Om Förbundet Kommunist (FK)

ur tidskriften Fjärde Internationalen

Innehåll

Introduktion ... 1
Vad är Förbundet Kommunist? ... 1
I – Historia och medvetande ... 1
Il – Maoism, antistalinism men ej trotskism! ... 3
III – Radikalism och federalism ... 7
IV – FK – En ”ideologisk grupp” ... 13
Förbundet Kommunist – en politisk kameleont ... 14
FK och RMF ... 14
FK och Fjärde Internationalen ... 16
FK och ”arbetsplatspolitiken” ... 19
FK och partibygget ... 25
Förbundet Kommunists övergångssamhälle: Arbetarmakten får vänta ... 28
Begreppet övergångssamhälle ... 28
Arbetarmakt = socialism? ... 29
Varifrån kommer FK:s idéer? ... 32
Övergångssamhället och kampen mot arbetsdelningen ... 33
Två hörnstenar i FK:s teori om övergångssamhällen ... 35
Lite här och lite där ... 36
Leninism eller centrism i enhetstaktiken ... 39
Än slank dom hit, än slank dom dit ... 39
Komintern och enhetsfronttaktiken ... 39
Defensiv eller offensiv? ... 41
Folkfront eller proletär enhet? ... 42
Val till borgerliga parlament ... 45
Enhetstaktiken – en abstrakt dogm? ... 50
Förbundet Kommunist och enhetstaktiken ... 50
FK och den proletära demokratin ... 53
Avslutning ... 55
Recension: *Kina – klasskampen går vidare* ... 56
Är Kina fortfarande en nydemokrati ... 57
Arbetarmakten får vänta och vänta 58
Den permanenta revolutionen ... 59
Litteratur ... 62
Polemiken mot FK – Redaktionell kommentar ... 63
Förbundet Kommunist, MIR, och Chile ... 65
Är Indokina inte lika viktigt längre? ... 66
Varför omvärdera nu? ... 67
Chile – fem felaktiga utgångspunkter ... 67
MIR och Castrismen ... 69
Folkmakten i Chile ... 71
Allt är förlorat – utom äran? Ett svar till Förbundet Kommunist ... 73

Inställningen till MFA 73
Inställningen till partierna, särskilt Socialistpartiet 80
Det är rätt att göra uppror – men inte alltid! 83
Tarvlighet på tarvlighet 85

Introduktion

Tidskriften *Fjärde Internationalen* (FI) publicerade en hel del artiklar om den svenska vänstern. Detta dokument innehåller alla artiklar om organisationen *Förbundet Kommunist* (FK) som publicerades i tidskriften under åren 1972-76, utom en artikel som delvis handlar om FK, ”Vänstern och Kina”, vilken ingår i artikelsamlingen Kina, vänstern, Vietnam & utrikespolitiken.

FK är en sedan ganska många år sedan (redan 1982) avsomnad vänsterorganisation. FK stod för en mer sofistikerad antistalinistisk maoism, men var samtidigt antitrotskistiskt. FK hade hela tiden svårt att definiera sig självt politiskt och ändrade ständigt ståndpunkter. När sedan det blev uppenbart att Maos Kina förrådde de ideal som FK hade trott att maoismen stod för, då demoraliserades FK ganska snabbt och organisationen upplöstes.

Av artiklarna ger de två första en mer översiktlig karakteristik av FK och dess politik. Den tredje (och femte) rör FK:s syn på ”övergångssamhällena” och Kina, en av FK:s ideologiska hörnstenar. Sedan följer en artikel om enhetsfronttaktiken. De två sista artiklarna rör mer speciella ämnen: Chile resp Portugal.

Anmärkningar:

I första artikeln (av Otto Mannheimer) hänvisas till FK:s brytningsplattform med MLK – den finns också på denna webbplats (se Brytningsplattform ur MLK och Kommunist nr 1)

På marxistarkivet finns även annat material som kan vara intressant för de som vill tränga in närmare i FK:s politik och historia, såsom antologin Utanför systemet, vänstern i Sverige 1968-78 (där ett kapitel ägnas åt FK), samt Debatt om supermaktsteorin, Sovjet och imperialism (debatt från 1974-75 mellan FK och trotskisterna), samt broschyren Det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta (om FK:s syn på övergångssamhällen, dvs Kina och Sovjet – från 1975).

Martin Fahlgren

Ur *Fjärde Internationalen* 6/72

Vad är Förbundet Kommunist?

Otto Mannheimer

I ett brev till Förbundet Kommunist daterat den 13 december 1971, presenterade vi ett förslag till gemensamma, organiserade politiska diskussioner mellan RMF och FK. Vårt syfte med detta initiativ var att försöka skapa en grundval för politiska klargöranden mellan RMF och FK, framför allt utifrån två, för hela den revolutionära rörelsen avgörande frågor: den kinesiska revolutionens utveckling och den internationella samordningen av kampen – uppbygget av Internationalen.

Antingen det nu är postverket som felat eller FK som slängt brevet i papperskorgen, så har vi fram till i dag inte fått något som helst svar, vare sig positivt eller negativt, på vårt förslag.

För att om möjligt få igång en diskussion med (och om) Förbundet Kommunist publicerar vi i detta nummer av Fjärde Internationalen ett bidrag från en kamrat i RMF som framför allt försöker ge en helhetskaraktäristik av FK, dess utrymme på den politiska scenen, politik och ideologi. Vi ser inte detta som någon "definitiv" uppgörelse med FK – någon sådan är idag vare sig möjlig eller önskvärd när det gäller en så "icke-definitiv", en så obestämbar, eklektisk och ofärdig organisation (i den meningen att den innehåller stora möjligheter till ett flertal olika utvecklingar). Det är i stället viktigt att fortsätta diskussionen och att i kritiken ta fasta på de olika utvecklingstendenser, referenser och strömningar som samexisterar inom FK:s minst sagt oklara programmatiska ramar.

I – Historia och medvetande

Det som mer än något annat bestämt FK:s teoretiskt-politiska bas är det historiskt givna kraftfält som den ”revolutionära vänstern” utgjorde under de allra sista åren av sextiotalet. FK kan med fördel ses som en effekt av det särskilda och ojämna styrkeförhållande som rådde mellan detta kraftfälts olika poler.

FK framgick ur VUF, VPK:s gamla ungdomsförbund, vilket under intryck av den allmänna ungdomsradikaliseringen under senare hälften av sextiotalet alltmer glidit bort från fadershuset. Vad som till en början förenade VUF i denna vandring var alltså kritiken av reformismen och ”den moderna revisionismen”. Det stod strax klart att VUF var på väg att organisatoriskt och politiskt bryta med VPK och någon betydelsefull fraktion till försvar för VPK gjorde sig aldrig hörd.

I detta läge ställdes på sin spets frågan om ett alternativ organisering. För kamraterna inom VUF blev det fråga om att blicka ut över det revolutionära fältet och se sig om efter alternativ. Att ett sådant skulle produceras ur egen skalle var från början uteslutet, p,g.a. den begränsade erfarenheten och teoretiska mognaden. Och vad fann de?

Två poler

Två poler kunde urskiljas till att börja med: för det första den maostalinistiska, eller stalinistiska blott och bart, representerad av det inom den svenska yttersta vänstern dominerande

KFML och KFMLr[1]. Till denna pol drogs också oemotståndligt majoriteten av VUF-kadern, inte minst småbyråkraterna i VUF-apparaten. KFML utövade på många en smått magisk

[1] KFML och KFMLr beskriver idag på ett nästan övertydligt sätt den av de revolutionära marxisterna analyserade vacklan mellan högeropportunism och vänstersekterism: denna vacklan ligger inneboende i stalinismens väsen.

dragningskraft, och i den historiska och programmatiska vilsenhet man befann sig, blev de ett lätt byte, om inte för KFML som organisation, så för stalinismen som tradition. Det visar sig att viljan till särskild organisatorisk identitet är mycket seg inom den yttersta vänstern under nuvarande historiska betingelser, en identitet, alltså, som har svårt att hävda ett verkligt eget ansikte ifråga om teori och politik, men som skaffar sig en eller annan ”särskildhet”, ett eller annat ”drag” och på så sätt söker upprätthålla en egen existens. Denna stalinistiska fraktion är idag MLK, ibland kallad ”den intelligentaste bland ml-grupperna”.

Emellertid upptogs inte den revolutionära scenen enbart av ekot från de stalinistiska källarvalven i form av KFML:s monotona monologer. En ny kraft, också den förankrad i den historiska rörelsen, började göra sin stämma hörd. Det var trotskisterna, som utan tradition i Sverige, och försenade i sin entré på den politiska scenen, otvivelaktigt utgjorde den andra ”mini”-polen i Sverige. De var också en del av en internationell organisation, den Fjärde Internationalen, som i en rad länder hade en styrka som kvantitativt stod över eller var jämförbar med KFML:s. I Sverige förkroppsligades denna tradition, naturligtvis med de brister som sig bör, av *Bolsjevik*gruppen från Lund och Revolutionära Marxister, sedan januari 1971 förenade i Revolutionära Marxisters Förbund, RMF.

Denna pol riktade en skarp kritik, inte bara mot reformismen, utan också, och fr.a. mot de maostalinistiska grupperna. Den kritiserade deras ideologiska fundament, ”empirio-dogmatismen” [2], de tog avstånd ifrån uppsplittringen av det revolutionära programmet i en minimidel och en maximidel och bekände sig till en kvalitativt annorlunda övergångsstrategi[3]. Den ville en förening av den leninistiska organisationsteorin med Trotskijs teori om den permanenta revolutionen. Genom sina internationella förbindelser och utblickar kunde den också utarbeta en radikal kritik av KFML:s politik på universitetet och sätta in kampen på universitetet i en ”dialektik mellan olika arbetsområden”.[4] Den närde slutligen inga som helst illusioner om de kinesiska kommunisternas förmåga att utgöra eller bygga upp en ny revolutionär International, eller överhuvud fungera som en enhetlig pol.[5]

Stalinisternas impotens och trotskisternas svaghet

Stalinisterna var inte i samma grad som förut herrar på täppan. Dessutom hade svallvågorna från den internationella strejkvågen nått Sverige på allvar genom gruvarbetarstrejken, vilket på ett slående sätt, också för vissa i de egna leden, avslöjat ml-arnas impotens i praktiken. Den historiska konjunkturen mot verkade m.a.o. VUF:s totala uppgång i stalinismen. I detta läge fick rm-polen och särskilt *Bolsjevik*gruppen otvivelaktigt ett starkt inflytande på en inte obetydlig del av VUF-kadern, samtidigt som dess numerära och organisatoriska svaghet omöjliggjorde en anslutning rätt och slätt. Till detta resonemang måste vidare läggas att rm-arna till följd av stalinismens dominans utsatts för ett permanent förtal av traditionellt stalinistmärke – också innan de fanns till som organiserad pol – varför en stark antitrotskistisk ideologi med sina giftångor påtagligt kom att skymma sikten för de på vandring stadda militanterna i VUF.

---

[2] Se *Bolsjevik* 1 (i marxistarkivet: Utdrag ur Bolsjevik nr 1). Att också Trotskij var teoretiskt medveten om denna ”ideologiska” struktur, framgår exempelvis av hans *Third International after Lenin* (New York 1970) s. 127 där han med hänvisning till stalinismen inom Komintern talar om ”Blind empiricism multiplied by scholasticism – such is the course that still awaits merciless condemnation.”

[3] Se t ex förordet till Mandel: Arbetarkontroll, arbetarråd, arbetarstyre. (finns på marxistarkivet), Trotskijs övergångsprogram i *Röda Häften 2* (nyare version på marxistarkivet: Övergångsprogrammet), ”Om strategin” i *Bolsjevik* 2.

[4] Se *Bolsjevik* 2, *Revolutionär Information* nr 2.

[5] Detta bekräftas av den europeiska (och nordamerikanska) maoismen som antingen tenderar mot anarkismen eller hamnar i armarna på den stalinistiska traditionen.

FK blir till

VUF:s undergång kom så i form av en ”historisk kongress” vid midsommar 1970. Kongressen uttryckte på ett slående sätt de ovan förda resonemangen. Mellan den stalinistiska majoriteten och en mycket liten, men desto mer framsynt rm-minoritet, formerade sig en vad man i rådande ism-inflation skulle kunna kalla för en ”antistalinistisk center”. Stalinisterna bildade MLK, rm-arna gick till *Bolsjevik*gruppen och den antistalinistiska centern bildade Förbundet Kommunist på en plattform som i sin bristande enhetlighet och ideologiska ursprungsförfalskning skulle bli avgörande för FK:s senare politik. Vi skall se hur.

II – Maoism, antistalinism men ej trotskism!

Låt oss från början slå fast att det för FK aldrig varit fråga om att ”ifrågasätta allt”, ställa sig helt fri från alla den kommunistiska rörelsens traditioner. FK bekänner sig utan tvekan till ”marxismen-leninismen” och nödvändigheten av att bygga ett kommunistiskt parti; och man ser sig uppenbarligen som en strömning inom den kommunistiska rörelsen. Det går alltså inte att från FK:s sida utslunga anklagelser för att andra grupper låter sig infogas i bestämda traditioner. Det är nödvändigt att också visa varför den ena eller andra traditionen är ofruktbar och förstockad.

I den konkreta historiska situationen i Sverige sommaren och hösten 1970 var det egentliga problemet för FK, när det gällde att finna en teoretisk-politisk plattform, följande. Å ena sidan var det, av historiskt-sociala skäl, nödvändigt att förkasta stalinismen utan att förkasta maoismen och KKP:s politik. Å andra sidan var det nödvändigt att göra en genomgripande kritik av stalinismen teoretiskt, politiskt och organisatoriskt utan att ens antyda ett samband med den belastade trotskistiska traditionen och dess levande uttryck idag, Fjärde Internationalen: ”I motsats till de trotskistiska grupperingarna anser vi det emellertid vara betydligt fruktbarare att söka bygga vidare på KKP:s brytning med stalinismens avvikelser.” [6] Om FI sägs i samma dokument bl.a.: ”På grund av bristande studier och analys kan vi för närvarande emellertid inte bedöma 4:e internationalen i dess helhet. Vi kommer därför *med det snaraste* (min kursiv, OM) att göra en grundlig analys av dennas teori och politik, som ett led i vårt arbete att göra en helhetsbedömning av den trotskistiska rörelsen”.[7] Ett och ett halvt år senare lyser denna ”grundliga analys” fortfarande med sin frånvaro!. Med den påtagliga vilja och det sociala behov som FK hela tiden har haft att avgränsa sig mot Fjärde Internationalen, anar vi något som möjligen svagt kan liknas vid en ideologisk blockering (o fasa!) bakom ett dylikt dröjsmål. Men tillbaks till ordningen!

Vad blev det av FK:s plattform, dess syn på historien, de strategiska begreppen, den historiska och dialektiska materialismen? Kanske en intressant och nyskapande syntes? En frigörelse från de döda släktledens tradition som ”trycker som en mara på de levandes hjärna”?[8] Vi ser oss tyvärr nödsakade att hävda att ”den nyskapande syntesen” mer liknar en variant av italiensk sallad, modell tutti frutti!

Ett genomgående drag i FK:s artiklar om ”den vetenskapliga socialismen”, strategin och arbetarrörelsens historia är att man använder analyser och resonemang dels som om de vore egna upptäckter, dels genom att uppge felaktig källbeteckning. Det enda skälet till ett sådant förfarande måste vara en vilja att använda sig av dessa analyser och resonemang utan att behöva dra de politiska och organisatoriska konsekvenserna av dem, något som skulle kunna få icke önskvärda effekter i det givna historiska läget. Vi ska något se hur det går till.

---

[6] Brytningsplattform för minoriteten inom MLK daterad den 11.8.1970, s. 10. (markxistarkivet: Brytningsplattform ur MLK)
[7] Ibid. s. 11.
[8] Karl Marx: *Louis Bonapartes 18:e Brumaire*, s. 12 (Arbetarkultur 1939).

En ”althussersk” kritik

FK gör ett mycket stort nummer av den ”teoretiska brytningen” med stalinismen. Det är fr.a. två ting man anklagar stalinismen för. Dels är det deras empiriodogmatism[9], dels deras oförmåga att göra en distinktion mellan vetenskap och ideologi. Som förebilder i detta arbete nämns Lenin och Mao, trots att det fr.a. är Althusserskolan som hjälpt FK på traven i deras kritik. Det finns uppenbarligen inte heller någonting teoretiskt i kritiken som går utöver uppgörelsen med empirodogmatismen i *Bolsjevik* 1. Naturligtvis är det positivt att FK har tagit upp denna kritik, som i många stycken är riktig, men varför segla under falsk flagg? Varför inte öppet redogöra för bakgrunden? Sådant har i nio fall av tio en betydligt mer ”materiell” förklaring!

Nu vill vi i anslutning till detta för det första nämna att brytningen med empiriodogmatismen och distinktionen mellan vetenskap och ideologi trots allt inte är någon större nyhet i den kommunistiska rörelsen. Ett ”omvandlande” teoretiskt arbete har utmärkt *den revolutionära marxismen* alltsedan Marx och distinktionen mellan vetenskap och ideologi finns i ”i praktisk form” i *Vad bör göras?* Det är stalinismens dominans i Sverige i KFML:s skepnad som nödvändiggjort kritiken på nytt. Även om FK också pekar på *Vad bör göras?*, så är det i den althusserska ”stilen” man gör det och undgår m.a.o. inte dennes ”teoretiskhet” och pedanteri.

För det andra: Brytningen mellan vetenskap och ideologi och vetenskapens dominans i organisationen är inte ett faktum som låter sig proklameras! Det måste visas i de analyser man gör och i den politik som förs och här kan vi knappast tillstå att FK lyckats lika bra som i den ”teoretiska” teorin! Vi kommer tillbaka till detta.

Det stora väsen man gör av denna teoretiska diskussion med så få hänvisningar har uppenbarligen till funktion att skyla över ett magert politiskt innehåll, att skapa alibi för att ”vänta” med en rad obehagliga ställningstaganden och att framstå som intressanta och nyskapande i största allmänhet. Det är att göra sig betydligt märkvärdigare än man är!

Att göra Mao till Trotskij

När det sedan gäller att förankra sig i en mer politisk tradition verkställs en märklig operation. Det gäller här att ge ett innehåll åt avsikten att ”bygga vidare på KKP:s brytning med stalinismens avvikelser”. Detta sker i en artikel i ett av Kommunists många dubbelnummer, nr 2, som kallats ”KKP och stalinismen, några synpunkter”. Denna artikel är ett utmärkt exempel på hur man använder sig av Trotskijs analyser för att göra KKP till ett alltigenom antistalinistiskt parti, förutom att det är ”den världskommunistiska rörelsens ledande revolutionära kraft” [10] (nåja, artikeln skrevs ju före Ceylon och Bangladesh ...). Först vill den anonyme författaren visa att KKP i stalinismen ser ”dogmatism, personkult, avsteg från marxismen-leninismens grundläggande principer, mekanisk materialism, fjärmande från massorna, kränkande av demokratisk centralism i stat och parti, subjektivism, ensidighet, maktmissbruk, stormaktschauvinism, nedbrytande av den socialistiska rättsordningen” o.s.v. o.s.v.![11] Tyvärr förklarar inte författaren varför KKP alltid envisats med att hävda att Stalin ”var 70% bra och 30% dålig”. Detta passar inte in i schemat om KKP:s fullständiga ”brytning med stalinismen”. Vidare går författaren in på uppbygget av socialismen i Sovjetunionen och kritiserar detta för att det under Stalin skett på basis av teorin om socialismen i ett land: ”ett utslag av reaktion mot den revolutionära leninismens internationalism och realism”.[12] Vidare

---

[9] Se *Kommunist* nr 1: ”Den dogmatiska avvikelsen”, s. 10 och ”Den empiristiska avvikelsen”, s. 12. Se vidare *Kommunist* nr 6&7 s. 7 och passim. (på marxistarkivet: Kommunist nr 1)
[10] *Kommunist* nr 2, s. 42.
[11] Ibid. s.37.
[12] Ibid. s. 41.

hävdas att Stalin begick misstaget att inte se Sovjetstaten som en ”övergångsstat” [13] och att han felaktigt hävdade att ”kommunismens första fas, socialismen” [14] redan förverkligats i Sovjet på trettiotalet. Författaren menar att Stalin inte tillgodosåg behovet av ”permanent revolution” [15], o.s.v. Istället för att ärligt klargöra för läsaren att denna inte oävna analys av Stalins misstag är en direkt kalkering av Trotskijs analyser i *Den permanenta revolutionen*, *Den förrådda revolutionen*, *Tredje Internationalen efter Lenin* o.s.v. o.s.v., och att Trotskij och hans kamrater bokstavligen gav sina liv för denna analys. Om allt detta inte så mycket som ett ord. Tystnaden talar ett desto tydligare språk. Istället försöker författaren visa att Mao är upphovsmannen till den permanenta revolutionens teori[16] och att KKP:s ”brott” lett till ”ett vidareutvecklande av marxismen-leninismen”.[17] KKP sägs dessutom ha fattat att alla sociala motsättningar ej är antagonistiska, att klasskampen fortsätter under socialismen, att ”nationerna också har starkt differentierade drag” [18] (och ej endast ”fundamentala lagar”) och att motsättningarna har en ”säregenhet”.[19] OK låt oss säga att allt detta är riktigt, (men vi har svårt att helhjärtat instämma efter Palestina, Ceylon, Pakistan, Sudan mm. mm.), men vem kan överhuvudtaget göra anspråk på att kalla sig marxist om han ej fattat dessa grundläggande marxistiska ”sanningar”? Detta är sannerligen inte något vidareutvecklande av marxismen-leninismen utan marxistiskt allmängods!

Antitrotskistiska småhugg

Ett annat exempel på ideologisering ifråga om vissa grundläggande analyser av arbetarrörelsens historia ges bl.a. i *Kommunist* nr 4/5. Här redogörs för en syn på Komintern, där folkfrontsperioden (fr.a. efter 1935) analyseras som en perfid av högeropportunistiska eftergifter åt sossar och liberaler[20]. Samtidigt analyseras perioden efter VIe Världskongressen som ”Kominterns Vänsteristiska Period”.[21] Denna syn har man kommit fram till med hjälp av ”den marxistiska vetenskapen”.[22] Det är onödigt att återigen visa att detta är Trotskijs välkända analys och kritik av Kominterns ”sicksack”, framställd i en lång rad skrifter från slutet av tjugotalet och fram till 1940. Istället för att i den av FK så omhuldade vetenskapens namn omtala detta och dra de därav följande slutsatserna kommer man i det aktuella numret med en rad fula småhugg mot Trotskij. Trotskijs analys av världsläget i övergångsprogrammet jämställs med KFMLr:s[23], ”det är en ekonomism av samma slag som den som låg bakom Trotskijs övergångsprogram”. Vidare anklagas trotskisterna för att använda begreppet stalinism ”som en fras utan konkret innehåll”.[24] Slutligen anklagas Trotskij med hjälp av ett citat från 1915 för att vara mensjevik, en teknik som är synnerligen välbekant för de stalinister FK säger sig vilja bekämpa. Trotskij gick inte in i *Bolsjevik*partiet förrän 1917 och trotskisterna har alltid erkänt att så länge Trotskij var mensjevik hade han en mensjevikisk syn på partiet! Att hävda att Trotskij var ekonomist är faktiskt en relativt ovanlig angreppspunkt. Och att tala om en ekonomisk kris och anlägga ett visst ”katastrof”-perspektiv strax efter den

---

[13] Ibid. s. 38.
[14] Ibid. s. 39.
[15] Ibid. s. 43.
[16] Ibid. s. 42.
[17] Ibid. s. 50.
[18] Ibid. s. 48. Obs. att det Stalincitat som i detta sammanhang återges på s. 47 av en underlig tillfällighet i samma kontext återfinns i Trotsky: *The Permanent Revolution & Results and Prospects* (Pathfinder Press, New York 1970) s. 147. Slå upp och jämför analyserna!
[19] Ibid. s. 48.
[20] *Kommunist* 4&5, ss. 6-7.
[21] Ibid. s. 12.
[22] Ibid. s. 24.
[23] Ibid. ss. 13-14.
[24] Ibid. s. 15.

Stora Krisen och på tröskeln till det andra världskriget är knappast en särdeles allvarlig avvikelse. Det ekonomiska och KFMLr-liknande uppkommer om man försöker att applicera övergångsprogrammets bokstav på dagens situation, något som vissa ”trotskistiska” sekter ägnar sig åt (de s.k. lambertisterna i Frankrike fr.a.). För detta har de utsatts för en förödande kritik från Fjärde Internationalen.[25] Det är i kampen för att upprätta en egen, från trotskismen skild ”antistalinistisk” identitet, FK tvingas tillgripa liknande metoder.

Den Rena Omvandlingen

Vad som i övrigt görs ett mycket stort nummer av är ”upptäckten” att det gäller att ”omvandla den tradeunionistiska kampen till en revolutionär kamp”. Denna, för FK unika?, princip finns att tillgå sida upp och sida ned i de flesta sammanhang i FK:s långa och ibland inte så helt konkreta publikationer. Det är fråga om en traditionell, principiell, revolutionärt marxistisk kritik av den ”ekonomistiska” avvikelsen, eller snarare, den ”avvikelse” som istället för ett övergångsprogram uppställer ett program, uppsplittrat i en minimidel och en maximidel. På detta principiella plan har FK naturligtvis sällskap av alla revolutionärer från Lenin till Alain Krivine, inklusive Gramsci, Trotskij, Rosa Luxemburg, o.s.v. o.s.v. Det var det stalinistiska Komintern som bröt mot de fyra första kongresserna inom Tredje Internationalen och åter-införde Andra Internationalens klyvning i maximi- och minimidelar. F.ö. finns en behandling av detta problemkomplex på det teoretiska planet i *Bolsjevik* 2 i min artikel Om Strategin.

Tyvärr håller man sig envist kvar på denna ytterst allmänna nivå – ”att omvandla den trade-unionistiska kampen...” – och vidareutvecklar aldrig detta mot en teori om arbetarkontrollens möjligheter i det neokapitalistiska samhället, möjligheter som enligt vår uppfattning blir större för varje dag. Istället uttalar man sig i allmänt skeptiska ordalag t.ex. i en intervju med Karl Ljungkvist, 27, i nr 2 av *Röda Arbetet*, ”organ för klassmedveten arbetarrörelse”: ”Kalle” säger angående trotskisterna: ”En av deras svagheter är att de tar upp krav på reformer på ett sådant sätt att de tenderar åt reformism. Man kan ju ta exemplet med ‘arbetarkontroll över produktionen’ det finns alltid en risk för att företagen tar upp kraven själva – men de menar då givetvis att det behövs fler företagsnämnder och ‘självstyrande grupper’”. Den risken fanns för det första också när Tredje Internationalens tredje kongress 1923 tog upp samma slags krav och risken finns överhuvud för att den revolutionära processen leds in på avvägar genom att reformister och borgare söker kanalisera rörelsen och göra vissa krav innehållslösa. Det är en del av den revolutionära processens dynamik. Att försöka undvika denna risk genom från kanalisering kemiskt fria krav eller liknande skulle resultera i den mest befängda purism, ja vara liktydig med ett upphörande av all levande, ingripande konkret revolutionär verksamhet. Dessutom vet Kalle, om han läser Fjärde Internationalens press och publikationer att arbetar-kontrollen i olika former, alla övergångskrav, ständigt ställs i uttalad motsatsställning till reformismen, att de är infogade i en strategi för nedbrytandet av den kapitalistiska stats-apparaten och upprättandet av en på arbetarråd byggd ny demokratisk statsbildning. Denna ängslan för ”risken” att missuppfattas och strävan efter den ”rena” omvandlingen av den ”borgerliga spontana kampen”[26] till en revolutionär kamp är ett grundläggande karaktärsdrag hos FK och vi skall se det i en rad andra sammanhang i det följande.

Sammanfattning

Men låt oss först söka sammanfatta denna genomgång av de centrala elementen i FK:s grundläggande plattform. Denna låter sig beskrivas som ett hopplock av i stort följande element:

---

[25] Se Henri Weber: Qu’est-ce que l’AJS? *Cahiers Rouges*, serie Marx ou Crève nr 5, Paris 1971.
[26] *Kommunist* nr 3, s. 11.

Althusserskolans syn på förhållandet vetenskap/ideologi och kunskapsproduktionen, i hög grad förmedlad av *Bolsjevik* 1.

En vilja att ”bygga vidare på KKP:s brytning med stalinismens avvikelser” (obs att FK talar om ”avvikelser” istället för om stalinismen rätt och slätt). I det väsentliga verkställs denna operation genom a) ett ideologiskt sätt att låta Mao stå för Trotskijs grundläggande uppfattningar, b) ett framhållande av att Mao och KKP står för vissa elementära marxistiska uppfattningar (motsättningarnas säregenhet m.m.).

Ett ”puristiskt” synsätt på ”omvandlandet av den spontana kampens borgerliga karaktär till en revolutionär kamp”.

Långt ifrån att utgöra en genomtänkt ny syntes, en vidareutveckling av ”marxismen-leninismen” o.s.v., är denna plattform en effekt av ett visst ojämnt styrkeläge i den svenska ”yttersta vänstern” 1969-70, där den grundläggande svårigheten var att radikalt bryta med stalinismen utan att för den skull ansluta sig till ”trotskismen”, som var alltför baktalad av stalinisterna och alltför numerärt och organisatoriskt svag för att utöva en tillräcklig dragningskraft på VUF-folket och andra. De materiella, objektiva sociala krafterna bestämmer följaktligen det – ideologiska! – medvetandet hos FK, som i sitt uppbygge av den grundläggande plattformen knappast kan sägas till fullo ha inhämtat och smält läromästaren Althussers distinktion mellan vetenskap och ideologi!

III – Radikalism och federalism

Var och en förstår vid närmare eftertanke hur skör en så pass oenhetlig och uppkonstruerad plattform måste vara, hur sårbar för den materiella verkligheten med dess krav på obehagliga STÄLLNINGSTAGANDEN och verkliga konkretiseringar den måste bli. Denna situation har fått effekter i två skenbart motsatta men i verkligheten komplementära riktningar. För det första har det i FK utbildats en betydande ”teoretiskhet” och purism, ett pedanteri som ibland kan vara mycket prövande, ett drag som f.ö. delas av flera andra studentdominerade rörelser på kontinenten. För det andra en sorts kritik-frihetsideologi, en aura av öppenhet, sökande, vilja till nytt och en oupphörligt återkommande försäkran om att ”det här är naturligtvis bara preliminärt”, ”i vårt kommande nr ska vi komma med en ganska omfattande genomgång av det där, faktiskt...”, ”vi är inte de enda kommunisterna” o.s.v. Dessa olika ideologier, som är knutna till den opreciserade plattformen, har till objektiv funktion att skydda Förbundet Kommunist mot den obehagliga verklighetens påtryckningar, ge dem en relativt behaglig och ansvarsfri tillvaro och skjuta upp, skjuta upp, skjuta upp centrala ställningstaganden. Att hela denna struktur får allvarliga konsekvenser på FK:s kapacitet som revolutionär ledande kraft behöver inte sägas.

Vi skall nu se hur ”teoretiskheten”, ”purismen” verkar i några centrala frågor.

Till frågan om förhållandet avantgarde/massor

Politiska felaktigheter brukar vanligen kunna avläsas i uppfattningen av förhållandet mellan avantgardet/förtruppen och massorna. Det rör sig om en snedvridning av synen på detta förhållande, som kan gå från den yttersta spontanism och kult av ”den självständiga masskampen” till den mest slutna sekteristiska elituppfattning. Vi vill inte påstå att FK befinner sig i någon av dessa ytterlighetspoler. Däremot förefaller det oss ovedersägligt att FK har en helt klar tendens till ”puristisk” eller ”elitistisk” syn på detta förhållande, vilket dels sammanhänger med ett skolastiskt tillägnande av Althusser och Lenin vad gäller distinktionen vetenskap och ideologi och tesen om att avantgardet för in socialismen ”utifrån” till massorna, dels är den en effekt av deras sociala isolering nationellt och internationellt.

I *Resolution om Arbetsplatsarbetet*, antagen vid en nationell konferens i maj 1971 och veterligen fortfarande gällande, i dokument *Till kritiken av PSF*, utgiven av FK/Lund den 20.11.71 och i olika nr av *Kommunist* (t.ex. nr 3) visar sig denna snedvridning av förhållandet avantgarde/ massor på följande sätt.

”Den spontana kampen är borgerlig”

För det första en underskattning gränsande till misstro mot den ”spontana kampen”, ”den allmänna masskampen”. Enligt FK är all spontan kamp som inte omvandlas av en revolutionär grupp (av FK:s typ?) en borgerlig kamp: ”kamp för aktuella dagskrav på en tradeunionistisk grundval stärker inte arbetarklassen. Tvärtom stärker denna kamp den borgerliga ideologin inom arbetarklassen”.[27] Hela den nya vågen av vilda strejker i Sverige uppfattas uppenbarligen av FK som ”dominerad av den borgerliga ideologin” o.s.v. och skulle m.a.o. ha stärkt den borgerliga ideologin inom arbetarklassen och försvagat denna! Nu menar FK visserligen att trots frånvaron av FK:s införande av socialismen i den borgerliga spontana kampen, så har ”denna kamp fört med sig att i stora kretsar en viss skepsis spritt sig mot SAP/LO”.[28] I FK:s kinesiska mur mellan massor och avantgarde, spontan kamp och revolutionär kamp, blir den historiska vändpunkten i Sverige i och med 69/70 års spontana arbetarkamp (liksom får man förmoda de franska arbetarnas i maj 68, de italienskas hösten 69 – de leddes ju ej av ett på den vetenskapliga marxismen grundat revolutionärt medvetande) förvandlad till spridandet ”av en viss skepsis”! För vår del är vi övertygade om att en viss skepsis redan i decennier existerat gentemot SAP/LO bland mycket stora delar av den svenska arbetarklassen! FK förstår inte heller någonting av det brott med hela den borgerligt demokratiska legalismen som ligger i själva de vilda strejkernas karaktär av ”vildhet”, d.v.s. deras brott med ”apparaterna”, förhandlingssverige, de etablerade reglerna på arbetsmarknaden o.s.v.. De nya strejkvågorna har inneburit ovärderliga erfarenheter för en ny generation kampberedda arbetare, givit konkreta exempel på nya organisationsformer (strejkkommittéer, stormöten o.s.v.) och framskapat ett nytt arbetaravantgarde.

Varning för allmän masskamp!

Vidare förs ett ytterst snårigt resonemang om att revolutionärerna fr.a. idag måste avstå från att försöka ”utifrån utlösa allmän masskamp”. Dels därför att ”det är svårt att utlösa kamp på detta sätt” och dels därför att, om den trots allt kommer till stånd, man inte kommer att kunna ”omvandla” den. Vi vill för det första inte hålla med om att ”det är svårt att utlösa kamp på detta sätt”. Det är uppenbarligen omöjligt för en smågrupp av dagens kaliber att ”utlösa allmän masskamp”. Det är bara i FK:s snåriga hjärnvindlingar som detta är ett reellt alternativ. Själva tanken att exempelvis FK eller KFMLr sitter hemma i sina krypin och funderar på om man skall välja att utlösa masskamp eller ”bygga celler och fronter” är nog för att inse det absurda i det vid det här laget välbekanta FK:ska pedanteriet. Men det finns en annan och betydligt allvarligare sida av resonemanget. Vad än FK säger, och vi kan tänka oss att man protesterar i högan sky, så innebär deras resonemang om spontaniteten logiskt att en allmän masskamp utan revolutionär ”omvandling” à la FK för mera negativt än positivt med sig och FK ställer också uppbygget av celler (och fronter) i direkt motsatsställning till ”den allmänna masskampen”. För det första: en allmän masskamp i dagens Sverige skulle utan tvekan betyda oändligt mycket mer för det revolutionära medvetandet och socialismen i Sverige än aldrig så många FK-celler. En sådan masskamp skulle bl.a. kunna tänkas föra lite blod, svett och tårar in i FK:s av vetenskap smått förtorkade anlete. Den abstrakta renodlingen av den borgerliga masskampen och det vetenskapliga avantgardet är en produkt av ett socialt sett isolerat

[27] Ibid. s. 11.
[28] Resolution om Arbetsplatspolitiken s. 1.

tänkande. (Vi får inte glömma att Lenin själv i efterhand kritiserade vissa av de mer kategoriska formuleringarna i Vad Bör Göras). Detta tänkande bäddar för en sekteristisk och avvaktande, utanförstående hållning när nästa stora vilda strejk bryter ut här i landet!

Vad skall ”avantgardet” göra?

För det andra. FK måste trots allt avgränsa sig mot en totalt avvaktande hållning och man säger sig ämna ”gripa tag i den möjlighet som finns i tradeunionistiska kampsituationer”. Men hur? Jo, genom att revolutionärerna ”förklarar varför kampen inte kan föras vidare med mindre än en brytning sker med lojaliteten med det bestående. Att kampen måste föras i ett revolutionärt perspektiv för att den på kort och lång sikt skall bli framgångsrik”. Detta ger uttryck för att omvandlingen av kampen fr.a. är en fråga om *propaganda*, avslöjanden av reformisterna och påtalande av nödvändigheten av ett revolutionärt perspektiv. Här saknas totalt den till sist avgörande aspekten av förhållandet avantgarde/massor, nämligen avantgardets *konkreta deltagande* i kampen genom att inte bara ägna sig åt allmän propaganda utan också ställa paroller, föreslå organisationsformer och *praktiskt* hjälpa till att genomföra allt detta, åstadkomma att *själva kampen får en dynamik som tenderar utöver de borgerliga ramarna* eller, om detta är omöjligt till följd av de allmänna styrkeförhållandena, åstadkomma en delseger i delkampen. Det är i ett sådant perspektiv revolutionärerna måste börja arbeta *redan nu*. Visserligen finns det en brasklapp i arbetsplatsresolutionen om att ”detta får inte uppfattas som vi står utanför och tittar på när en spontan masskamp utbryter på en arbetsplats *där vi arbetar* (min kurs. OM)...” Men eftersom resolutionen inte ger några anvisningar om hur det skall gå till praktiskt, måste vi helt enkelt tolka det som ett knäfall för spontanismen och ett uttryck för FK:s allmänna amöbaliknande karaktär. Man påstår någonting och förnekar det lite längre fram! Andan i resolutionen är dock klart ”teoricistisk”.

Till frågan om den s.k. sektorsdialektiken

I bl.a. dokumentet Till kritik av PSF framgår FK:s aktuella syn på förhållandet mellan olika arbetsområden i samhället. Det konstaterades där kort och gott att ”strejken i malmfälten betydde studentrörelsens definitiva fall, betydde att klasskampens brännpunkt inte längre befann sig på universiteten utan ute i samhället”.[29] Här ådagaläggs en förvånansvärt mekanisk syn på förhållandet mellan de olika samhällssektorerna. I sin ”rent” strategiska inriktning på uppbygget av den revolutionära organisationen sätter FK helt enkelt likhetstecken mellan å ena sidan det otvivelaktiga faktum att ”klasskampen förskjutits” och å andra sidan det i högsta grad tvivelaktiga att studentrörelsen definitivt fallit. Allt detta som motiv dels för en näst intill total satsning enbart på ”arbetarsektorn” och dels för en skepsis till varje annan form av arbete än ”ideologisk” kamp på universiteten. Det som har ändrats är emellertid icke den strukturella krisen i utbildningssystemet och den därav härrörande objektiva möjligheten till masskamp på universiteten. (Också en rad övriga faktorer såsom anti-imperialistisk kamp, hyror o.s.v. kan naturligtvis bidraga till massrörelser). Det som har ändrats är det samhälleliga sammanhang i vilket en sådan massrörelse äger rum och ingenting annat. Utan tvekan har vi bevittnat en nedgång i kampen på universitetet. Detta är dock en naturlig del i det cykliska förlopp som varje klasskamp beskriver. En rad tecken säger oss dock att kampen kan blossa upp igen inom utbildningssektorn. Vi har internationella exempel från t.ex. Frankrike (stor strejk bland medicinarna och en elevrörelse som vid flera tillfällen stått i förgrunden på den politiska scenen i samhället som helhet), Spanien (medicinarnas oerhört betydelsefulla kamp i Madrid), Sverige (hyreskampen i Umeå – en nationell politisk händelse av stor tendentiell betydelse – och det faktum att PSF[30] – en klart vänsterinriktad front – utan några större ansträngningar

[29] Till kritiken av PSF, s.l.

[30] Märkligt nog riktar sig FK:s kritik av PSF fr.a. mot dess påstådda spontanism istället för att belysa de reformistiska risker man löper genom att sätta sig i deputeradepresidiet och andra korporativa organ...

trots studentrörelsens ”definitiva fall” kunde säkra en total seger vid deputeradevalen i Lund). Naturligtvis kommer inte kampformerna och särskilt organisationsformerna att bli desamma som under 1968-69, men teorin om den absoluta förskjutningen och studentrörelsens fall kommer gång på gång att skjutas i sank av utvecklingen själv. Vi kan bara tänka på den i hög grad skärpta räntabiliseringspolitik som idag planeras inom U68, och redan nu förbereds. (Strängs utspel vid TCO:s utbildningsdagar förra året o.s.v.) Det är inte otänkbart att denna utbildningspolitik kommer att ge upphov till olika former av masskamp på universitetet inom loppet av år 1972. Vad kommer då FK att göra med sin enbart ideologiska kamp? Konstruera upp en ny ideologi? Oförberedda kasta sig in i den spontana kampen och dra bort militanterna från Celluppbygget?

Från periferin till centrum

För oss är det rimligt att särskilt i ett inledande stadium av organisationsuppbygget satsa kraft både på utbildningssektorerna och arbetsplatssektorn. Teorin ”från periferin till centrum” innebär alltså inte en kronologisk stadieteori om först det ena och sedan det andra. Det innebär under nuvarande konkreta förhållanden en stark kvalitativ satsning på arbetarsektorn samtidigt som vi avsätter stor kraft också på att bygga ett arbete på universitet och skolor, som ett medel att säkra en ”ursprunglig ackumulation av kadrer” och förbereda ett ingripande i den kommande masskampen.

Vi skall nu ta upp några effekter av FK:s teoretiska ”renhet” på arbetsplatsarbetet och det antiimperialistiska arbetet. Det visar sig här leda till en typiskt ”vänsteristisk” politik.

FK och facket

FK berömmer sig av att ha lagt fast linjen om att bygga celler på arbetsplatsen. För en kommunistisk organisation är detta något helt fundamentalt och allmängiltigt, varför man förvånar sig över att FK över huvud gör ett nummer av saken. När man däremot kommer till cellens uppgifter blir deras linje kontroversiell. Här har FK uppenbarligen fallit i den traditionella faran, så storslaget beskriven av Lenin i *Radikalismen, Kommunismens barnsjukdom*, att i sitt uppbygge vilja gå helt utanför det ”reaktionära” facket. Av rent juridiska skäl (klasslagar, överenskommelser mellan fackföreningarna och arbetsköparna)[31] samt p.g.a. ”fackföreningarnas byråkratiska struktur” (hur länge har detta inte varit fallet?) anser FK det inte vara ”möjligt att omvandla fackföreningarna, inte ens de lokala fackklubbarna, till organ för revolutionär kamp” och ”istället för att söka omvandla facket måste vi skapa alternativa organisationsformer”. Låt oss först och främst slå fast: fackföreningen har *aldrig* varit organ för den revolutionära kampen i meningen *maktorgan*. Den har varit och är fortfarande organ för den defensiva kampen i första hand. Det är strejkkommittéerna, fabrikskommittéerna, arbetarråden o.s.v., som är de verkliga organen för den revolutionära masskampen. organ som koncentrerar alla arbetares kamp, och ej endast de fackligt anslutna. För det andra uttrycker FK:s ståndpunkt den traditionella radikalistiska oviljan att ”smutsa händerna” i de reaktionära fackföreningarna. Den uttrycker den tidigare påtalade ängslan för att inte omedelbart och fullständigt ”omvandla den spontana kampen”. Vi menar i motsats till FK att det, vid sidan av den strategiska inriktningen att verka för organ av ”kommitté- eller rådstyp under *gynnsamma konjunkturer*, är nödvändigt att försöka utbilda en revolutionär fackopposition eller tendens. Detta p.g.a. arbetarnas aktuella medvetenhet och revolutionärernas svaghet, p.g.a. att motsatsen vore att överlämna massorna till byråkratins inflytande, att det idag är omöjligt att skapa till facket alternativa organ som kan ta upp kamp för vissa elementära rättigheter. Det är nödvändigt att på alla sätt söka isolera den socialdemokratiska statsanknutna byråkratin och skapa opposition och medvetenhet lokalt. Det är nödvändigt att bryta den *socialdemokratiska*

[31] Arbetsplatsresolutionen, s. 2.

fraktionens monopol inom organisationer som borde vara arbetarnas massorgan, genom skapandet av en revolutionär tendens som verkar inom och utom facket! Ifråga om facket hamnar FK på samma vänstersekteristiska ståndpunkt som ”enarna”. Och när blev lagar och överenskommelser ett hinder för revolutionärerna? Här förfaller FK till ren borgerlig legalism!

FK och den proletära internationalismen

När det gäller FK och den proletära internationalismen blir ”radikalismen” än mer uttalad. För det första talas det i *Kommunist* nr 2 om en till DFFG alternativ ”front” som ”för förbundets (partiets) politik på ett bestämt område”.[32] I praktiken skulle det innebära en front som tar upp i stort sett allting: Indokina, Västasien, de portugisiska kolonierna i Afrika, Östeuropa o.s.v. Vidare skall ”fronten” ”påvisa att den svenska arbetarklassen har allt att vinna på en enhet med andra länders proletariat och de förtryckta folken...”. Vidare: ”Frontens aktivister behöver endast omfatta ... en riktig analys av imperialismen, medvetenhet om den proletära internationalismen”. Samtidigt skall FK ”självständigt föra ett anti-imperialistiskt arbete”.[33] Vad FK här skisserar är blott och bart en sympatisörsorganisation till FK, d.v.s. något helt annat än ett perspektiv på en anti-imperialistisk massrörelse. Vad som egentligen skiljer ”frontens” arbete från FK:s är svårt att säga, varför det också blir svårt att inse vad det ”självständiga” FK-arbetet skulle vara för något. I själva verket är det en totalt orealistiskt, radikalistiskt och ”teoretisk” tanke att bygga upp en antiimperialistisk front som sysslar med allting.

Alternativet till DFFG och dess vantolkning av den marxistiska brännpunktsteorin är inte att i en och samma organisation syssla med i stort sett alla områden. En sådan praktik skulle säkert enbart verka uppsplittrande på krafterna inom organisationen. Istället för att i alla sammanhang vilja göra allting samtidigt, som i sådan hög grad utmärker den FK:ska varianten av radikalismen, gäller det att förstå att en kommunistisk organisation för det första måste vara en del av en kommunistisk international; för det andra att den kring sig måste initiera och bygga olika sorters fronter och massrörelser och fraktioner för klart definierade syften, vilka tillsammans skall forma en ”revolutionär helhet” och ingå i en revolutionär strategi för socialismen. I detta sammanhang är det fullkomligt korrekt att verka för Indokinafronter, även om vi som bekant är starkt kritiska mot DFFG:s kombinerade sekterism och räddhågade högeropportunism! Vi kan också tänka oss att ta initiativ till andra fronter för särskilda syften i t.ex. Bangladeshfrågan eller något annat aktuellt område. Slutligen är det nödvändigt för oss att i vårt arbete på de olika sektorerna i Sverige föra in ett internationalistiskt perspektiv. Och här har FK gjort sig skyldig till en av sina värsta synder, vilken går direkt tillbaka på ambivalensen i deras basplattform. FK har uraktlåtit att överhuvud ta ställning till en av de mest centrala världspolitiska frågorna under år 1971, nämligen den markanta högersvängen i KKP:s utrikespolitik, det kontrarevolutionära agerandet i Ceylon och Pakistan m.m. Inte med ett ord har Nixons besök i Peking kommenterats. Ingenting har sagts om hyllningarna till diverse kejsare och kommunistjägare (Iran, Etiopien, Sudan) o.s.v. o.s.v. Jo, Örebro-FK har faktiskt kommit ut med en revolutionärt marxistisk analys av Bangladesh-frågan och en vederbörlig kritik av den kinesiska hållningen, men detta utmärkta dokument drogs strax in av Interimsstyrelsen: Örebro fick inte gå ut innan diskussionen avslutats i förbundet! Observera att detta sker så sent som i januari 1972. De tar sannerligen tid på sig, renhetsivrarna i Förbundet Kommunist! Och vi frågar oss oroligt vad som blir kvar av det stolta begreppet ”proletär internationalism”, om det är till för att pryda sidorna i de teoretiska organen och fylla luften i möteslokalerna istället för att fyllas med ett praktiskt-politiskt innehåll. Det är betecknande att det är ifråga om internationalismen, revolutionärernas klassiska prövosten,

[32] *Kommunist* nr 2, s. 55.
[33] Ibid. s. 70.

som ”radikalismen”, det inkrökt apolitiska och ”rena”, är som mest framträdande hos *Förbundet Kommunist*.

F.ö. har det naturligtvis inte blivit något praktiskt resultat av föresatsen att bilda en anti-imperialistisk front. Man måste ha insett det futila i planen. Istället har man högtidligt deklarerat att man ”lågprioriterat den antiimperialistiska kampen”. Denna lågprioritering, som är ett billigt fikonlöv till skydd för den nakna förvirringen i dessa frågor; har bl.a. lett till en vägran att ställa upp i aktionsenhet med RMF under den internationella Indokinadagen den 6:e november i Göteborg. I Lund tvingades man dock med. 20 december i Malmö däremot, avstod man från att ställa upp i demonstrationståget. Enligt FK är DFFG nu totaldegenererat varför man endast bör sälja sin ”avslöjande” propaganda på gator och torg, istället för att delta i demonstrationer. Våra kamrater förde istället fram paroller om seger åt den indokinesiska revolutionen m.m. i enhetståget och gjorde därmed sin proletärt internationalistiska plikt.

Decentralism, federalism

Som komplement till denna ”teoretiskhet” och radikalism i alla de ovan berörda frågorna går nu FK fram med sin välkända ”öppenhet”, sina ”preliminära” ståndpunkter och sitt hävdande att man ej är ensam kallad till partibygget. Som vi sett är denna ”öppenhet” till stor del rent fiktiv och FK kan sägas stå för en bestämd radikalistisk tendens i många frågor. Dock svarar dessa attityder mot bestämda behov inom FK och har sina effekter på ett mer konkret plan.

För det första får det till följd en allmänt anticentralistisk hållning. Organisationen är i princip decentraliserad med stor autonomi för olika avdelningar, men i praktik en toppstyrd, vilket bl.a. visas av indragandet av FK-Örebros revolutionära analys av kampen i Sydasien. Det är helt enkelt en omöjlighet att skapa en effektiv *demokratisk centralism* på en så oenhetlig basplattform som FK:s! Därför blir det decentralism i ord och toppstyrning i handling!

För det andra ser man uppenbarligen uppbygget som en kamp för att ”vinna fabrik för fabrik”, att lokalt få ett inflytande på det ena stället efter det andra och på så sätt så småningom nå fram till ett riksinflytande. F.ö. är det samma modell som ligger till grund för synen på uppbygget av Internationalen: först väggarna, sedan taket! Detta tar sig uttryck i den ovanligt korkade politiken att bygga upp ambitiösa region tidningar av typ Röda Arbetet (en liknande är enligt uppgift på gång i Göteborg) innan en central rikstidning finns. Hela detta resonemang är uppenbarligen av ”ekonomistisk” typ: det gäller att först vara ‘lokal’ och därefter nationell och internationell: ingenting annat alltså än en traditionell stadieteori av ekonomistiskt märke och ett brott med den leninistiska uppfattningen om allsidiga avslöjanden och övergripande propaganda! *Röda Arbetet* är varken fågel eller fisk. Å ena sidan saknas en förankring som kan göra den till en genuin lokaltidning, å andra sidan hindrar dess lokala målsättning en ordentlig täckning av riksplanet. För vår del menar vi att man bör kombinera å ena sidan en rikstidning som försöker att göra allsidiga avslöjanden och bl.a. ta upp tendentiella områden till kritik (den ekologiska krisen, regionala problem, kapitalistisk ”planering”, socialismen o.s.v., problem som verkligen kräver en vidareutveckling av marxismen. Var hittar vi f.ö. analyser av dessa frågor hos FK, som försöker ge sken av att vara så ”nydanande”?), en teoretisk tidskrift och lokala, betydligt mer anspråkslösa, blad. Detta ger en annan hushållning med krafterna och skapar också förutsättningar för en nationell närvaro i olika frågor, något som är av avgörande betydelse för upprättandet av ett gynnsamt styrkeförhållande mellan revolutionärerna och deras motståndare, vilka ju i högsta grad verkar på ett ”globalt” plan. Strategin att vinna fabrik för fabrik och skapa en ambitiös tidning för varje region (hur skall man orka med det rent praktiskt?) står sig här slätt.

IV – FK – En ”ideologisk grupp”

Finns ingenting gott hos FK?

Men finns det då ingenting gott hos FK? Naturligtvis finns det det. Den vilja som uppenbarligen finns till djupgående uppgörelse med stalinismen är odelat positiv och innebär ett framsteg för den ”yttersta vänstern” som helhet. Vidare existerar det en del bra material i olika publikationer. I *Kommunist* nr 3 finns en inte dålig analys av avtalsrörelsen och SACO och ett påbörjande av resonemang kring de s.k. mellanskikten. Vi måste så här i efterhand medge att, när det gäller SACO, man hade en bättre analys än RMF. Den långa artikeln om kapitalackumulationen och kriserna i *Kommunist* nr 4&5 är också en rimlig sammanställning av olika marxistiska begrepp, även om det är en total orimlighet att hävda att de teorier som där förs fram skulle vara skapade av FK eller att de på något sätt skulle vara nya. En hel del oklarheter och problem finns i artikeln, men utrymmet här ger inte plats för en diskussion. Här måste också påpekas att en del annat material inte kunnat tagas upp till behandling p.g.a. utrymmesskäl. Det gäller bl.a. FK:s syn på soldatarbetet och fascismen. Till detta återkommer vi i annat sammanhang.

Behovet av centrism

Vi har emellertid varit på jakt efter det dominerande inom FK efter dess helhet. Hittills har vi sökt analysera FK:s struktur mot bakgrund av en specifik historisk konjunktur och en bestämd form av oenhetlig basplattform. Vi vore dock dåliga materialister om vi inte också framhöll den sociala sidan av saken. Det är idag ett internationellt faktum att det till följd av bl.a. ”apparaternas” förräderi, den relativa motströmmen för den revolutionära rörelsen och studentrörelsens relativa nedgång finns ett behov av centrism en inom ett icke obetydligt skikt av den radikaliserade ungdomen. FK:s centrism har därför också en tendens att befästas genom den rekrytering som faktiskt pågår på just den uppsättning särskilda egenskaper som är FK:s, med alla allvarliga risker detta medför!

Sätt politiken främst

Vad är alltså FK? Den bästa benämning vi kunnat komma på är ”ideologisk grupp” rätt och slätt. Det är en grupp som bedriver en särskild sorts ”antistalinistisk centrism”, där särskilt vacklandet mellan trotskism och maoism är kännetecknande. Den kombinerar en karaktäristisk teoricistisk renhetsivran med federalistiska och decentralistiska tendenser på det organisatoriska planet och inom propagandan. Det är här viktigt att framhålla att FK ej kan betraktas som en sekt av t.ex. KFMLr:s typ. Därtill är gruppen alltför ofärdig, heterogen, ickestabiliserad. Den nuvarande plattformen och politiken kommer med nödvändighet att resultera i smärtsamma slitningar när FK tvingas till vissa ställningstaganden (KKP, Fjärde Internationalen) och ett politiskt agerande i olika frågor. Internationellt finns en tydlig tendens att centristiska grupperingar som tröttnat på en steril radikalism söker sig tillbaka till de stora reformistiska apparaterna, t.ex. de stora KP. I FK:s fall skulle detta innebära en risk för att vissa skikt återgår till VPK vid en kris i organisationen. Vi tror dock allvarligt att vissa grupperingar inom FK förr eller senare kommer att inse sitt reella beroende av de revolutionärt marxistiska analyserna och gå över till Fjärde Internationalen och RMF. Men det finns inget vanskligare än att förutsäga revolutionära organisationers utveckling. Istället vill vi med ordförande Mao till sist rikta en maning till kamraterna i Förbundet Kommunist: Sätt politiken främst!

27.1.1972

Ur *Fjärde Internationalen* 1/73

Förbundet Kommunist – en politisk kameleont

På grund av de ännu ofördelaktiga styrkeförhållandena inom avantgardet mellan stalinism och revolutionär kommunism finns det stora hinder i arbetet på att upprätta en stark, genuint kommunistisk organisation.

De stalinistiska strömningarna har fortfarande en fast förankring inom politiskt viktiga ungdomsskikt och leder dem vilse; dessutom sår de förvirring och vacklan inom andra delar av avantgardet.

***Förbundet Kommunis*t (FK) är ett renodlat uttryck för denna osäkerhet i grundläggande politiska frågor; i andra har förbundet ännu inte formulerat sig. FK är en produkt av styrkeförhållandena till vänster om socialdemokratin. Det dömer förbundet som helhet till en kronisk instabilitet, till vacklan och inkonsekvens.**

FK och RMF

Enhet...

RMF har sedan mer än ett år försökt pressa FK till organiserade, gemensamma diskussioner. P g a FK-ledningens agerande har de ännu inte kunnat komma till stånd. (Se bl a *Mullvaden* 20).

Trots allt är FK den av ”vänsterorganisationerna” som står RMF politiskt närmast. FK använder inte sällan i sin propaganda begrepp som står den revolutionära kommunismen nära – låt vara att det sker på ett inkonsekvent sätt. Likartade ståndpunkter i en del viktiga frågor har också möjliggjort ett konkret samarbete mellan FK och RMF; det finns bättre förutsättningar för samverkan mellan våra båda organisationer än mellan RMF och något annat förbund eller ”parti”. Och det finns bland många medlemmar i FK en större beredskap till seriösa diskussioner än i någon av de andra organisationerna till vänster om socialdemokratin.

...och kamp

Förutom att organiserade diskussioner skulle peka ut de frågor där det finns förutsättningar för ett konkret samarbete, skulle vi genom dem ha större möjligheter än annars att nå kamrater i FK med vår propaganda.

Vi har insisterat på dessa debatter därför att vi anser oss ha analyser och argument som skulle kunna driva större eller mindre delar av FK i en positiv riktning. (Naturligtvis är vi också beredda att redovisa och ta ansvar för misstag vi själva begått).

Att påverka FK och FK-medlemmar är inte möjligt genom en mesig påfösarpolitik. Det kan bara ske i en hård teoretisk och politisk kamp mot alla dess nuvarande tveksamheter, tvetydigheter och felaktigheter.

En effektiv och klargörande polemik försvåras dock av flera skäl: FK:s opolitiska *heterogenitet*, dess *glidningar* mellan olika ståndpunkter och *en gryende anti-intellektualism* i förbundet.

Heterogeniteten

Det finns alltid åtskilliga FK-are som inte kan identifiera sig med de uppfattningar FK ställs till svars för – helt enkelt därför att det inom organisationen finns utrymme för olika och oförenliga ståndpunkter i grundläggande frågor. Det visades klart i olika FK-kamraters reaktion på Otto Mannheimers artikel i *Fjärde Internationalen* nummer 6. En del tyckte att

den nog hade rätt på många punkter. Andra mörknade och for ut mot ”förtalet”. Men något offentligt svar kom det aldrig. De som publicerades internt var for dåliga för att publiceras utåt.

Glidningarna

FK:s ledning ändrar ofta uppfattning utan att ange *att* så skett och *varför* det skett, vilket gör det svårt för dem som står utanför organisationen (och för dess egna medlemmar!) att veta vad som är den aktuella analysen och den senaste åsikten.

Ett exempel:

Under sina första levnadsår utvecklade FK en ”egen” teori för organisationsuppbygget. Detta skulle ske enligt en federalistisk organisationsmodell. Bl a skulle FK utveckla sex regionstidningar (!) som i sin blomning skulle ge en stabil och kvalitativt högtstående grund för en förbundstidning. RMF såväl som andra organisationer beskylldes i hånfulla ordalag för att gå ut på gator och torg med sina ”allmänna fraser”. Av materiella och tekniska skäl stupade detta projekt. Tyvärr var det inte politiska argument – en politisk uppgörelse med tidigare åsikter – som fick FK att ändra åsikt. När Malmö-regionens *Röda Arbetet* blev förbundstidning berodde det blott och bart på det enkla faktum att ingen annan region kunde få fram en hyfsad tidning. (Låt oss snabbt förbigå den norrländska *Röd Dag* med tystnad – det kanske sorgligaste alster FK någonsin presterat). Federalismen blev alltså centralism, men utan förståelse för att en verklig demokratisk centralism måste motsvaras av en gemensam politisk syn, en programmatisk klarhet.

Röda Arbetet är därför fortfarande en politiskt federal tidning, även om den geografiskt blivit nationell. De politiska ståndpunkterna kan variera från nummer till nummer.

Även om FK bytt uppfattning vad gäller den ”decentraliserade” förbundspressen (och i praktiken gett oss rätt i vår kritik!) lever den tidigare federalistiska organisationssynen kvar. FK fungerar fortfarande inte som en centralistisk organisation. Den hålls samman av ett gäng administratörer och av diverse konferenser. (Ännu efter snart 3 års tillvaro har FK inte hållit sin första kongress!) Efter 3 år är organisationen fortfarande ”interimistisk” FK är det enda förbund som egentligen inte har någon förbundslinje, men ändå tvingar medlemmarna att genomföra den.

Detta är ett bra exempel på hur FK-ledningen glider i sina uppfattningar, men på ett ogenomfört och pragmatiskt sätt. Den nya uppfattningen överlagrar den tidigare i stället för att ersätta den. De båda uppfattningarna samexisterar fortfarande i praktisk form.

Den gryende anti-intellektualismen

Ytterligare ett drag försvårar den teoretiska och politiska debatten med FK: dess tilltagande arbetarromantik. Aldrig har vi i en svensk vänster sett en så renodlad arbetarromantik, som den FK nu utvecklar. Unikaboxar, vilda strejker och blåställ får skyla bristen på en sammanhängande teoretisk och politiks grund. Denna romantik blir ett hinder för utvecklandet av en revolutionär strategi och taktik. Arbetarromantiken sätts i motsättning till ett klarläggande av politiskt brännande frågor för frågor för den unga kommunistiska rörelsen. I dag utgör den ett motiv för administratörerna att komma undan en öppen debatt med att RMF.

När vi i det följande går in på 3 viktiga organisationsskiljande frågor – *inställningen till Fjärde Internationalen (F.I.), den revolutionära strategin och taktiken och synen på uppbygget av det kommunistiska partiet* – gör vi det utan anspråk på fullständighet. Vi gör det för att försöka fånga FK:s politiska förändringar och tvinga den nuvarande FK-ledningen –

som bär det direkta ansvaret för FK. nuvarande utveckling – till att offentligt förklara och försvara sina positioner.

FK och Fjärde Internationalen

Vad FK sa igår om F.I.

Ideologiskt utgör FK fortsättningen på Vänsterns Ungdomsförbund (VPK:s ungdomsförbund). VUF:s dåvarande majoritet bröt 1970 med sin tidigare neutralism och tveksamhet inför den anstormande ml-rörelsen. Majoriteten kapitulerade och bildade MLK, som tog ställning i alla de frågor där VUF tvekade. Minoriteten, FK, gjorde det inte: VUF:s politik utgjorde ett slags smörgårdsbord där var och en kunde plocka till sig efter behov. Dessa vanor har FK burit med sig från VUF. Något som beläggs redan i den *brytningsplattform* som sattes ihop:

> ”I motsats till de trotskistiska grupperingarna anser vi det emellertid vara betydligt fruktsammare att försöka bygga vidare på KKP:s brytning med stalinismens avvikelser. Hur fullständig denna är kan vi i nuvarande läge inte avgöra ...”

FK valde alltså att bygga vidare på något som det inte visste särskilt mycket om. *Vilken ståndpunkt kunde vara mera opportun och anpassad till det nya avantgardets dåvarande stämningar?* Detta val gjordes också på ett uttalat sätt i motsättning till den trotskistiska traditionen. På vad grundades detta val? Vi går åter till brytningsplattformen för att få svar:

> ”På grund av bristande studier och analys kan vi för närvarande inte bedöma 4:e internationalen i dess helhet. Vi kommer därför med det snaraste göra en grundlig analys av dennas teori och politik, som ett led i vårt arbete att göra en helhetsbedömning av den trotskistiska rörelsen.”

Läsaren blir förmodligen lätt förbryllad. Vad är egentligen FK:s ståndpunkt? Jo, vi har inte gjort någon analys av trotskismen, men vi väljer ändå att förkasta den. I stället bygger vi vidare på KKP:s brytning med stalinismen, som vi i och för sig inte heller har gjort någon analys av.

Med ”det snaraste” ska man också göra en grundlig analys av den trotskistiska rörelsen!?!? I detta citat finns också ett typexempel på FK:s förmenta teoretiskhet. Man säger sig skola göra en grundlig analys av trotskismens ”teori och politik som ett led i . . . arbetet på att göra en helhetsbedömning av den trotskistiska rörelsen”. Vi frågar oss: vilka ytterligare *led* behövs det? Vad ska en helhetsanalys grundas på mer än på en grundlig analys av vår teori och politik? Nej, bakom denna snirklande teoretiskhet döljer sig inget annat än opportunism och oförmåga!

Vad FK säger idag

Allt detta sa FK 1970. Var står då FK idag? Är vi inte orättvisa mot FK vid detta plock i gamla papper? Nej! Buskagitationen mot Internationalen har tilltagit, men någon grundlig analys har sannerligen inte gjorts. Internt har FK-are försökt sig på att motivera detta. En kamrat i FK skriver i en ‘recension’ av Otto Mannheimers artikel i Fjärde Internationalen nummer 6:

> ”Att /analysen/ ännu inte är klar beror på flera orsaker, dels att denna fråga inte precis har högsta prioritet i vår organisation, och dels att källmaterial saknas. För det är ju som OM känner till rätt tunnsått med analyser på vad 4:e Internationalen är och vad den står för. Den enda analys som gjorts oss veterligt är P. Franks, som är medlem i 4:e. Annars finns det knappast någonting och det visar ju litet grand hur pass angelägen 4:e Internationalen är för andra revolutionära organisationer runt om i världen. För OM tycker väl inte att vi ska göra som RMF och enbart förlita oss till vad de olika sektionerna tycker om sig själva, utan vi måste givetvis undersöka vilket politiskt och socialt inflytande de utövar i respektive land samt vilken politik de för och vilket gehör denna får. Detta är

> några av anledningarna till att denna analys dröjt och att den troligen kommer att dröja ytterligare ...”

Nu publicerades aldrig denna interna kommentar till OM:s artikel offentligt. Den var helt enkelt för dålig. Men denna sats säger nog läsarna en hel del: En grundlig analys av Fjärde Internationalen är svår att göra ”då det inte finns källmaterial . . .” För det finns ju inga andra som har skrivit om F.I. Trams! Är källmaterial vad andra skriver om källorna? Ett ställningstagande för eller emot Fjärde Internationalen ska naturligtvis grundas på de politiska ställningstagandena under årens lopp. Och dessa finns tillgängliga! Hur skulle det vara om FK lyfte på luren eller skrev ett litet brev och frågade oss. Vi skulle då kunna stå till tjänst med en förteckning på de viktigaste dokument som Fjärde Internationalen står för, och, dessutom, ange buntvis med ”analyser” av detta material.

Nej, orsaken till att denna grundliga analys låtit vänta på sig är att FK inte klarar av att göra den! Nu hindrar naturligtvis inte detta faktum kamrater i FK att agera *som om* den fanns! Så blir också resultatet därefter: en skvallerkrönika, som blir alltmer omfångsrik i takt med att ryktesfloran växer. Ledande FK-are som ”trotskistkännaren” Karl Ljungkvist har på sina färder runt riket lyckats få ur sig en hel del strunt om Internationalen. Vi ska inte uppehålla oss länge vid detta sorgliga kapitel. Ett exempel bara.

I slutet av 1972 förkunnade Ljungkvist vid ett möte i Umeå att Ligue Communiste – den franska sektionen av F.I. – förde en facklig politik som den KFML står för i Sverige. Några månader senare – vid ett offentligt möte på Tekniska Högskolan i Stockholm 1/3 förklarade samme Ljungkvist att Ligue Communiste påminde så mycket om KFM(r). Ljungkvist kunde vid samma möte också tala om att det nog inte blev någon kritik av F.I. En sådan kunde inte vara en ”prioriterad uppgift”.

1970 sade sig FK vilja göra en ”grundlig analys” av Fjärde Internationalen ”med det snaraste”. 1972 säger man att den troligtvis skulle komma att ”dröja ytterligare”. 1973 säger man att det inte är en ”prioriterad uppgift”. Samtidigt framhåller man i ett snorkigt brev:

> ”Förbundet Kommunist har inlett ett praktiskt uppbygge av internationella kontakter och samarbete med organisationer av två slag: marxist-leninistiska organisationer i andra länder med en politik närstående förbundets; och anti-kapitalistiska arbetarorganisationer (strejkkommittéer o dyl). Därav följer att de organisationer som ingår i den sk. ”Fjärde Internationalen” inte kan prioriteras i vårt internationella uppbygge, i vilket en viktig uppgift självfallet är uppbygget av en kommunistisk international”. (Se *Mullvaden* nr 16).

FK har inte klarat av att göra en analys av F.I. I stället har det hoppat över den ”grundliga analysen” och ställt sig uppgiften att bygga en femte international tillsammans med ”marxist-leninistiska” organisationer samt strejkkommittéer ”o dyl”. FK vet alltså inte vad F.I. är för något, det har inte gjort någon analys, samtidigt säger det faktiskt att FI inte skulle vara marxist-leninistiskt!

FK och den femte Internationalen

Hur gick det då med FK:s samarbetspartners?

Vad säger det om KKP idag? Bygger FK fortfarande på KKP:s ”brott med stalinismen”? Låt oss se vad *Röda Arbetet* har att säga:

> ”Bilden av Kinas utrikespolitik är inte entydig. Kina använder imperialismens aktuella svårigheter för att avvärja krigshotet mot sitt land, men har också genom sin utrikespolitik skapat svårigheter för den revolutionära rörelsen i länder som Pakistan och Ceylon”. (*Röda Arbetet* 1/73)

Kan man säja något mer opportunt våren 1973? Knappast. Som vanligt tolkar FK mycket elegant den tveksamhet och osäkerhet som idag finns om KKP inom det nya avantgardet. Det

brott som FK bygger vidare på visar sig inte vara ”entydigt”. Vi frågar, kan något vara mer entydigt än KKP:s brott med den proletära internationalismen? KKP kallar de revolutionärer på Ceylon som FK talar om för ”reaktionära agenter”. Tror FK verkligen att revolutionens nederlag i länder som Ceylon och Pakistan verkligen avvärjer ett krigs hot mot Kina? Tror FK att Chou En-lais förståelse för den japanska militarismen avvärjer ett krigshot mot Kina? Tror FK att KKP:s önskemål om ett militärt integrerat imperialistiskt Europa avvärjer ett krigshot mot Kina?

I harmoni med de vacklandes skara har alltså FK gjort ett ”pragmatiskt brott” med KKP. Ideologiskt anknyter man nu i stället till de organisationer i Europa som ”mest påminner om Förbundet Kommunist” som *RöA* så träffande uttrycker det.

Ett första politiskt svärmeri med *Spartacus/Hydra*, en socialpsykologisk organisation uppbyggd kring en karismatisk ledartyp, slutar i tumult. FK kanske inte tillräckligt noga hade undersökt ”vilken politik de för och vilket gehör de får”. En annan förebild, *Proletarische Linke*, spricker i tre delar. Idag knyter FK så sakta hymens band med olika centristiska strömningar som det italienska *Avanguardia Operaia* eller det franska *Revolution*.

Historien upprepar sig!

Vi tillåter oss en historisk utvikning. Historien upprepar sig nämligen. Vi ser ett försök att återupprätta trettiotalets Londonbyrå! Londonbyrån var just en lösligare sammanslutning av organisationer som ”påminde om varandra”. De mest kända var *Socialistische Arbeiter Partei (SAP)* i Tyskland, *Independent Labour Party (ILP)* i England, samt *Partido Obrero de Unificación (POUM)* i Spanien. Det gemensamma för dessa organisationer som ”påminde om varandra” var en programmatisk oklarhet och en ständig politisk vacklan beroende på de tillfälliga stämningarna inom arbetarklassen, en vacklan mellan de politiska organisationer som representerade de olika strömningarna inom den. En effekt av detta blev t ex att POUM satte sig i den spanska folkfronten. Som POUM sa: folkfronten är inte ”entydig”. FK:s nuvarande positioner leder organiskt fram till liknande ståndpunkter. Skillnaden är bara den att en vacklan inför olika strömningar inom avantgardet i Sverige idag inte får lika drastiska konsekvenser som i en situation där ett *centristiskt* förhållningssätt är av direkt betydelse för arbetarklassens framtid!

För att visa hur mycket påminner” om t ex POUM låter vi den polske trotskisten Casanova beskriva centrismen Casanova var själv frontkämpe i Spanien):

> ”Centrister är inte en etikett som de ”sekteristiska” och obotliga trotskisterna ondskefullt uppfunnit för sina polemiska behov. De är en realitet i världens alla länder. Centristerna uttalar sig mot Folkfrontspolitiken och kritiserar ibland på ett mycket riktigt sätt stalinisternas brott.
>
> På grund av deras oberoende gentemot G.P.U. kallar stalinisterna dem ”trotskister”. Men centristerna stannar halvvägs i sin kritik av den stalinistiska reformistiska politiken.
>
> De är mot Folkfronten, men samtidigt är de rädda att skilja sig från massorna genom att ärligt framföra det revolutionära handlingsprogrammet. Principiellt är de för en ny Revolutionär International, men i praktiken bekämpar de den framväxande nya Internationalen, den Fjärde. I många av den nuvarande periodens viktigaste frågor är de i princip överens med oss, men när det gäller att övergå från principerna till deras tillämpning och förverkligande blir de förskräckta och kallar oss för ”sekterister”. De är mycket känsliga och lättretliga. De blir speciellt förtretade av att kallas ”centrister”. Under Paris grå himmel, under Kataloniens klarblå himmel, i Spanien, i New York eller i Warszawa, överallt är de likadana.” (Se Röda Häften 15/17 Casanova: Spanska inbördeskriget och stalinismens förräderi).

Ja, centrister finns det också under vår diska himmel, och de kommer att säga at detta citat är ”ovetenskapligt” och att vi är ”sekteristiska”.

FK och ”arbetsplatspolitiken”

När vi kritiserar FK:ares analyser av t.ex KKP och Fjärde Internationalen brukar dessa kamrater svara att de där frågorna trots allt inte är de avgörande. I stället ska vi se till det som verkligen är avgörande: ”arbetsplatspolitiken”.

Så låt oss då undersöka FK:s ”arbetsplatspolitik” också. När vi är färdiga med den kommer de säkert dragande med en ny undanflykt: ”det går ju att snacka, men hur många jobbare har ni egentligen?” Det är nämligen det mest opportuna man kan säga idag!

FK:s tidigare sekterism

I Otto Mannheimers artikel i Fjärde Internationalen nr 6 diskuterades bl a FK:s felaktiga syn på förhållandet *avantgarde – massa* och FK:s sekteristiska förhållningssätt till fackföreningsrörelsen. Kritiken kom samtidigt som det pågick en omprövning inom organisationen av de mest stelbenta teserna. Vilken betydelse våra synpunkter hade vill vi låta vara osagt. Låt oss här bara konstatera att en del kamrater gav oss rätt i vitala frågor medan andra talade om trotskismens ”historiskt kontrarevolutionära roll”. I stället ska vi försöka reda ut vart den dåvarande omprövningen ledde. Var står FK idag? Redan från början ska vi göra en reservation: FK:s ståndpunkter är naturligtvis inte entydiga. Motsägelsefulla analyser och argument förekommer mellan vad som står i den egna pressen och vad som kommer fram i samtal med enskilda medlemmar. Vad vi här kan utgå ifrån är det skrivna ordet. Det är mycket troligt att en del grupper inom FK har en annan uppfattning än den som lyfts fram i t.ex *Kommunist* och *Röda Arbetet*. Men vi tvingas gå efter det som nedtecknats. För att förstå FK s nuvarande positioner tvingas vi göra en kortfattad tillbakablick på de tidigare synsätten.

FK har alltså sitt organisatoriska och politiska ursprung från VPK:s ungdomsförbund. Därifrån tog det också med sig en del barlast, bl a det ideologiska förhållandet till KKP. Men även på andra områden hade den tidigare teorin och praktiken satt sina spår. I synen på Förhållandet avantgarde – massa återfanns de vanligaste stalinistiska schablonerna, FK såg en motsättning mellan den spontana inomkapitalistiska kam som arbetarklassen för och kampen för en ny statsmakt:

> ”Man förstår inte att vi i motsättning till det spontana perspektivet måste ställa ett revolutionärt perspektiv, och på detta sätt ändra den spontana kampens trade-unionistiska (borgerliga) karaktär till en revolutionär (socialistisk) kamp”. (*Kommunist* 3)

> ”Kamp för aktuella dagskrav på en tradeunionistisk grundval stärker inte arbetarklassen. Tvärtom stärker denna kamp den borgerliga ideologin inom arbetarklassen. För att arbetarklassen skall kunna stärka sin ställning genom de aktuella kampfrågorna måste kampen föras i medvetande om kampens långsiktiga perspektiv”. (*Kommunist* 3)

> ”Cellbygget är ett tungt och mödosamt arbete och ger inga stora rubriker i tidningarna men är likafullt vägen framåt. Det kan man dock inte säga om de spontana äventyrligheter som hyreskampen i Umeå visat sig vara” (*Röd Dag* nr 1).

FK:s stelbenta syn på den spontana kampen hade alltså till konsekvens att det inte klart kunde se vad som var positivt i t ex hyreskampen i Umeå. Det såg inte att en spontan aktivitet och rörelse är grundvalen för att en politisk medvetenhet ska kunna utvecklas. Ett leninistiskt förhållningssätt till den spontana kampen är å andra sidan att försöka knyta an till det mest avancerade och utvecklingsbara i den. Det sätter inte ett revolutionärt perspektiv i *motsättning* till massornas egen handling, även om den är outvecklad. Det enda man med ett sådant synsätt kan sätta i stället för en spontan aktivitet blir den egna organisationen. För vilka, mer än de mest klassmedvetna, kämpar i ett revolutionärt perspektiv? FK s tidigare syn på förhållandet mellan avantgarde – massa fick naturligtvis sekteristiska konsekvenser:

> ”Efter att ha bildat en kommunistisk organisation är det viktigt att man knyter andra organisatoriska kontakter med massorna. Det kan ske genom bildandet av en anti-kapitalistisk front. Vid bildandet av fronten måste vi vara så starka att vi kan *kontrollera* frontens arbete och utveckling. Fronten blir vår direkta kontakt med massorna genom vilken vi försöker mobilisera dem för de paroller som fronten ställer”. (*Kommunist* 1)
>
> ”Det är också omöjligt att via en frontorganisation utan celler på arbetsplatserna ta ledningen över kampen på dessa”. (*Kommunist* 1)

”Brottet med kamrat Lenin”

FK:s syn var den traditionellt stalinistiska. Vi ska inte stanna länge vid dessa tidigare ståndpunkter. Vi kan endast slå fast att den omprövning som gjordes endast avsatt några få meningar i den utåtriktade pressen! Internt har det däremot förekommit en del försök till värdering, bl.a. av FK:s interimsstyrelse som i en *arbetsplatsresolution* från juli -72 kommenterade den tidigare uppfattningen:

> Jämfört med tidigare betecknar resolutionen en viktig brytning på flera punkter: 1. Den utgör en brytning med en tidigare nedvärdering av kampens medvetandehöjande betydelse, vilket förutsätter en annan, teoretisk uppgörelse: med den kategoriska uppdelningen från Kommunist 1 och ”Vad bör göras” i en tradeunionistisk och en socialistisk medvetenhet.
>
> 2. Den utgör också en brytning med vår tidigare syn på förhållandet mellan den kommunistiska organisationen och massorna som förutsätter samma teoretiska uppgörelse som brytningen med vår underskattning av kampen. Satsningen på att understödja arbetarnas självorganisering innebär något helt annat än den tidigare betoningen av avantgardets kontroll”.

Javisst har FK gjort en omprövning. Visst innebär FK:s nya ståndpunkter en brytning med *Kommunist* 1, och dess uppfattning om avantgardets (=FK:s) ”kontroll” över arbetarmassorna. Men på vilket sätt skulle den nya linjen utgöra en brytning med Lenins ” Vad bör göras”?

FK:s tidigare uppfattning var ju stalinismens. Den hade ingenting med leninismen att göra! Måhända att det finns en del polemiska övertoner i ”Vad bör göras” men att försöka påstå att Lenin skulle haft FKs sterila synsätt är mer än fräckt!

I sina verk värderar alltid Lenin den spontana masskampen positivt. Men han ser också dess begränsningar! Däri ligger också nyckeln till en förståelse av den leninistiska partiteorin, som har sin grund i en övergripande revolutionsteori för den imperialistiska epoken. FK:s försök att skylla sin dialektiska oförmåga på Lenin betackar vi oss för. Denna idé har man så när som på avdelningen i Göteborg inte vågat förfäkta offentligt. Göteborgarna förklarade vid ett offentligt möte att FK ”brutit med leninismen”. Men kamrater, tala gärna högt och tydligt, låt alla intresserade ta del av denna er syn – men sluta samtidigt att tala om att FK bygger en International med ”marxist-leninistiska organisationer”!

Nej, FK har sannerligen inte brutit med leninismen. Vad som än sägs i Göteborg. Det har – så när som på individer och smärre grupper aldrig varit leninistiskt!

FK:s tidigare sekterism berodde på avsaknaden av en korrekt förståelse för ett revolutionärt förhållningssätt till masskampen.

Kvar fanns bara ett rotande inom de egna organisatoriska domänerna – också det något som FK burit med sig från VUF.

Diskussionerna i VUF var bland de mest entoniga och tjatiga som kan tänkas. De kretsade hela tiden kring organisatoriska frågor. Den alltid återkommande frågan gällde förhållandet mellan den kommunistiska cellen och en bredare, s k anti-kapitalistisk front. Vilket kommer först? Cellen eller fronten? Kan det finnas en front utan en cell? Kan det å andra sidan finnas en cell utan en front?

Utgångspunkten för denna diskussion var naturligtvis helt felaktig. De organisatoriska resonemangen saknade varje strategisk dimension. De olika organisatoriska bildningarna relaterades inte till något mål, inte heller till styrkeförhållandena mellan klasserna.

FK:s ”arbetsplatspolitik” har övertagit det mesta av dessa svagheter. Den anti-kapitalistiska fronten har fått ett nytt namn, *arbetarkommitté*. En del förnuftiga kampkrav ar rests, men annars är det mesta sig likt.

Vad är FK:s ”arbetarkommittéer”?

Vad är då en arbetarkommitté? I *Röda Arbetet* nr 1-73 sammanfattas det viktigaste som hände i Sverige under 1972. Enligt ”Rö A” var det tre saker. För det första: att arbetsköpare och LO slår mot den självständiga arbetarkampen. Ett ”stort språng framåt” var också bildandet av *Arbetarsolidaritet* (en lösare organisering av arbetarmilitanter över hela landet, som kom till stånd för att effektivare samordna kampen mot arbetsköpare och byråkrater; se *Mullvaden* 13/14.) Och för det tredje: Arbetarsolidaritet måste stöttas upp; arbetet på att stötta upp Arbetarsolidaritet har också tagit ett ”stort språng framåt”. Detta ”genom att det på ett antal arbetsplatser har bildats självständiga arbetarkommittéer”.

Enligt *Röda Arbetet* så finns det alltså arbetarkommittéer på ett antal arbetsplatser. Också enligt FK-aren Karl Jungkvist finns det nu sådana. Vid mötet på Tekniska Högskolan i Stockholm nämnde han ”t ex” t ex Volvo och Stridsberg & Björck i Trollhättan. Går man så och frågar den grupp på Volvo, som ger ut tidningen Volvoarbetaren, om de är en arbetarkommitté, så svarar de nej. De hoppas ”att bli en.” Enligt vad vi vet så finns det inte heller någon arbetarkommitté på Stridsbergs. Påståendet torde vara en ”liten överdrift”.

Men låt oss fortsätta efterforskningarna. Om vi tittar i arbetsplatstidningen ”*Rött T*” som ges ut på Trelleborgs Gummifabrik, så kanske vi kan få en bild av hur den omtalade varelsen ser ut. Vi låter först tidningen presentera sig själv:

> Rött T ges ut av en grupp klassmedvetna arbetare på gummifabriken. Vi tillhör Förbundet Kommunist. För att Rött T ska bli ett vapen i klasskampen krävs att du sluter upp bakom tidningen. Skriv insändare, debattartiklar och av slöjanden. Vi garanterar din anonymitet. Rött T – alternativet till den borgerliga och socialdemokratiska propagandan.

Det låter ju bra: En tidning som ges ut av klassmedvetna arbetare och som är ett alternativ till den borgerliga och socialdemokratiska propagandan. Visserligen så är alternativet ännu inte ett vapen i klasskampen. Men det kan den kanske bli om gummiarbetarna skriver insändare. Men inte låter det som en arbetarkommitté, så vi tittar i ett nummer till:

> ”Arbetarkommittéer – inte facket. Kampen måste organiseras i självständiga arbetarkommittéer utanför facket, därför att fackbyråkraterna hela tiden kommer att sabotera kampen, och försöka leda in den på vägar som blir ofarliga för det kapitalistiska systemet. Vi i Rött T menar att vi håller på att lägga grunden för denna självständiga arbetarorganisering, med socialismen som mål för vårt politiska arbete.”

Det börjar klarna. Här läggs tydligen grunden till en självständig *arbetarkommitté* på Trelleborgs Gummifabrik. Var det kanske *Rött T* och dess arbete som *Rö A* talade om? Men inte stämmer det helt och hållet med vår föreställning om hur en sådan organisering skulle se ut. Vi hade trott att den åtminstone skulle vara lite mer självständig. Kanske var det tidigare bara propagandistiska överdrifter av *Rö A* och Jungkvist, kanske är det så att det fortfarande bara är *grunden* till en självständig organisering som läggs här och var. Vi återupptar efterforskningarna.

Under FK:s ”Maktkampanj” delades det ut en presentation av den egna organisationen. Där hittar vi en del ytterligare synpunkter på den antikapitalistiska fronten:

> ”Våra medlemmar organiseras i cellerna på arbetsplatserna. (Organiserar FK *inte* de medlemmar som är studenter?) Men vi strävar även efter konkret samarbete med olika antikapitalistiska grupper. Dessa grupper kan helt naturligt inte organisatoriskt underordnas Förbundet Kommunist på något sätt utan får ses som ett embryo till en kommande antikapitalistisk massrörelse. Självfallet verkar vi dock för att vår politik ska vara vägledande i kampen. Av de som deltar i grupperna fordras det klarhet om den socialistiska revolutionens nödvändighet, statens och socialdemokratins roll samt det konkreta arbetet på arbetsplatserna”.

Nu börjar vi förstå.

FK har celler på arbetsplatserna. Dessa celler eftersträvar samarbete med olika anti-kapitalistiska grupper. (*Rött T* gör alltså fel då de säger att de tillhör Förbundet Kommunist och samtidigt lägger grunden till en *självständig* arbetarorganisering. Om de tillhor FK så är de en cell och ska eftersträva *samarbete* med olika anti-kapitalistiska grupper på Trelleborgs gummifabrik.) Dessa anti-kapitalistiska grupper är i sin tur embryon till en kommande anti-kapitalistisk massrörelse.

De anti-kapitalistiska grupperna skall inte ”underordnas” FK – men det är bra om FK blir ”vägledande”. Av dem som skall få lov att vara med ”fordrar” FK (!) att de ska ha klarhet om ”den socialistiska revolutionens nödvändighet, statens och socialdemokratins roll, samt det konkreta arbetet på arbetsplatserna”.

Det här sista verkar ju lite självmotsägande. Grupperna skulle ju inte vara underordnade FK, men ändå säger FK att de som ingår ska vara klara över klasskampens mest avgörande problem. Kanske hade då *Rött T* ändå rätt. Tydligen är det så att en arbetarkommitté på något sätt *är* FK och ändå inte FK, att en arbetarkommitté är självständig, men ändå inte helt och hållet.

Kanske finns det ändå en lösning på denna paradox? Kanske är det helt enkelt så att ”arbetarkommittéerna” är *sympatisörsorgan till Förbundet Kommunist*?

Kanske låter inte ”sympatisörsorgan riktigt fint – så de begåvas med ett stiligare namn och en krångligare definition?

FK:s syn på facket

Hur förhåller sig då dessa vidunderliga skapelser till fackföreningarna? I *Rött T* sa man att *arbetarkommittéer – inte facket*”. För att försäkra oss om en auktoritativ framställning är det dock bäst att vi går till RöA:

> ”Vi avvisar bestämt parollen ”Gör facket till en kamporganisation.” LO är helt genomsyrad av klassamarbetsanda, genombyråkratiserad och uppknuten till statsapparaten. Vi skall inte helt meningslöst stånga våra pannor blodiga. Arbetarkommittéerna skall i stället försöka mobilisera arbetarna till kamp helt och hållet utanför facket. (*RöA* nr 3-72).

Bilden är nu helt klar. De arbetarkommittéer som FK bygger *är* en pseudoorganisering. De är blott och bart sympatisörsgrupper som man givit ett anspråksfullt namn. Dessutom skall dessa sympgrupper byggas ”utanför facket”.

Gång på gång återkommer också påståendet att dessa grupper skall ses som ett alternativ till facket. De är embryon till ”antikapitalistiska massrörelser”. Slutligen har de också uppgiften att *stötta Arbetarsolidaritet*.

I *Fjärde Internationalens Övergångsprogram* (av 1938) finns en bra beskrivning av detta slag av organisering:

> ”De sekteristiska försöken att bilda eller upprätthålla små ‘revolutionära fackföreningar’ som en andra upplaga av partiet, uttrycker egentligen ett förnekande av kampen om arbetarklassens ledning”.

Kan det sägas mer klart. FK:s arbetarkommittéer är endast ett påhitt. För att få lov att vara med i en sådan kommitté ”fordras” det att man ska vara klar över den socialistiska revolutionens nödvändighet, statens och socialdemokratins roll samt det konkreta arbetet på arbetsplatserna. Dessa krav reducerar antalet arbetare som kan vara med till ett fåtal. Denna lilla grupp ska då organisera sig utanför facket. Eller som det står i FK:s ”presentation”: ”Arbetare som insett nödvändigheten av att ta upp kamp på arbetsplatserna och kämpa mot kapitalismen måste därför organisera sig i egna arbetarkommittéer.”

De som ”insett” något, de klassmedvetna, ska sätta upp ett litet organisatoriskt ”alternativ” till den fackföreningsrörelse, som i dag organiserar massan av de svenska arbetarna.

Vad gör FK i facket?

PK menar att man ska ”finnas” i facket – men vad betyder ”finnas”? Vad ska man göra där? Fösa över folk till arbetarkommittéerna? FK är mycket otydligt i denna fråga, men detta vore en logisk slutsats av dess övriga resonemang.

I *Kommunist* 3 säger man så här:

> Det vore fullkomligt meningslöst att slunga anklagelser mot SAP/LO-ledningen för att de inte för en revolutionär politik. I den kampen är det vår uppgift att inför arbetarklassen avslöja varför och hur SAP/LO-ledningen jobbar för att bevara den kapitalistiska utsugningen. Med våra antagonistiska klassmotståndare *kan vi aldrig eftersträva enighet*”. (Vår kursivering).

Kommunist har naturligtvis rätt när den säger att det är meningslöst att anklaga LO/ SAP för att ledningen inte för en revolutionär politik. Lika rätt är det att säga att vår uppgift är att avslöja att SAP/LO jobbar för att bevara utsugningen. Men frågan är *hur* vi gör det! Vi anklagar inte SAP/LO för att de inte är revolutionärer, det har de ju aldrig sagt sig vara. Men vi anklagar SAP/LO för att de inte kämpar för arbetarklassens nödvändiga krav och rättigheter. Arbetarmassornas illusioner om reformismen kan endast undanröjas genom massans *egen* erfarenhet. Detta gör att vi måste ställa krav på både SAP- och LO-byråkrater. Vi ska anklaga dem för att de inte organiserar och förbereder arbetarklassen för kamp. I fackföreningarna kan och måste vi föreslå en kamp för att slå tillbaka kapitalets lönened-pressningsoffensiv. Vi måste kräva att fackföreningarna ska ta kamp för rätten till arbete o s v. Vi säger inte till arbetarna att facket är odugligt, att vi inte kan kämpa tillsammans med socialdemokratiska fackföreningsbyråkrater. Vi visar i *aktiv handling* fackets begränsningar. Det är denna metod som vi måste använda oss av i nuvarande styrkeförhållanden. Det är genom denna metod som vi kan vinna en arbetarmajoritet för en klasskampsplattform. Inte genom att från början säga att vi avvisar enighet med ”klassfienden”. Inför de styrkeför-hållanden som kan byggas upp kan vi också tvinga fackbyråkratin att öppet välja sida.

Det sagda borde vara tillräckligt för att visa att det inte räcker att ”finnas” i facket för att *proklamera* sitt motstånd mot den reformistiska klassamarbetspolitiken. Illusioner övervinns inte på så sätt.

FK har inte förstått detta. Men det har inte heller förstått de politiska förutsättningarna för att ”bygga upp” ”alternativa” organ till fackföreningarna.

Det är först i en situation då arbetar*massorna* på ett företag insett eller är nära att inse fackets begränsningar, som ett alternativ till fackföreningarna kan komma till stånd.

Att försöka ”*bygga*” klassorgan på det sätt FK anvisar speglar en organisatorisk syn på hur klassmedvetenheten utvecklas. Den typ av strategiskt nödvändiga klassorgan som kan utvecklas från t ex en strejkkommitté har ingen social och politisk förutsättning i perioder av relativ stiltje i klasskampen.

Klasskampstendenser – inte arbetarkommittéer!

Fackföreningarna är socialdemokratins säkraste medel för att kontrollera arbetarklassen. Vi måste därför också möta dem på denna deras egen terräng. I lugna perioder föreslår vi ingen *alternativ organisering* utanför och i motsättning till fackföreningarna. Det vore det säkraste sättet att isolera sig från arbetarmassan och därför också den säkraste garantin för att bli utmanövrerad av socialdemokrater och arbetsköpare; närheten till massan av arbetare är bl a ett sätt att minska riskerna för avskedande.

Men vi känner oss inte heller bara hänvisade till organisationsparet cell – strejkkommitté. Kring våra arbetsplatsceller försöker vi organisera *fraktioner* av arbetare som är införstådda med större delen av vår politik, men som av en eller annan anledning inte kan organisera sig i förbundet. Vi försöker inte ljuga ihop att dessa organ skulle vara någonting annat än *sympatisörsorgan*. Om så är möjlig försöker vi också att organisera kampberedda arbetare i *klasskampstendenser* som grundar sig på insikten att det är arbetarnas egen kamp sona är avgörande och ett anti-elektoralistiskt synsätt, d v s insikten att arbetarna inte segrar vare sig i fackliga eller parlamentariska val. De formulerar sig i viktiga klasskampsfrågor, där vi naturligtvis måste sträva efter att politisera kraven, att lyfta fram krav som går utöver strikta ekonomiska lönekrav, krav som blir en dynamisk del i en sammansatt övergångsstrategi.

Dessa tendenser arbetar (arbetar!) självfallet i fackföreningarna. Den grundläggande tanken bakom en tendensorganisering, en klasskampstendens, är att den organiserar kampberedda arbetare på sin politiska plattform, inte på den inställning som arbetarna har till facket. Avsikten är ju att det är arbetet i tendensen som skall kunna utveckla en sådan medvetenhet, inte tvärtom. Att ställa upp en spärr för alla dem som inte är klara över fackföreningarnas funktion, det är endast lättsinnig radikalism. För att inte tala om FK:s prat om att man skall vara klar över staten, socialdemokratin osv.

Hur många arbetare kan vara det i Sverige i dag?

Den klaskampstendens vi talar om är inte något *alternativ* till facket. Den framställer inte sig själv som en klassorganisering utanför och i motsättning till facket. Både våra celler, deras fraktioner och bredare tendenser är avantgardistiska i förhållande till arbetarmassan. Att säga motsatsen är att lägga grunden till en sammanblandning av avantgarde – massa som i fallet *Rött T*, där en avantgardistisk organisering kallas ”självständig” klassorganisering – i ord självständighet, men i praktiken politiskt översitteri. (Eller som *Kommunist* nr 3 sa: ”Vid bildandet av fronten måste vi vara så starka att vi kan kontrollera frontens arbete och utveckling”).

FK vänder kampen ryggen

FK förstår inte klasskampens växlingar och förmår inte formulera ett revolutionärt förhållningssätt till de olika skikten inom arbetarklassen. FK har inte gjort de mest elementära distinktioner: mellan avantgarde – massa, klassorgan – avantgardistisk organisering osv.

Låt oss understryka det ytterligare genom några citat om FK:s syn på hur man skall agera vid val. Låt oss citera från *Röda Arbetet* (som sammanfattar resultatet från en intern ”arbetar-politisk” konferens; se 2/73).

> ”Alla var överens om att det är felaktigt att som Röd Postgruppen ställa upp till val under en lugn period, däremot menade många att det är riktigt att i utvecklade kampsituationer ställa up till val för att kunna rycka undan grunden till fackets splittrande roll”.

Samma odialektiska syn går igen i FK:s inställning till parlamentariska val:

> ”Därför menar Förbundet Kommunist att det är fel att ställa upp till val i år. Det är först i en situation av utvecklad masskamp, som ett revolutionärt arbetarparti kan ha någonting att representera i parlamentet”. (*Röda Arbetet* nr 2/73).

I perioder av ringa klassaktivitet vill FK strunta i de parlamentariska och fackliga institutionerna! I kampsituationer, i en situation av utvecklad masskamp, vill man sätta sig i dessa. Är FK helt från vettet? Det är ju klassaktiviteten som tillåter arbetarklassen att bryta med de institutioner som låser klassen! Ska man sätta sig i parlamentet när det råder en utvecklad masskamp? Det är ju i denna situation som parlamentarismen måste avvisas, det är då en valbojkott kan vara aktuell! I lugna tider överlåter man facket åt klassamarbetsmännen, när det blir strid, då sätter man sig själv i de organ som klavbinder kampen! Till skillnad från FK har ”Övergångsprogrammet” förstått denna dialektiska process:

> ”O Om det är brottsligt att vända ryggen ät massorganisationerna för att i stället ägna sig åt sekteristiska påhitt, sa är det inte mindre brottsligt att stillatigande betrakta hur massornas revolutionära rörelse ställs under kontroll av de öppet reaktionära eller maskerat konservativa (”progressiva”) byråkratiska klickarna. Fackföreningen är inget mäl i sig – den är bara ett av medlen att utnyttja på vägen mot den proletära revolutionen.”

Också detta för revolutionära kommunister så elementära förhållanden lyckas FK förbise.

FK ställer allt på huvudet!

FK och partibygget

När vi nu har avrättat myten om arbetarkommittéerna skall vi ta oss an en annan ännu mer spridd myt om FK: att FK bygger ett kommunistiskt parti.

Så här framställer FK synen på partibygget:

> ”Att som KFMLr tro att det går att bygga partiet nu, är helt felaktigt. Det ”partiet” blir bara en isolerad sekt. Nu står i stället uppgiften att utveckla klasstriderna, svetsa samman arbetaravant-gardet, så. att en verklig massrörelse kan uppstå”. (Särtryck ur Fotfolket, en FK-kontrollerad antimilitaristisk tidning).

> ”Då klasstriderna tilltagit i omfattning och då frågan om makten har börjat resas kommer detta inte längre att vara tillräckligt. Då måste arbetarklassen på allvar förbereda sig för att krossa den kapitalistiska maktapparaten och kapitalistiska maktapparaten och upprätta sin egen makt. Då behövs en betydligt fastare sammansvetsning av de klassmedvetna arbetarna och andra revolutio-nära grupper. Då måste vi bilda ett kommunistiskt parti och först då finns de nödvändiga erfaren-heterna av omfattande klasstrider, vilket är en förutsättning för partibygget. (*Röda Arbetet* nr 4/72).

För FK är partibygget något ännu mer trassligt än upprättandet av fronter. Man reser huvudparollen ”Bygg massrörelsen – Bygg partiet”. Partiet skall byggas på två ben, dels massrörelsen, dels cellen. Vad skall cellen byggas på? Samtidigt säger man att partiet inte skall byggas nu, nu skall man bygga massrörelsens. Härvan är total. Den teoretiska grunden till detta ligger i att FK aldrig haft klart för sig partiets uppgift, vare sig före eller efter med den s k brytningen med Vad bör göras.

En kommunistisk organisations främsta uppgift är att vara bärare av den revolutionära strategin och politiken, att utarbeta ett program för den socialistiska revolutionen. Men partiet måste också kunna propagera och agitera för detta program. Vidare krävs en social och politisk förankring i samhället, då främst i arbetarklassen för att i handling kunna demonstrera detta program, dvs att föreslå de nödvändiga handlingarna som krävs för att den spontana arbetarkampen ska kunna lyftas i nivå med de strategiska behoven. Något som idag innebär att se till att de avancerade arbetarna inte kapitulerar inför spontana krav om att skita i facket osv. Det är denna förmåga som ger ett kommunistiskt parti dess existensberättigande. Utan den kunde vi spola teorin om partiets nyckelroll i kampen för en arbetarnas egen stat!

Det räcker inte bara med att *samordna* eller att *sammanställa* empiriska erfarenheter. Det gäller att försöka skola så många arbetare som möjligt, med utgångspunkt från deras egna erfarenheter, till en medvetenhet om vilka behov som måste tillgodoses i en förrevolutionär eller revolutionär situation för att ett tillräckligt antal arbetarkadrer rätt skall kunna föreslå rätt handling i rätt situation.

FK talar om att de skall ”utveckla klasstriderna” och svetsa samman arbetaravantgardet samtidigt som det säger att det inte går att bygga partiet, just beroende på avsaknaden av ett arbetaravantgarde. På vilken grund skall arbetaravantgardet svetsas samman? Var finns dialektiken? Kommunistpartiet byggs ständigt, det byggs inte före eller efter masstriderna. Det byggs såväl före som under och efter masstriderna. FK:s paroll om att bygga partiet på två ben är dumheter. Har partiet inga armar? Har det inget huvud?

Utan en revolutionär teori – ingen revolutionär politik

Lika lite som KFMLr har man sett möjligheterna av att utnyttja uppkomsten av strejk-kommittéer som en utgångspunkt för en propaganda kring arbetarklassens maktorgan och på vilket sätt strejkkommittéerna kan utvecklas till sådana. I stället försöker man utveckla iden om massorganisationer med hjälp av de egna arbetarkommittéerna. En allt i genom felaktig utgångspunkt. De sympatisörsorgan som FK bygger upp är sannerligen inga ”embryon” till klassorgan, som på ett kvantitativt sätt växer över i t ex fabriksråd. En *eventuell* ”arbetar-kommitté” är ett avantgardistiskt organ. Upprättandet av en sådan organisationsform kan på sin höjd vara taktik. Inte som FK tror strategi. FK:s tal om självständig arbetarorganisering får endast till funktion att diskreditera de självständiga klassorganen!

Liksom KFMLr har inte heller FK förstått skillnaden mellan taktik och strategi, samt förhållandet mellan dessa. FK har inte de mest elementära strategiska begrepp klara för sig.

Ett exempel: I *RöA* nr 1/72 gjorde Karl Ljungkvist en intervju med sig själv där han kom fram till följande:

> ”Hur är det då med trotskisterna?
>
> En av deras svagheter är att de tar upp krav på reformer på ett sådant sätt att de tenderar åt reformism. Man kan ju ta upp exemplet med arbetarkontroll över produktionen, det finns ju risk att företagen tar upp kravet själva – men de menar då givetvis att det behövs flera företagsnämnder och ”självstyrande grupper”.

Ja naturligtvis finns det risker med att ta fram en propaganda kring arbetarkontrollen. I *RöA* reste man en tid efter Ljungkvists intervju följande erbarmliga paroll: ”arbetarkontroll över företagsläkaren”.

I andra sammanhang har man också då och då drämt till med någon paroll om arbetarkontroll. Men naturligtvis utan att ta fram de nödvändiga avgränsningar i tid och rum som måste göras. Inte heller har FK klart för sig vilken ”central uppgift denna organiserande paroll har. Om KFMLr har vingklippt den revolutionära strategin, då är dess begrepp för FK, som den fula ankungen i sagan. Man har inte förstått vilken flykt och spännvidd som ryms i t ex begreppet arbetarkontroll. Vid strejken på *Elektrolux* i Motala tog man t ex upp kravet på arbetarkontroll över mätningarna. *RöA* konstaterade att arbetsköparna skrämdes oerhört av detta krav. Men något mer blev det inte. I sin propaganda kring strejken förmådde inte FK ge arbetarna ett perspektiv, de förmådde inte tala om vad arbetarkontroll är för något, när den kan användas samt vad den kan leda till. Vi nästan anar att arbetsköparn på Elektrolux förstod mer än FK...

Strategilösheten gör att FK inte kan sätta in alla sina krav i ett begripligt sammanhang. FK använder sig, till skillnad från KFMLr, av en del bra krav, bra därför att de kan få en enande funktion, även om de ofta är lite för oprecisa. Men dessa krav riskerar i FK:s tappning att bli

isolerade, att förlora sin dynamik. Det finns också en tendens hos FK att endast inrikta sina krav på det enskilda företagets maktstruktur. I stället för att utgå från missnöjet på arbetsplatsen och arbeta fram ett program som kan riktas mot samhällets hela maktstruktur. Detta innebär att FK ofta fördunklar statens roll.

I ett flygblad utdelat på ”Nymans” i Uppsala talar man hela tiden om arbetarmakt på Nymans, inget om att staten också måste krossas och hur det skall ske.

> ”arbetarmakt – om vi arbetare har makten i företagen behövdes inga tvångsmedel. Vi kunde själva bestämma hur vi skulle lägga upp vår arbetstid och arbetstakt”.

(Detta synsätt är för övrigt parallellt med FK:s uppfattning av arbetarmakten i Kina. Också där glömmer man bort staten. Man ser att arbetarna kan bestämma om sin arbetstakt, sina arbetstider osv. Att de proletära massorna i Kina är helt och hållet avskurna från alla politiska beslut, från den proletära staten, struntar man i!)

I vintras drev FK också en s k ”maktkampanj”. I denna kampanj talades aldrig, eller mycket litet, om staten. Av artiklar och tal kunde man få den uppfattningen att en kamp mot splittringen inom klassen skulle vara tillräckligt för att erövra statsmakten. I *RöA*:s ”maktnummer” slår man t ex upp följande på framsidan

> ”Vägen till verklig arbetarmakt går genom massaktioner mot det dagliga förtrycket – aktioner som mynnar ut i den socialistiska revolutionen”.

Vägen till arbetarmakt går nu inte alls *genom* massaktioner mot det dagliga förtrycket. Enbart massaktioner mot det dagliga förtrycket räcker inte. I vägen står den borgerliga staten. Och för att slå sönder den krävs ett revolutionärt parti, en revolutionär strategi och taktik.

Så är vi då tillbaka där vi började i ingressen till de två artiklarna om KFMLr:s och FK:s politik: vid behovet av en revolutionär kommunistisk organisation, beväpnad med en revolutionär teori. Men en strategi och taktik för den revolutionära kampen.

Att det utan revolutionär teori inte finns någon revolutionär politik, det har vi sannerligen erfarit i dessa två resor genom FK:s och KFMLr:s verksamhet.

Ur *Fjärde Internationalen* 1-2/74

Förbundet Kommunists övergångssamhälle: Arbetarmakten får vänta

Förbundet Kommunist har haft sin första kongress.

Inte nog med det, FK har också lyckats prestera sitt första av hela organisationen omfattade dokument! Detta, som utgörs av FK:s grundsatser, presenteras nu med pukor och trumpeter. Det verkar nästan som hela organisationen plötsligt håller på att spricka av högfärdighet över att man äntligen lyckats presentera ett *dokument*. *Arbetarkamp* (f d *Röda Arbetet*) har t o m väckt fyra av ”de fem stora” från de döda för att de ska få recensera FK:s grundsatser.

Det förvånar väl knappast någon att de fyras omdömen ur FK:s synpunkt blir lysande. Det kan därför kanske verka en smula förmätet att även vi levande revolutionära marxister vill göra några kommentarer till FK:s dokument.

FK är mycket stolt över sin teori om de s k övergångssamhällena. Vi ska därför använda denna artikel till att göra några randanmärkningar till FK:s behandling av detta problem, som faktiskt innehar en central position i FK:s teoribildning. Detta betyder inte att FK underlåtit att omgärda sina ståndpunktstaganden med reservationer. Man vill inte binda upp sig alltför mycket. Det är ju alltid lättare att ändra sig om man inte tagit entydig ställning.

Redan i inledningen säger man ifrån:

> Den första kongressen pekade särskilt på en del där vi redan nu vet att det finns viktiga svagheter. Det gäller avsnitten om övergångssamhällena och socialismen. (s 9)

Att minst halva *Grundsatser* måste räknas till dessa avsnitt bekymras man inte över.

Trots reservationerna i förordet har man mage att påstå att trotskismens syn på övergångssamhället är felaktig:

> Teoretiskt står den (trotskismen) för en felaktig analys av övergångssamhällena...(s 124)

Låt oss därför syna FK:s så epokgörande teori om övergångssamhällena. En teori som måste innebära en fullständig omvälvning eftersom man trots en mängd oklarheter så tvärsäkert kan avvisa både stalinismens och trotskismens under decennier existerande teorier. Genom FK:s (och FK:s broderorganisationer i Europa) epokgörande insatser har vi nu äntligen begåvats med grunderna för en verklig teori om övergången från kapitalismen till socialismen. Våra förväntningar trissas upp.

Begreppet övergångssamhälle

> Ingen som sysselsatt sig med frågan om Rysslands näringsliv har, skulle jag tro, förnekat dess övergångskaraktär. Ingen kommunist har heller, skulle jag tro, förnekat att uttrycket ”Socialistiska sovjetrepubliken” innebär att sovjetmakten är besluten att förverkliga övergången till socialismen, men ingalunda att de nuvarande ekonomiska förhållandena erkännes som socialistiska. Vad betyder då ordet övergång? Betyder det inte, i tillämpning på näringslivet, att det nuvarande systemet innehåller element, delar, fragment, av både kapitalism och socialism? Var och en medger att det är så. (Lenin: *Valda verk* II:2, s 553-4)

Trotskister har de senaste decennierna hårt bekämpat den stalinistiska tesen att socialismen kan segra i ett land, d v s att en fullt utvecklad socialism kan uppstå på nationell basis.[1]

Detta betyder inte att vi anser att *revolutionen* måste eller kan genomföras i alla utvecklade länder samtidigt. En sådan utveckling är mer eller mindre omöjlig.

Men vi hävdar att det mellan kapitalism och socialism måste finnas ett övergångssamhälle. Detta samhälle utgår från proletariatets revolutionära maktövertagande och produktionsmedlens socialisering och utvecklas mot socialismen. Men utan en seger för världsrevolutionen kan aldrig övergångssamhället övergå till ett fullständigt socialistiskt samhälle.

Av detta har SKP, Vpk och KFMLr inte fattat ett skvatt. Förbundet Kommunist däremot använder begreppet övergångssamhälle och i organisationen diskuteras problematiken. När vi därför angriper FK:s syn på övergångssamhällen är det inte för att just FK skulle ha den mest vansinniga linjen. Tvärtom utgör det faktum att FK överhuvudtaget uppmärksammat problemet och därmed tagit ett steg framåt en utgångspunkt för att det kan bli verkligt meningsfullt att ta upp en kritik. När det gäller de andra grupperna i den svenska vänstern måste nämligen debatten börja på en mycket lägre nivå: De har inte ens uppmärksammat de problem som sammanhänger med övergångssamhället.

Om FK nu å ena sidan har rest övergångsproblematiken, har man å andra sidan inte någon genomarbetad linje. I de följande avsnitten har vi därför i många frågor tvingats begränsa oss till att peka på förvirringen och hoppas att FK i något sammanhang gör de nödvändiga preciseringarna.

Arbetarmakt = socialism?

Med socialism brukar marxismen-leninismen åsyfta ett samhälle där klasserna håller på att försvinna (eller *dö bort*) och därmed också den proletära staten:

> Socialismen innebär klassernas avskaffande. För att avskaffa klasserna måste man först och främst störta godsägarna och kapitalisterna. Denna del av vår uppgift har vi fullgjort, men det är endast en del och därtill *inte* den allra svåraste. För att avskaffa klasserna måste man för det andra upphäva skillnaden mellan arbetaren och bonden, göra dem alla till *arbetande människor*. Detta kan inte göras med en gång. Denna uppgift är ojämförligt mycket svårare och kommer med nödvändighet att kräva lång tid... Den kan lösas endast genom organisatorisk omgestaltning av hela samhälls-

---

[1] Detta att socialismen är omöjlig att fullborda i ett enda land är en grundläggande marxistisk och leninistisk uppfattning. Bolsjevikerna såg också Oktoberrevolutionens seger som en del av den internationella revolutionen, som en länk i en större kedja. ”Teorin” att det var möjligt att bygga upp ett fullständigt socialistiskt samhälle inom Sovjetunionens gränser utan att den proletära revolutionen segrat i de viktigaste kapitalistiska länderna, ”teorin om socialismen i ett land”, formulerades för första gången av Stalin 1924, efter Lenins död.
Vi skulle kunna rada upp nästan hur många Lenin-citat som helst, som visar att Lenin avvisade denna uppfattning. Men vi ska nöja oss med bara ett. I november 1920 förklarade Lenin:
”När vi för tre år sedan reste frågan om uppgifterna och villkoren för den proletära revolutionens seger i Ryssland, påpekade vi alltid kraftfullt att segern inte skulle bli bestående om den inte följdes upp av en revolution i väster och att en korrekt värdering av vår revolution endast var möjligt utifrån en internationell ståndpunkt. För att segern skall bli bestående måste vi nå den proletära revolutionens seger i alla eller i varje fall flera av de viktigaste kapitalistiska länderna.” (Lenin, *Collected Works*, vol 31, s 410-11)
Den som önskar studera bolsjevikernas ståndpunkter i frågan närmare rekommenderas Trotskijs uppsats ”Socialism i ett land?” som har utgivits som stencil av RMF [finns publicerad på denna webbplats, se: *Socialism i ett land?*, MF anm]. Frågan utreds också grundligt i Trotskijs ”Third International after Lenin” (svensk översättning: *Tredje internationalen efter Lenin*, MF anm).
”Världsrevolutionens betydelse för socialismens seger i enskilda länder förstod dock t o m FK för några år sedan, då man skrev: ”Att tala om socialismens seger i ett land, ja, t o m om kommunismens möjlighet i ett land, det är att helt bortse från den långvariga fortsatta klasskampen och den permanenta revolutionen under socialismen, ja, det är att förneka också det faktum att endast världsrevolutionen kan säkra övergången till det klasslösa och statslösa kommunistiska samhället”. (*Kommunist* nr 2, s 42)

> ekonomin...För att lösa den andra och svåraste delen av uppgiften måste proletariatet sedan det besegrat bourgeoisin, orubbligt genomföra följande huvudlinje i sin politik gentemot bönderna: proletariatet måste dra upp en skiljelinje, en gräns mellan arbetarbonden och krämarbonden, mellan den bonde som strävar och arbetar och den bonde som spekulerar. I denna avgränsning ligger socialismens *hela kärna*. (Lenin: *VV* II:2, s 290-1)

> I själva verket, om arbetarnas och böndernas rike aldrig tar slut, så skulle det betyda att det aldrig blir någon socialism. ty socialismen innebär klassernas avskaffande, men så länge det finns arbetare och bönder finns det också olika klasser och kan följaktligen inte bli någon fullständig socialism. (Lenin: *VV* II:2, s 531)

> Socialismen innebär klassernas avskaffande. Proletariatets diktatur har gjort allt vad den kunnat för att avskaffa klasserna. Men klasserna kan inte avskaffas med en gång. Och klasserna är *kvar* och kommer att *förbli* kvar under den proletära diktaturens epok. Diktaturen blir onödig, när klasserna försvinner. Utan proletariatets diktatur kommer de inte att försvinna. Klasserna är kvar, men under den proletära diktaturens epok har *varje* klass undergått en förändring och även deras inbördes förhållande har ändrats. Klasskampen försvinner inte under proletariatets diktatur utan antar endast andra former. (Lenin: *VV* II:2, s 293)

FK avvisar ovanstående leninistiska definition av socialismen, I stället sätter man likhetstecken mellan arbetarmakt och socialism:

> När sålunda arbetarmakten är befäst och kan användas till helhetlig samhällsplanering för mänskliga behov, då kan vi tala om SOCIALISM. (FKs grundsatser, s 85)

Vi ställer frågan annorlunda. Med arbetarmakt menar vi, revolutionära marxister, arbetarklassens makt i övergångssamhället. Vi menar att vi måste ha verklig *arbetarmakt* (eller proletariatets diktatur som vi leninister brukar kalla det) just för att arbetarklassen själv skall kunna utveckla samhället i socialistisk riktning och för att vi ska kunna *uppnå* det socialistiska samhället (vilket är möjligt att fullborda enbart efter att den socialistiska revolutionen har blivit en *världsrevolution*).

Då arbetsdelningen (något som FK lägger så stor vikt vid) har förintats, då kan det inte längre finnas någon arbetarmakt, eftersom det inte längre finns någon specifik social grupp som kan kallas arbetare eller arbetarklass.

Men bakom FKs oklara begreppsapparat: socialism = arbetarmakt, ligger också en annan teori som FK formulerat. FK hävdar att en verklig arbetarmakt är *omöjlig* under övergången från kapitalism till socialism. I övergångssamhället kan inte arbetarna ha makten, utan måste överlämna den till byråkrater. Arbetarnas uppgift blir då, allt enligt FK, inte att utöva makten utan att *kontrollera* byråkraternas makt:

> Ryggraden i statsmakten är arbetarråden. Men de utgör själva ingen stats*apparat* som kan hålla ihop samhället, administrera och se till att allting fungerar.

> För att klara det måste rådsorganisationen skaffa sig en byråkrati, en apparat av anställda tjänstemän, vilka dock måste delta regelbundet i den materiella produktionen. Detta betyder att arbetarmakten under denna tid mest består i att granska, styra och övervaka denna apparat. Den är med andra ord arbetarkontroll snarare än arbetarmakt. (s 89)

Denna teori, att arbetarklassen inte kan ha verklig makt under övergången till socialismen, har FK hittat på och utformat med en alldeles bestämd biavsikt. Det är för att rättfärdiga avsaknaden av verklig arbetarmakt i ett visst land. Vi kommer att återkomma till det senare.

Uppfattningen att arbetarklassen är oförmögen att utöva sin makt kan få ytterligt allvarliga konsekvenser. Den legitimerar nämligen att arbetarklassen *förhindras* att utöva makten med motiveringen att den inte är myndig. Teorin är därför mums för byråkrater, som själva vill utöva makten och förhindra arbetarklassen från att göra det. I det programförslag som låg till

grund för FK:s grundsatser uttrycktes denna förmyndarattityd gentemot arbetarklassen rent ut. Det är uppenbart att även stora delar av FKs medlemmar reagerat mot dessa rader, eftersom de är strukna i det slutgiltiga dokumentet. Men det kan vara av intresse att ändå citera avsnittet för att visa på vilka uppfattningar som ligger och lurar bakom FK:s syn på övergångsproblematiken:

> Trotskismen (RMF) intar i fråga om övergången till socialismen som så ofta annars en vacklande mellanställning (!!). De talar förvisso om övergångssamhällen men har en blåögd uppfattning om dess karaktär. De tror att arbetarklassen kan utöva makten omedelbart efter revolutionen. De tror att arbetarklassen *redan* är myndig. Är arbetarklassen ofullkomlig eller saknas den så upptäcker inte trotskisterna de objektiva orsakerna i arbetarklassens utveckling och arbetsdelningens bestånd, utan skjuter hela problemet ifrån sig med att skylla på byråkratin. Har inte byråkratin en grund?

Det är sådana teorier som ligger bakom uttalanden av följande slag:

> Arbetarmakten uppstår i sanning inte slutgiltigt i och med maktövertagandet. Arbetarna måste delegera verkställandet och många beslut till ”byråkrater” och specialister. Det vore blåögt att tro något annat.
>
> Efter revolutionen följer med andra ord en längre *övergångstid* innan arbetarmakten, socialismen, befästs. (s 72)

Vi hävdar att FK totalt blandat ihop målsättning och medel. Målet är givetvis ett socialistiskt samhälle, där arbetsdelningen (i viss mening) har förintats, där det inte finns Arbetare, Tekniker, Skådespelare, Författare o s v utan *människor* som fritt kan utveckla sina anlag, känslor och behov. *Medlet* för att nå dit är just arbetarmakten (proletariatets diktatur).

Med makt menar vi nämligen förmågan att få en sak (en person, en bil, eller ett samhälle) att röra sig i den riktning man själv önskar. Och då är det inte *teknisk* kunskap eller företagsekonomisk kunskap som är avgörande utan sådana saker som politiskt medvetande, objektiva möjligheter att syssla med politik (tillräckligt kort arbetstid t ex), läskunnighet, allmänbildning, klassens mobilisering och organisering. Ja, kära FK:are: Arbetarklassen kan mycket väl utöva makt. Den maktutövningen tar sin början i klassens organisering för det väpnade revolutionära maktövertagandet.

Hur kan man komma fram till det klasslösa samhället om inte den utsugna och förtrampade klassen kan driva det dithän? Är det ”experterna” som ska stå för det? Nej, det finns ingen annan väg än....*proletariatets diktatur*.

Men som i allt annat är inte FK:s ståndpunktstaganden konsekventa. Det finns knappast någon fråga där FK kan uppvisa ett entydigt ställningstagande. Det gäller även problemet med arbetarmakten. Jämför de ovan citerade avsnitten med följande:

> Arbetarråden är högsta beslutande organ inom alla områden av samhällslivet. De har makten över ekonomi och administration, över polis och domstolar, och kommenderar milisen.
>
> Arbetarklassen och de delar av mellanskikten och småbourgeoisin med vilka arbetarklassen slutit allians i revolutionen, väljer vidare ett centralt arbetarråd för hela landet, Det centrala rådet är nationellt det högsta maktorganet. Det sammanfattar de kollektiva diskussionerna inom arbetarklassen och dess allierade och uttrycker dem som centrala direktiv och liknande. Den proletära statsapparaten innehåller slutligen en ny administration som byggs kring råden, lokalt och centralt, och som består av arbetare och pålitligt folk från den gamla kapitalistiska statens administration..
>
> Alla medlemmar av råden och fabrikskommittéerna avlönas med vanlig arbetarlön. De är ständigt avsättbara och kan ersättas med nya, som står mer i överensstämmelse med arbetarnas krav. (s 72-73)

Å ena sidan är arbetarråden alltså arbetarklassens egna maktorgan, ”högsta beslutande organ inom alla områden av samhällslivet”, å andra sidan utgör de ”själva ingen *statsapparat* som kan hålla ihop samhället, administrera och se till att allting fungerar”.

Ja, inte utmärks FK:s grundsatser av någon större klarhet precis! Det är nästan så att man undrar om inte grundsatserna enbart är till för att förvirra snarare än som vägledning till handling. Eller som programkommissionens sekretariat skrev i sitt förord till programförslaget: ”Vi ska sätta myror i huvudet på alla andra och själva få fältet fritt för politiskt arbete”. Vi tror dock att man satt de flesta myrorna i de egna huvudena.

Om vi ska vara snälla och försöka tolka FK på ur FK:s synvinkel mest fördelaktigt sätt skulle de bli som följer:

Arbetarråden är arbetarklassens maktorgan, men de måste anställa byråkrater för att utföra en del löpande sysslor, för att sköta administrationen, för att utarbeta planer för ekonomin, för vetenskaplig forskning etc. Detta kan inte råden själva utföra eftersom dessa insatser kräver ”experter” (ingenjörer, ekonomer, vetenskapsmän etc) och den enskilde arbetaren kommer att sakna objektiva möjligheter att överblicka allt detta.

Om FK menar ovanstående, då har vi inget att invända i sakfrågan. Men i så fall är också FK:s hela resonemang av ringa värde. Om FK nämligen menar att detta skulle omöjliggöra arbetar*makt*, då har man i verkligheten förkastat möjligheten av att socialismen skall kunna uppnås. Ty ”experten” kommer alltid att behövas. Frågan om arbetarmakt gäller inte heller frågan om att varje arbetare skäll vara expert i allting utan om den *politiska* makten. Man måste nämligen skilja på dessa två saker: De som innehar den politiska (och ekonomiska) makten och de som i den härskande klassens tjänst utför vissa uppdrag.

Vi kan här dra paralleller med det kapitalistiska samhället där borgarklassen har makten. Detta faktum betyder inte att borgarklassen själv i fysisk mening besätter alla poster i statsapparaten, utan även den tvingas nyttja experter och byråkrater som inte tillhör borgarklassen som sådan för att utföra en hel del sysslor i dess tjänst. Byråkrater administrerar stora delar av statsapparaten åt borgarklassen.

Skillnaden mellan borgarstaten och arbetarstaten i dessa avseenden är att ”byråkraterna” i arbetarstaten har till uppgift att sköta vissa uppgifter i arbetarklassens tjänst. Det betyder inte att frågan om byråkratins roll under övergången från kapitalism till socialism är problemfri, det visar utvecklingen i både Sovjetunionen och Kina, men att ställa frågan som FK är fullständigt bakvänt.

Varifrån kommer FK:s idéer?

I FK:s ideologiska pyttipanna ligger en död hund begraven. FK:s förvirrade syn på övergångsproblematiken har ett alldeles speciellt ursprung och syfte! Ursprunget står att söka i FKs bindningar till maoismen, och syftet är att bygga upp ett försvar för det kinesiska ledarskapets politik och maoismen i allmänhet. För att FK skall kunna fortsätta att omhulda maoismen och Kina måste man skapa en teori som gör det möjligt att acceptera att arbetarklassen i Kina inte utövar makten själv och att den maoistiska byråkratin exproprierat den.

FK:s maoism ger ibland rent dråpliga resultat. Vad sägs t ex om följande (om Kina):

> Det kan inte ens vara tal om arbetarmakt då bondebefolkningen fortfarande överväger. (Grundsatserna, s 110)

Med ovanstående logik skulle faktiskt borgarmakten vara omöjlig i dagens Sverige. Borgarklassen är ju en obetydlig del av befolkningen! (Och är det inte detta som

socialdemokraterna brukar förfäkta: Att arbetarrörelsen har den politiska makten medan borgarna har den ekonomiska?)

Frågan om arbetarklassen kan inneha makten eller inte är givetvis inte beroende av om arbetarna är 10, 49 eller 51 procent av befolkningen, utan en fråga om arbetarklassens medvetenhet och organisering.

FK:s ideologiska bindning till maoismen har orsakat en hel mängd motsägelser. Exempelvis innehåller grundsatserna åtskilliga sidor om betydelsen av rådsdemokratin, något som totalt glöms bort när FK konfronteras med den kinesiska verkligheten. Om trotskismens syn på Kina skriver man:

> Kina utnämns till en byråkratiserad arbetarstat" och "massorna" uppmanas att göra "politisk revolution", så att arbetarråd kan bildas överallt. De har inte förstått vad det konkret innebär att samhället ännu domineras av arbetsdelningsrelationer. Att "störta" KKP:s ledning skulle inte häva arbetsdelningen i Kina eller landsbygdens efterblivenhet. Det skulle inte möjliggöra arbetarmakt. (s 111)

Nej, FK:s politiska kameleontkonster är sannerligen inte övertygande! Jämför ovanstående citat om Kina med tidigare citerade avsnitt om arbetarrådens betydelse och följande riktiga påstående:

> Rådsidén har alltid undertryckts av socialdemokrater, stalinister och revisionister. För oss är den central. Det kommunistiska partiet omfattar bara en del av klassen. Det är inte tillräckligt för dess frigörelse. Arbetarna sammansvetsas i de långvariga klasstriderna och i basorganisationerna. Men det är först i råden som arbetarna slutgiltigt kan undgå sin splittring och underordnade ställning och som klass börja ta kontrollen över hela sin samhälleliga praktik. För första gången kan de där uttrycka sig samfällt. (s 71)

Hur inbillar sig FK att en seriös och tänkande människa ska kunna förlika sig med en organisation som å ena sidan säger att arbetarråden är nödvändiga och centrala i uppbygget av socialismen och å andra sidan i ett svep viftar undan problematiken och säger att det är idealism att ställa problemet *i praktiken* när det gäller Kina? Nej, kamrater! Det går inte att äta upp tårtan och samtidigt ha den kvar. Ni får bestämma vilket alternativ ni väljer.

Övergångssamhället och kampen mot arbetsdelningen

> Socialismen är otänkbar utan en storkapitalistisk teknik, byggd enligt den moderna vetenskapens sista ord, utan en planmässig statlig organisation som förpliktar tiotals miljoner människor att strikt iaktta en enhetlig norm i produktionen och fördelningen av produkterna. Detta har vi marxister ständigt sagt och det lönar sig inte att slösa ens två sekunder på att tala därom med personer som inte förstått ens detta.. ..Socialismen är likaledes otänkbar utan att proletariatet har makten i staten – det är också en elementär sanning. (Lenin: *Valda verk* II:2, s 558)

I sin iver att komma ifrån den centrala frågan i övergångssamhället, nämligen frågan om den politiska makten, har FK skapat en ny gimmick, som man tror ska klara förbundet ur dilemmat. Det viktigaste för FK är inte längre vem som utövar den politiska makten utan *kampen mot arbetsdelningen*. Av detta följer vidare att det mesta är väl i Kina, eftersom man där för kamp mot arbetsdelningen.

FK:s grundsatser genomsyras av denna "nyupptäckt". Några exempel:

> Kampen mot arbetsdelningen är klasskampens viktigaste uppenbarelseform efter revolutionen. Insikten härom är en stor landvinning. (s 9)

> Mest avgörande är kampen mot arbetsdelningen i produktionen. (s 81)

Om de nödvändiga revolutionerna i Östeuropa:

> De måste ställa kampen mot arbetsdelningen på dagordningen. (s 103)

Om den kinesiska revolutionens utveckling av ”övergångssamhällets teori och praktik”:

> Det är hela kampen mot arbetsdelningen. Kina har återfunnit viktiga delar av kommunismens perspektiv, det perspektiv som stalinism och revisionism aldrig ägt. Allt detta är landvinningar i förhållande till bolsjevismen. (s 108)

Exemplen skulle kunna mångfaldigas.

Med avskaffandet av arbetsdelning brukar man traditionellt mena att motsättningen mellan stad och land, motsättningen mellan intellektuellt och manuellt arbete etc utplånas. I den betydelsen har FK rätt i att kampen mot arbetsdelningen är en viktig aspekt av kampen för socialismen. Men när det gäller *metoderna* för kampen mot arbetsdelningen kan vi inte annat än beteckna FKs linje som idealistisk. Den enda lösning man har presenterat är *arbetsrotation*, d v s att olika yrkeskategorier får växla arbeten och intellektuella under vissa tider måste arbeta i den materiella produktionen.

Vi menar att detta är att ställa problemet på huvudet. De centrala elementen i kampen för socialismen är frågan om makten staten och höjningen av arbetsproduktiviteten. Detta betyder att kampen för proletär demokrati och indragandet av så många som möjligt i den proletära statens styrelse är central. vilket i sin tur är beroende av kampen för arbetsproduktivitetens höjande.

> Ty socialismen kräver en målmedveten frammarsch av massorna till en höger arbetsproduktivitet än den kapitalismen kan uppvisa men på grundval av vad kapitalismen har uppnått. (Lenin i ”Sovjetmaktens aktuella uppgifter”. Finns i *Staten och revolutionen,* R&S upplaga, s 184)

> Arbetsproduktiviteten är i sista hand det viktigaste, det huvudsakligaste för den nya samhällsordningens seger. Kapitalismen skapade en arbetsproduktivitet som man inte känt under feodalismen. Kapitalismen kan slutgiltigt besegras och kommer slutgiltigt besegras därigenom att socialismen skapar en ny, långt högre arbetsproduktivitet. (Lenin, *Valda verk* II:2, s 235)

Åt detta bara fnyser FK. Att utveckla ”kapitalistiska produktivkrafter” kallar man detta. Nej. i stället ska man kämpa för ”socialistiska produktivkrafter” (s 77). Och med detta för marxismen hittills obekanta begrepp, vill FK säga det triviala att det inte räcker med att bara överta den kapitalistiska tekniken utan att tekniken måste användas inte till att tillfredsställa arbetsköparnas profitbegär utan till att tillfredsställa arbetarklassens behov och att detta därmed också kommer att medföra konsekvenser för arbetsplatsernas utformning, arbetsorganiseringen och vad som produceras och hur.

Om vi bortser från det löjliga begreppet ”socialistiska produktivkrafter”, som enbart kan leda till missförstånd, och i stället ser till innehållet i det FK åsyftar, ställer sig genast frågan: Hur skall arbetarklassen kunna använda produktivkrafterna i sin tjänst??

Svaret är givet. Arbetarna måste inneha den politiska makten för att kunna planera ekonomin i enlighet med klassens behov. Därmed återkommer vi till utgångspunkten: Ett övergångssamhälle där inte arbetarklassen genom en utbredd proletär demokrati innehar statsmakten kan inte nå socialismen!!

Och hur ska arbetarklassen på ett effektivt sätt kunna bekämpa arbetsdelningen? Jo, för det krävs två saker: Att arbetarklassen innehar den politiska makten och att arbetsproduktiviteten utvecklas till en tillräckligt hög nivå. En effektiv kamp mot arbetsdelningen kräver således dessa två element och kan inte ges en självständig roll som FK har tillmätt dem. Orsaken är givetvis att det endast är arbetarklassens direkta maktutövning och en ofantlig höjning av arbetsproduktiviteten som kan ge den materiella grunden för mänsklighetens verkliga

frigörelse. Genom att arbetsproduktiviteten höjs kan arbetarklassen öka sitt materiella välstånd, arbetet göras lindrigare, arbetstiden förkortas.

Men för FK är som sagt ”kampen mot arbetsdelningen” det centrala. I stället för att koncentrera sig på *politiken* har FK koncentrerat sig på *produktionsprocessen*. (Det är inte bara när det gäller övergångssamhället som man gör det. Även när det gäller dagens Sverige stirrar sig FK:arna blinda på motsättningarna inom varje företag.)

Två hörnstenar i FK:s teori om övergångssamhällen

FK:s teori om övergångssamhället bygger på två felaktiga teser:

1. Graden av arbetarmakt bestäms av samhällets utvecklingsnivå.
2. Kampen mot arbetsdelningen är det centrala i övergångssamhället.

Av 1 följer t ex att arbetarmakten är objektivt omöjlig i Kina på grund av landets ekonomiska efterblivenhet. Av 2 följer att det mesta ändå är frid och fröjd eftersom man i Kina för kamp mot arbetsdelningen.

Med denna opportunistiska världsbild har FK också dömt majoriteten av världens arbetare till maktlöshet. Varje revolution i ett efterblivet land måste sluta med att en ”byråkrati” tar makten. Det är oundvikligt. Att försöka uppmana arbetarklassen att ta saken i egna händer och införa arbetarmakt kan t o m ur denna synvinkel betraktas som kontrarevolutionärt, ty arbetarklassen är ju inte mogen. Att denna teori har en olycksbådande likhet med mensjevikernas teori om att betarna inte borde ta makten i det tsaristiska Ryssland är väl en tillfällighet, men inte desto mindre borde det mana till eftertanke.

Enligt FK:s modell måste varje revolution i ett underutvecklat land sluta med att byråkratin tar makten. Kriteriet på om revolutionen är ”lyckad” eller inte bestäms av om byråkraterna ”mobiliserar massorna i kamp mot arbetsdelningen” eller inte. I det första fallet är staten ”revolutionär”, i det andra ”revisionistisk”. (s 36)

Vi trotskister å andra sidan anser att ekonomisk-teknisk efterblivenhet givetvis utgör en grund för en byråkrati och en byråkratisering av revolutionen, men vi hävdar att en sådan byråkratisering även i ett efterblivet land kan bekämpas med massmobilisering, alfabetisering och utvecklande av slagkraftiga organ för proletär demokrati, och det är en oerhört viktig uppgift för det revolutionära partiet att ställa sig i spetsen för detta. Det anser inte FK:arna. De hånar oss för att vi anser att arbetarmakt är objektivt möjlig i dagens Kina. Enligt FK kan inte verklig arbetarmakt existera på den utvecklingsnivån. Resultatet av detta resonemang blir att FK:are blir våldsamt upprörda så fort RMF:are visar på nödvändigheten att störta byråkraterna i Peking. Vi beskylls då för att vara kontrarevolutionära och för att gå imperialismens ärenden. Det kan man ju anse om man som FK ser Chou En-lai-regimen som det enda möjliga alternativet till kapitalism i Kina. Men vi hävdar att det kinesiska proletariatet bör störta sina förmyndare, hur historiskt nödvändiga FK än anser dem vara.

Rötterna till FK:s teori är inte så svåra att hitta.

När det gäller uppfattningen att arbetarmakten är omöjlig i efterblivna länder, grundar den sig på FK:s försök att få Folkrepubliken Kina att framstå som ”världsrevolutionens bålverk”. Eftersom man ideologiskt är oförmögen att erkänna att en politisk revolution är nödvändig för att störta ditt kinesiska byråkratin och för upprättandet av arbetarmakt byggd på arbetarråd, tvingas man skapa en teori som legitimerar de nuvarande förhållandena. Det är det enda sättet på vilket man kan få sinnesfrid, eftersom man är för intelligenta för de vanliga mao-stalinisternas ståndpunkt, att det ”råder socialism och en fullt utvecklad proletär diktatur i Kina”. (s 110)

När det gäller FK:s fixering vid arbetsdelningen har den två källor. Dels vissa element i den kinesiska kulturrevolutionen. Dels måste den sökas i FK:s egen sociala position i det svenska klassamhället. Det är f ö endast den senare aspekten som kan förklara den oerhörda vikt som kampen mot arbetsdelningen tillmäts i FK:s teori. Med FK:s sociala position menar vi de erfarenheter som FK gjort under de senaste åren i försöken att ”proletarisera förbundet”. Det har huvudsakligen betytt att många f d studenter sökt sig ut i storindustrin, många utan verklig yrkesutbildning. De arbeten som man på detta sätt kommit att sättas på har oftast varit okvalificerade jobb vid löpande band eller andra monotona arbeten. Det är uppenbart att frågan om arbetsdelningen för en f d student under sådana förhållanden får stora dimensioner. För det första därför att studenten är van vid ett relativt fritt och omväxlande sysselsättning, för det andra därför att han vid sitt inträde i produktionen får särskilt monotona arbeten. Därmed skapas en stor kontrastverkan.

Den proletariserade studentens subjektivt upplevda situation gynnar därför uppkomsten av teorier om att kampen mot arbetsdelningen är den Centrala Frågan. De egna upplevelserna projiceras på hela arbetarklassen. Lösningen är kamp för ”arbetsrotation”. etc.

Det behöver väl knappast påpekas att FK genom att på detta sätt koncentrera sin uppmärksamhet på själva produktionsprocessen förlorat kompassen och hamnar i syndikalismens återvändsgränd. I sökandet efter skogen har man så förhäxats av ett enda träd att man inte längre förmår upptäcka skogen.

Lite här och lite där

Vi tror oss därmed har visat att FK:s syn på övergångssamhällena lindrigt sagt lider av vissa brister. Förordet till ”Grundsatserna” antyder att även de själva är medvetna om detta. Men detta har inte förhindrat dem från att inta en rent katedersocialistisk attityd gentemot de revolutionärer som *i verkligheten* och under decennier fört en kamp för en revolutionär utveckling i de existerande övergångssamhällena och som för det mesta fått plikta med sina liv för sina oppositionella ståndpunkter. Som med hjälp av marxismen utvecklat analysen av dessa samhällen under perioder då det för andra grupperingar överhuvudtaget inte existerat något problem. Man har till och med mage att helt nonchalant placera dessa revolutionärer i samma fack som deras bittra fiender och slaktare;

> Det finns de som försöker utgå från stalinism eller trotskism såsom färdiga sanningsblock. Den vetenskapliga socialismen är framför allt en vägledning till handling och den måste hela tiden utvecklas och förnyas. (Vem har förnekat det? vår anm.) Det är riktigt att gräva fram det bästa ur arbetarkampens historia och teori – inte att med hull och hår röva vad de största arbetarledarna och teoretikerna skrivit, utan att ge det skrivna sin historiska plats och bedöma mot kunskap om dagsläget vad som är användbart. (FKs satser s 54)

Upphöjda över de historiska kontroverserna sitter FK som domare, plockar lite här och lite där och skapar sedan den fulländade politiken och teorin. Man snor begreppet ”KKP:s pragmatiska brott med stalinismen” från den trotskistiska rörelsens analyser, men förkastar det politiska program som samma rörelse lägger fram för att det pragmatiska brottet ska bli ett fullständigt brott.[2]

---

[2] För att ge lite exempel på den av FK förkastade trotskistiska analysen av övergångssamhällena tänker vi citera ur ett dokument som antogs på Fjärde Internationalens världskongress 1952:

”KKP gick in i den tredje kinesiska revolutionen som ett stalinistiskt parti SOM EMPIRISKT BEFRIADE SIG FRÅN KREMLS LEDNING (våra versaler). Trycket från de internationella och nationella sociala krafterna kommer att avgöra dess omvandling från ett mycket opportunistiskt arbetarparti till ett centristiskt parti som går framåt för att fullborda revolutionen. Men just dessa krafter kommer att modifiera sammansättningen och i viss mån t o m strukturen i KKP. Jordreformens fullbordan har redan brutit upp KKP:s organisation i otaliga byar där den baserade sig på rikebönder och kulakelement. Klasskampens utveckling i byarna kommer att driva fram en

Man avgränsar sig mot stalinisternas analys av utvecklingen i Sovjet och Östeuropa med ståndpunkter som förefaller oss bekanta på något sätt (läs Mullvaden och Fjärde Internationalen).

> Vad gäller Sovjetunionen och Östeuropa drar vi en särskilt skarp gränslinje mot de grupper som okritiskt läser all utgivning av stalinistiska lögner och historieförfalskningar – KFMLr, MLK, SKP.... Som hävdar att det rådde socialism och proletariatets diktatur i Sovjetunionen och Östeuropa fram till 1956 då Chrusjtjov genomförde ”en kontrarevolutionär statskupp ...roffade åt sig parti- och regeringsmakten och förvandlade proletariatets diktatur till borgarklassens diktatur” (KFMLr) – märkligt nog utan märkbart motstånd från proletariatet. (s 96, Grundsatser)

Men för att kunna avgränsa sig mot trotskismen och Fjärde Internationalens syn på samma fråga tvingas man använda sig av,...just det, stalinistiska lögner! Ett exempel på detta är ”Grundsatsernas” värdering av den av Trotskij ledda antistalinistiska vänsteroppositionen i Sovjet på 20-talet.

> Fraktionen stod för en industrialisering, som man ansåg skulle finansieras genom exploatering av bönderna, vilket hade blivit förödande ödesdigert för alliansen mellan arbetare och bönder. (s 125)

Vad är detta om inte ett eko av Stalins och Bucharins smutskastning av vänsteroppositionen? Vänsteroppositionen behandlade nämligen aldrig bönderna som en homogen massa som skulle exploateras. I stället delade man upp ”bondeklassen” i dess beståndsdelar och förespråkade att *klasskampen* skulle föras ut på landsbygden och att man borde stödja sig på de fattigare bondeskikten mot de rikare bönderna. ”Exploateringen” skulle riktas just mot de välbärgade bönderna (kulakerna) och då i första hand genom en progressiv beskattning (d v s skattebördans tyngdpunkt skulle läggas på kulakerna). Ska man tolka FK:s omdöme om vänsteroppositionens politik som att man anser att Bucharins och Stalins eftergiftspolitik gentemot de välbärgade bönderna var riktigare än vänsteroppositionens? Resultaten av den politiken känner vi i alla fall till: Genom att man inte i tid tog itu med kulakfaran, tvingades man i slutet av 20-talet att göra en helomvändning och genom tvångskollektiviseringar, som på vissa håll snarast tog formen av inbördeskrig, bryta ner kulakernas motstånd och

---

utrensning längs samma linjer. Massornas uppvaknande kommer alltmer att accelerera proletariatets inträngande i KKP. Brytningen med bourgeoisin kommer i själva verket att ge hegemoni till de proletära elementen i fråga om partiets sammansättning. Denna ständiga rubbning av KKP – som lika mycket är ett objekt som ett subjekt i den permanenta revolutionen – kommer oundvikligen att lösa upp, åtminstone under en övergångsperiod, apparatens monolitism och grad av organisatorisk kontroll. Det är inte uteslutet att denna rubbning kan resultera i en differentiering inom partiets ledarskap, som bildats under lång period, kommer att bevara sin enighet under hela revolutionens uppåtstigande utveckling och i sin majoritet fortsätta styra under KKP:s omvandling till ett vänstercentristiskt parti. Denna omvandling kommer – samtidigt som den förstärker KKP:s maktbas och dess stöd hos de arbetande massorna – att också förstärka dess självständighet och kritiska hållning gentemot Kreml. Den sovjetiska byråkratins utplundringspolitik i dessa ekonomiska relationer till Kina kommer att ha en liknande effekt.” (sid 9 ”Dokument Fjärde Internationalen” nr 9)

”20. Fjärde Internationalens och de kinesiska trotskisterna kommer att ge kritiskt stöd till Mao Tse-tungs regering. Detta inbegriper en kraftfull kritik av denna regerings inriktning på följande punkter:

a. statens struktur och partiets regim. Den kinesiska staten har inte en sovjetisk struktur; regeringen baserar sig inte huvudsakligen på arbetar- och bondekommittéer; där dessa finns i embryonal form är de inte demokratiskt valda; där dessa kommittéer sporadiskt upprättats av massorna hindras deras demokratiska utveckling i allmänhet av regeringen. Partiets byråkratiska struktur har influerat statsapparaten. Repressionen mot element som tillhör den revolutionära oppositionen måste särskilt fördömas.

b. identifieringen mellan fackföreningarnas, partiets och statens funktioner på det industriella området. Även om upprätthållandet av en kapitalistisk sektor inom ekonomin inte bestå i att de proklamerar ”Arbetets och Kapitalets lika rättigheter”. Det är deras plikt att försvara arbetarnas klassintressen mot kapitalisterna.

c. den bristande jordreformen, särskilt att de rika böndernas egendom skyddas och bristen på statliga institutioner som ger billig kredit till bönderna.

d. de falska teoretiska begreppen om revolution ”genom stadier”, om ”demokratisk kapitalism” etc.

Denna kritik bör som regel föras fram på ett konstruktivt sätt och med en klar förståelse för landets ekonomiska och sociala realiteter. (AA sid 11)

sabotageverksamhet mot arbetarstaten. Den av vänsteroppositionen förespråkade politiken skulle ha kunnat förebygga en sådan utveckling. *I praktiken* visade sig just den bucharin-stalinska linjen vara ”ödesdiger för alliansen mellan arbetare och bönder”.

FK känner naturligtvis till detta, men i brist på egna argument får man ta andras.

När det gäller Chrusjtjov-perioden skriver man:

> På 50-talet kom de revisionistiska skiktens maktövertagande (förborgerligade grupper av direktörer och administratörer med en revisionistisk ideologi om ”fredlig tävlan med kapitalismen”, ”fredlig övergång till socialismen” o s v). Och på 60-talet genomfördes öppet kapitalistiska reformer inom konsumtionsindustrin. (s 100, Grundsatserna)

Detta citat bör lämpligen läsas samtidigt med det stycke vi ovan citerade, som står fyra sidor tidigare i *Grundrisse*. Det är minst sagt halsbrytande manövrer som de självständiga teoretikerna i FK tvingas företa sig för att hålla sig obesmittade av de ”färdiga sanningsblocken”.

FK:are har ofta blivit sura när vi kallat dem för *centrister*. De har anklagat oss för att vara abstrakta, att beteckningen inte säger något. Vi hoppas att vi nu gett ett ganska konkret exempel på hur en centristisk ideologi formas. Detta exempel är just Förbundet Kommunists första av hela organisationen stödda dokument. Centrism är just vacklan, *i detta fall* mellan en stalinistisk och en revolutionärt marxistisk syn på övergångssamhällena.

Vi har bett om en serie klargöranden från FK i denna artikel. Vi hoppas naturligtvis på svar. Men eftersom vi i denna tidning två gånger tidigare försökt inleda en polemik mot FK så förmodar vi att pekingesen även denna gång kommer att fortsätta sitt trägna men föga systematiska rotande efter köttbenen – på historiens sophög och annorstädes – och bara bemöta oss med det vanliga oartikulerade morrandet.

Sune, Browulf, Antonio (= Martin Fahlgren, Ulf Fredriksson ???, Håkan Sundberg)

Ur *Fjärde Internationalen 3/74*

Leninism eller centrism i enhetstaktiken

Martin Fahlgren

Förbundet Kommunist har under hela sin existens varit oförmöget att utveckla en systematisk politisk kritik av RMF. I stället har förbundet lagt sig till med en struntförnäm attityd parad med stickkommentarer och buskagitation. Nu har organisationen ändrat sig. I nr 15 av FK:s teoretiska organ Kommunist *behandlas RMF i tre av artiklarna. Av dessa tre har vi t o m förärats* en *egen som under rubriken "Leninism eller trotskism i enhetstaktiken" försöker göra upp med RMF:s enhetsfronttaktik.*[1] *Detta är utmärkt! För första gången drar FK blankt.*

Blev vi överväldigade av detta vapenskrammel? Nej, snarare blev vi förstärkta i vår tidigare värdering av FK:s teoretiska oförmåga att ge sin antitrotskism kött på benen.

I den här artikeln har vi synat detta FK:s första ordentliga försök att "göra upp" med en aspekt av vår politik. Men vi har inte inskränkt oss till det. *Kommunists* 2 1/2 sidor om vår enhetstaktik är inte i sig värda ett svar på flera sidor. Den föreliggande artikeln syftar därför längre.

De problem som FK ytligt har vidrört i sin artikel ställer nämligen frågor av mer allmänt intresse för politiskt avancerade arbetare och dessa har vi tagit till utgångspunkt för en diskussion av element i den leninistiska strategin och taktiken som ofta har varit totalt frånvarande i debatten.

De frågeställningar vi berör hoppas vi ska inspirera till en givande debatt. Vi hoppas att provocera, inte bara FK, utan också andra delar av vänstern. Ta artikeln som en utmaning!

> "Utan en revolutionär teori kan det inte finnas en revolutionär rörelse." (Lenin)

Än slank dom hit, än slank dom dit

Den ledande tesen i *Kommunist* är att RMF inte baserar "sin påstådda enhetstaktik på en konkret analys" utan enbart "övertagit vissa resolutioner" från Komintern på 20-talet. Mot detta uppställs FK:s analys av samhällsläget: "Om RMF lever avskilt från klasskampen så gör inte Förbundet Kommunist det. Tvärtom, själva *grunden* för vår enhetstaktik är vår analys av samhällsläget". (*Kommunist*, s 36)

Var återfinner vi då denna konkreta analys av samhällsläget"? Inte i FK:s grundsatser i alla fall. Inte heller i *Kommunist*, där man i samma nummer som det vi citerar ur finner följande (på sid 11): "Det som fortfarande är den stora *bristen* är att vi saknar en acceptabel *analys av läget och utvecklingen i världen och Sverige."* (*Kommunists* kursiv). Och i *Arbetarkamp* 5/74 får vi veta att "lägesanalysen dras i gång...".

RIDÅ. Här skulle vi egentligen kunna sluta, eftersom *Kommunists* kritik därmed faller ihop som ett korthus. Men som vi tidigare sagt reser denna kritik frågor där svaren måste ställas på en stabilare grund än en hög kortlappar.

Komintern och enhetsfronttaktiken

Kommunist påstår att Komintern skapade den proletära enhetsfronten i "en period av *defensiv*, av försvarskamp för arbetarklassen, för att sätta stopp för bourgeoisins reaktionära anstormning. Och därför hade kommunisterna till målsättning att "försvara så många av de positioner de tillkämpat sig som möjligt, och söka dämma upp fanflykten till reformismen". (*Kommunist*, s 36)

---

[1] *Kommunist*-artikeln ingår i samlingen Förbundet Kommunist om trotskism och enhetstaktik

Med denna beskrivning vill FK styrka tesen att **enhetsfronttaktiken** i dag inte kan ställas på liknande sätt som Komintern gjorde. Detta eftersom ”samhällsläget” då var helt annorlunda (”defensivt”) i motsats till nu, där det är frågan om en ”offensiv” och ”det gäller att på alla områden *flytta fram* arbetarklassens positioner). (*Kommunist* s 36)

Vi återkommer till dagsläget och dess konsekvenser för tillämpningen av enhetsfronttaktiken, men låt oss stanna ett tag vid FK:s beskrivning av Kominterns politik.

Vi påstår att *Kommunists* framställning av omständigheterna kring, och syftet med, enhetsfronttaktiken är felaktig.

Det är riktigt att den proletära enhetsfronten skapades i ett läge då den tidigare ”revolutionära offensiven” var bruten och att det gällde att möta bourgeoisins offensiv. Men Komintern hade inte bara ”defensiva” syften med sin enhetsfronttaktik. Tvärtom var det en taktik som syftade till att samla arbetarklassen i försvarsstrider som i och med att den kom i rörelse skulle kunna *omvandlas* till offensiv.

Detta är lätt att bevisa med ett par Kominterncitat:

> ”I de allmänna förhållanden i vilka arbetarrörelsen nu befinner sig, kommer varje allvarlig massaktion, även om den enbart utgår från delkrav, ofelbart att ställa revolutionens mer allmänna och grundläggande frågor på dagordningen. Det kommunistiska avantgardet kan bara vinna om de nya arbetarskikten genom sina egna erfarenheter övertygas om reformismens illusioner och kompromissmakeriets framtida öde.” (*Den proletära enhetsfronten*, s 11)

> ”Enhetsfronttaktiken är kommunisternas erbjudande av gemensam kamp med alla arbetare som tillhör andra partier och grupper och med alla partilösa arbetare i och för försvarandet av arbetar klassens mest elementära livsintressen gentemot bourgeoisin. Varje kamp för det minsta dagsaktuella krav utgör en källa till revolutionär upplysning och skolning, ty kampens erfarenheter kommer att övertyga arbetarna om revolutionens oundviklighet och om kommunismens betydelse.” (A A s 46)

Enhetsfronttaktiken förutsatte således *inte* att arbetarna var hänvisade till att bara föra en defensiv kamp. Tvärtom hade Komintern målsättningen att med denna taktik sätta arbetarklassen i rörelse och i och under denna klasskamp skulle arbetarna revolutioneras och kommunisternas positioner stärkas.

Det är en ren lögn att påstå att syftet var att ”söka dämma upp fanflykten till reformismen”! Enhetsfronttaktiken syftade till att öka fanflykten *från* socialdemokratin *till* kommunisterna!

Ett annat exempel på en förvrängning av Kominterns linje återfinns i följande uttalande: ”I vissa fall kunde även stöd till ‘arbetarregeringar’ (d v s av socialdemokrater dominerade regeringar) tänkas”. (*Kommunist* s 36)

Med detta vill *Kommunist* styrka sitt påstående att Kominterns enhetsfronttaktik endast syftade till defensiv. Man vill att läsaren ska tänka ungefär så här: ”Om kommunisterna tom kunde stödja en socialdemokratisk regering, då måste de verkligen ha intagit en defensiv position.” [2]

---

[2] I sammanhanget försöker *Kommunist* göra sig lustig över att vi inte är ”det minsta konsekventa”:

”När hörde vi dem tala om enhetsfront med socialdemokratin eller stöd åt ‘arbetarregeringen’? RMF har helt godtyckligt stoppat in Vänsterpartiet på socialdemokratins plats i den proletära enhetsfronten. Men inte ens här är RMF konsekvent. I så fall borde det ju rimligtvis stött Vänsterpartiet i valet -73”.

Har då inte FK fattat ett skvatt? Vi kommer **aldrig** att ge **politiskt** stöd åt någon annan regering än en verklig arbetarregering, d v s i den meningen vi diskuterar i texten. Däremot kan vi mycket väl tänka oss **taktiska** röstningar på både Vpk och SAP. Men då är det fråga om en **kampmetod** mot dessa partier. Det ”stöd” man ger till dessa partier är då av samma typ ”som repet stödjer den hängde” (Lenin). För en diskussion av dessa problem, se avsnittet om val till parlamentet.

Kommunists beskrivning av Kominterns linje är falsk eftersom man inte redogör för vilket *innehåll* Komintern gav parollen om ”arbetarregering”. Målsättningen med parollen om ”arbetarregering” var att i enhetsfronttaktikens tecken ge en *övergångsparoll* som skulle kunna leda till *proletariatets diktatur!!!* (är detta defensivt??). För att en gång för alla likvidera *Kommunists* milt sagt slappa tolkning av Komintern ska vi citera ett längre avsnitt ur Kominterns ”Teser om Internationalens taktik”:

> ”Som allmän propagandaparoll kan kravet på arbetarregering (ev. arbetar- och bonderegering) användas nästan överallt. Men som *aktuell politisk lösen* har arbetarregeringen den största betydelsen i de länder där det borgerliga samhället befinner sig i en särskilt osäker situation, där styrkeförhållandena mellan arbetarpartierna och bourgeoisin sätter avgörandet av regeringsfrågan på dagordningen som praktisk nödvändighet. I dessa länder blir parollen ‘arbetarregering’ en oundviklig slutsats av hela enhetsfronttaktiken.
>
> II Internationalens partier söker i dessa länder ‘rädda’ situationen genom att propagera för och förverkliga en koalition mellan bourgeoisin och socialdemokratin. De senaste försöken av några partier inom II Internationalen (t ex i Tyskland) att tillbakavisa ett öppet deltagande i en sådan koalitionsregering och samtidigt i smyg genomföra den, betyder endast en försiktighetsmanöver gentemot de protesterande massorna – ett ännu mera raffinerat bedrägeri mot arbetarna. Mot en öppen eller maskerad borgerlig-socialdemokratisk koalition ställer kommunisterna enhetsfronten av alla arbetare och en koalition av alla arbetarpartier på det ekonomiska och politiska området till kamp mot den borgerliga makten och för dess slutgiltiga störtande. Genom en förenad kamp av alla arbetare mot bourgeoisin skall hela statsapparaten komma i arbetarregeringens händer och därigenom skall arbetarklassens position stärkas.
>
> Arbetarregeringens mest elementära uppgifter måste vara att beväpna proletariatet, att avväpna de borgerliga kontrarevolutionära organisationerna, att införa en produktionskontroll, att lägga huvudparten av skattebördan på de rikas skuldror och att bryta den kontrarevolutionära bourgeoisins motstånd.
>
> En sådan arbetarregering är möjlig blott om den födes genom massornas egen kamp och stöder sig på kampdugliga arbetarorgan, vilka skapas av de undertryckta arbetarmassornas understa lager. Även en arbetarregering som uppstått genom en parlamentarisk konstellation och alltså är av rent parlamentariskt ursprung, kan åstadkomma en uppryckning för den revolutionära arbetarrörelsen. Det är självklart att uppkomsten av en verklig arbetarregering och det vidare upprätthållandet av en regering som bedriver revolutionär politik kommer att leda till en förbittrad kamp, ev till inbördeskrig med bourgeoisin. Redan proletariatets försök att bilda en dylik arbetarregering kommer på förhand att stöta på det skarpaste motstånd från bourgeoisins sida. Parollen arbetarregering är därför ägnad att samla proletariatet och utlösa revolutionär kamp.
>
> Kommunisterna måste under vissa omständigheter förklara sig beredda att bilda regering tillsammans med icke-kommunistiska arbetarpartier och -organisationer. Men de kan göra detta först då garantier finnes för att denna arbetarregering verkligen kommer att föra en kamp mot borgardömet i ovannämnda mening.” (*Den proletära enhetsfronten*, s 46-47)

Defensiv eller offensiv?

Kommunist skriver att enhetsfronttaktiken är avhängig ”vår analys av samhällsläget: är det fråga om offensiv eller defensiv” (s 36) Utgångspunkten för FK:s ”enhetsfronttaktik” är att det är frågan om en ”offensiv”.

Detta upprepas gång på gång:

> ”Vårt strategiska delmål(?) att skapa en revolutionär arbetarrörelse kräver just en väldig offensiv från alla stridbara arbetares sida. Samhällsläget är alltså (??? vår anm.) av en helt annan karaktär än det var då Komintern formulerade den ‘proletära enhetsfrontens’ taktik.” (s 36)

Givetvis måste en användning av enhetsfronttaktiken ta sin utgångspunkt i ”samhällsläget”. Att påstå något annat vore att förfalla till en dogmatisk idealism. Men vi hävdar att FK:s mekaniska uppdelning i ”offensiv” och ”defensiv” är en mystifikation som enbart lämnar vägen öppen för grova politiska misstag. Genom att hänvisa till att läget kräver ”defensiv” eller ”offensiv” kan man motivera vilka strategiska eller taktiska vändningar som helst. Begreppen bör *utrotas* i den mening FK använder dem.

Vi behöver inte bara peka på detta som **en** *möjlig* användning av begreppen. *Kommunist* diskuterar *öppet* sådana tolkningar.

Om SKP skriver *Kommunist* t ex att dess klassamarbetslinje ”är logisk” utifrån en värdering av samhällsläget som ”defensivt” (s 36). Vi förkastar FK:s ståndpunkt. Oberoende av samhällsläget är SKP s ”folkfrontslinje” felaktig. Vi ska diskutera detta problem i nästa avsnitt, varför vi tills vidare lämnar denna frågeställning.

I det här avsnittet vill vi bara understryka att mekaniska resonemang à la FK om defensiv och offensiv i klasskampen försvårar en förståelse för klasskampens *dynamik.* Klasskampen startar nämligen alltid utifrån mer eller mindre defensiva positioner, för att under klasskampens gång – under gynnsamma omständigheter – ledas över i offensiv. Detta måste vara utgångspunkten för varje revolutionär strategi. Den som inte har förstått detta kan heller aldrig utforma en verkligt revolutionär strategi. Oktoberrevolutionen är det bästa exemplet på detta. Ett revolutionärt användande av enhetsfronttaktiken syftar just till att öppna sådana möjligheter.

Kommunists ovilja att rent ut beteckna den innevarande epoken som offensiv gör framställningen ännu virrigare.[3] Eftersom *Kommunist* i stället talar om nödvändigheten av en ”offensiv för att bryta reformismens grepp”, ”för att flytta fram arbetarklassens positioner” blir egentligen FK:s ståndpunkt *obegriplig.* Ty sådana ”offensiver” bedriver kommunisterna *alltid,* oberoende av de radande samhällsförhållandena. I denna mening av begreppet ”offensiv” skulle också SKP kunna skriva under på detsamma, ty vad syftar SKP:s folkfrontspolitik till om inte ”bryta reformismens grepp”, ”flytta fram arbetarklassens positioner” etc.

Motsägelsen i *Kommunist* på denna fråga finner sin ”lösning” i att *utkastet* till *Kommunist*-artikeln (skriven av signaturen CB) betecknade epoken som offensiv. Detta kunde tydligen inte accepteras av *Kommunist*-redaktionens majoritet, varför dessa satser omarbetades. Men i och med dessa förändringar förlorade artikeln också en del av sin inre logik.

Folkfront eller proletär enhet?

Kommunists resonemang om ”defensiv” och ”offensiv” har också sina historiska rötter. Det var under stalinismen som ”samhällsläget” började analyseras i dessa termer och strategin och taktiken bestämmas utifrån dessa abstrakta kategorier. Politiken under Kominterns sekteistiska s k tredje period (1928 -34) motiverades sålunda med att ”perioden var offensiv”. Folkfrontspolitiken (34 – 39) med att läget krävde ”defensiv”.

I och med att FK bygger upp sitt resonemang kring dessa begrepp har det också lämnat vägen öppen för både sekterism och folkfronteri (se ovan om SKP).

I artikeln säger Kommunist rent ut att FK kan tänka sig situationer då stöd till borgerliga grupper kan bli aktuellt (folkfrontspolitik):

---

[3] Motsägelserna fullbordas om vi jämför med ledaren i samma nummer av *Kommunist*. Där läser vi:
”Den rörelse vi i dag kan skönja har en helt annan karaktär. Den är framför allt **defensiv**, en försvarskamp.” (*Kommunist* s 3)
Minst sagt halsbrytande manövrer vi förses med i FK:s teoretiska organ.

> ”När det i valkampanjen står två block mot varandra, där det ena står för en direkt fascistisk efter ultrareaktionär politik, medan det andra för någon variant av liberal borgerligt-demokratisk politik, måste vi stödja det senare i valkampanjen (såvida inte det redan existerar ett starkt kommunistiskt parti. I så fall blir frågan mer komplicerad ??? vår anm) och kan inte besvaras på förhand här.”

Detta är inget annat än en variant av den argumentation som de traditionella stalinistiska kommunistpartierna använde (och använder) för att motivera folkfrontspolitiken (Spanien, Frankrike, Kuba, Portugal etc). Vi avvisar sådana resonemang. Hur många blodiga nederlag ska arbetarklassen behöva uppleva innan varje variant av folkfrontspolitik en gång för alla överges?

Den bruna pesten kan enbart stoppas av en proletär kampenhet. Fascisterna måste bekämpas på gatorna, på arbetsplatserna genom arbetarklassens egen kamp. Fascismen bygger inte på parlamentarisk verksamhet, utan på en utomparlamentarisk, småborgerlig massrörelse och kan därför endast stoppas av en proletär massrörelse.

Vi får aldrig lita till (eller sprida illusioner om) att en ”borgerligt-demokratisk” parlamentarisk konstellation ska kunna stoppa en utomparlamentarisk fascistisk rörelse. Detta måste vara A och O i kampen mot fascismen. Att inte låta sin politik genomsyras av denna insikt innebär att man försvårar för arbetarna att själva ta upp kampen.

Politiken att stödja (eller bilda koalition med) borgerliga partier i ett läge av djupgående kris och med en växande fascistisk rörelse, brukar oftast motiveras med att borgerlig demokrati är ”det mindre onda” jämfört med fascismen. Det var med sådana argument som också den tyska socialdemokratin motiverade sin politik under nazismens framväxt i Tyskland. Den enda effekten av denna politik blev (och kommer alltid i liknande situationer att bli) att arbetarklassen avväpnades, splittrades och demoraliserades. Genom att med tal om ”det mindre onda” stödja borgerliga partier och ledare som var icke-nazister, tvingade reformisterna sig själva och arbetarklassen på defensiven. Genom denna politik tvingades man – för att upprätthålla enheten med borgarna – att ta ansvar för och i praktiken stödja de arbetarfientliga åtgärder som de tyska borgarna genomförde för att bekämpa den kapitalistiska krisen.

Fascism kan aldrig stoppas med klassamarbete, Att socialdemokrater väljer klassamarbetets väg, det är inget att förvåna sig över, men att en organisation som FK, som t o m säger sig ha brutit med stalinismen, förespråkar klassamarbete, det är mer anmärkningsvärt.

Det grundläggande felet som *Kommunist* gör i sitt resonemang, det är att de bortsett från de samhälleliga förhållanden som betingar uppkomsten av ultrareaktionära och fascistiska rörelser. Sådana uppstår inte när som helst. De uppkommer då samhället befinner sig i djup kris, (socialt, ekonomiskt, politiskt). Fascistiska rörelser är en produkt av ett sjukt kapitalistiskt samhälle, *en produkt av en kapitalism som kämpar för sitt liv.* I dessa situationer ställs frågan alltmer på sin spets: antingen måste alla arbetarklassens organisationer krossas – dvs arbetarklassen atomiseras – för att kapitalismen ska kunna repa sig, *eller* så krossar arbetarna kapitalismen.

Att som *Kommunist* bortse från detta är rent katastrofalt. I tillstånd av ytterligt djupgående samhällskris måste alla krafter användas till att visa på nödvändigheten av att arbetarna totalt måste bryta med bourgeoisin *på alla nivåer,* dvs ställa frågan klass mot klass. Att i dessa situationer stödja olika delar av den ”demokratiska” delen av bourgeoisin är detsamma som att stödja de arbetarfientliga åtgärder som *varje* borgerlig regering måste vidta för att bekämpa kapitalismens kris.

Många medlemmar i FK protesterar troligtvis mot ovanstående resonemang. De kommer troligen att försvara sig genom att säga att FK *inte* stödjer den politik som socialdemokratin förde i Tyskland och att de ”gjort upp med” Kominterns folkfrontspolitik. I en viss mening

har de rätt. Det är riktigt att FK inte har gått lika långt som de stalinistiska partierna i sin klassamarbetspolitik. De omgärdar sitt klassamarbete med fler reservationer, de har inte tagit steget fullt ut i den reformistiska och stalinistiska gungflyn. I verkligheten vacklar FK mellan revolutionära och icke-revolutionära ståndpunkter i frågan. FK:s hållning är typisk för centrister. FK:s historiska motsvarighet är organisationer som det spanska POUM, som under det spanska inbördeskriget gav ”kritiskt stöd” åt den spanska folkfronten i stället för att använda sina krafter till att skapa ett revolutionärt alternativ till folkfronten. Liknande vacklande hållning hade också MIR i Chile, som f ö *Kommunist* uttryckligen stödjer utan några politiska reservationer. (Om detta, *se* nedan.)

I avsnittet om val till borgerliga parlament ska vi utreda frågan om den revolutionärt marxistiska hållningen till olika folkfrontskombinationer närmare. Men innan vi gör detta så ska vi först kortfattat ta upp frågan om kommunisternas hållning till den borgerliga demokratin.

Försvarar vi borgerlig demokrati gentemot reaktionen?

Vi avvisar stod till öppet borgerliga partier i val. Vad betyder detta? Betyder det att vi är ointresserade av att försvara den borgerliga demokratin mot reaktionen? Nej, det betyder det inte! Kommunister försvarar alltid den borgerliga demokratin, *men med proletära metoder!*

För att beskriva vår ståndpunkt skall vi ta upp ett historiskt exempel, som kan åskådliggöra problemen och dess lösning. Det exempel som vi skall behandla är Kornilov-upproret i Ryssland 1917.

Från februari till oktober 1917, då bolsjevikerna grep makten, regerades Ryssland av en provisorisk regering. Denna innehöll både representanter för de reformistiska arbetarpartierna och från de borgerliga partierna, dvs regeringen var av folkfrontstyp. Bolsjevikerna drev gentemot denna regering en ”dubbeltaktik”. Dels krävde de att ”de kapitalistiska ministrarna” skulle kastas ut ur regeringen, dels att all makt skulle gripas av sovjeterna (arbetarråden). Med denna politik syftade de till två saker: Dels dra upp en klasslinje och visa på nödvändigheten av att bryta med bourgeoisin, dels att avslöja den provisoriska regeringen och att upprätta proletariatets diktatur byggd på sovjeter.

I september försökte general Kornilov genom en militärkupp störta den provisoriska regeringen (ledd av Kerenskij). Hur handlade då bolsjevikerna? Jo, de fortsatte sin kamp mot den provisoriska regeringen, man visade att det var en borgerlig regering och att den var oförmögen att slå tillbaka reaktionen. De påvisade att det endast var arbetarklassen som kunde besegra Kornilov. Lenin *brännmärkte* dem som i denna situation blivit ”principlösa” och stödde den provisoriska regeringen. ”Deras attityd är helt felaktig och principlös”. Lenin skrev:

> ”inte ens nu får vi stödja Kerenskijs regering. Det är principlöst. Vi kanske ställs inför frågan: Ska vi inte kämpa mot Kornilov? Givetvis måste vi det!...Vi ska slåss, vi kämpar mot Kornilov, *precis som Kerenskijs trupper gör*, men vi stödjer inte Kerenskij. Tvärtom, vi avslöjar hans svaghet. Det är skillnaden. Det är en ganska subtil skillnad, men den är högst väsentlig och får inte glömmas.” (Lenin: *Collected Works* 25, s 285-6)

Lenin var således beredd att samverka med Kerenskij enbart i en militär-teknisk mening, att sida vid sida med Kerenskijs trupper slåss mot Kornilov. Men samtidigt förvägrade Lenin Kerenskijregeringen varje politiskt stöd.

Så ställer en revolutionär frågan om försvaret av den borgerliga demokratin mot reaktionen. (Se också nedan om fallet Chile.)[4]

Val till borgerliga parlament

Kommunist-artikeln demonstrerar en stor förvirring när det gäller förhållningssättet till parlamentet. Å ena sidan försvarar den MIR:s stöd till Allende vid valen i Chile, å andra sidan skriver man ”skulle vi inte likt trotskisterna stött Wilson i valet eller den franska ‘folkfronten’ förra året.” I det första fallet stod nämligen Allende – enligt FK – för en ”radikalreformistisk politik som öppnar stora möjligheter för utveckling av arbetarnas självständiga kamp och organisering”. I det andra fallet skulle det franska kommunistpartiet ”tryckt tillbaka all arbetarkamp”.

Kommunists ståndpunkt bygger dels på en felaktig politisk analys och felaktig politisk inställning, dels på en falsk beskrivning av Fjärde Internationalens linje och agerande i de olika fallen.

Låt oss ta upp fallen ett och ett.

1. Chile

Unidad Populär kom till makten efter valet den 4 september 1970. Breda sektorer av vänstern i Latinamerika (inklusive kubanerna) och de Moskvaorienterade kommunistpartierna framställde detta som en seger för socialismen.

Unidad Popular var sammansatt av sex partier. De viktigaste var Socialistpartiet, Kommunistpartiet och det *borgerliga* radikalpartiet. Allende fördes inte till makten genom en utomparlamentarisk massrörelse. Faktum är att Allende inte heller hade en majoritet av väljarna bakom sig, utan blev president med hjälp av det största borgerliga partiet – kristdemokraterna – som stod utanför UP.[5]

---

[4] I det här sammanhanget kan det också vara lärorikt att studera Trotskijs hållning till den spanska folkfronten under andra hälften av 30-talet. Problemet liknade det i Ryssland 1917. Folkfronten utsattes för angrepp från fascister (Franco). Så här framställde Trotskij revolutionärernas hållning till folkfrontsregeringen:

”Vi kan och måste försvara den borgerliga demokratin, inte med borgerligt demokratiska medel, utan med klasskampens metod som i sin tur banar väg för ersättandet av den borgerliga demokratin med proletariatets diktatur. Detta betyder särskilt att under det att vi försvarar den borgerliga demokratin, t o m med vapnen i hand, tar proletariatets parti inte ansvar för den borgerliga demokratin, inträder inte i regeringen, utan upprätthåller full kritikfrihet och handlingsfrihet gentemot alla partier i Folkfronten och förbereder på detta sätt störtandet av den borgerliga demokratin i nästa stadium. Varje annan politik är ett kriminellt och hopplöst försök att använda arbetarnas blod som cement för att hålla samman en borgerlig demokrati som oundvikligen är dömd till att kollapsa oberoende av den omedelbara utgången av inbördeskriget.” (Trotsky: *The Spanish Revolution 1931-39*. s 257)

Historien har inget egenvärde. Vi studerar den för att lära av den. Vi kan inte använda historien som ett uppslagsverk, där vi finner svaren på alla frågor, men däremot kan vi få anvisningar om på vilket håll vi ska söka svaren. I de fall där arbetarpartier resonerat på FK:s sätt har resultatet blivit kontrarevolutionens seger, som arbetarklassen dyrt fått betala med sitt blod. Det spelar här ingen roll att FK, liksom sin centristiska föregångare spanska POUM, intar en ”vänsterhållning” till folkfronter av olika slag – i **praktiken** kommer de likafullt att fungera som folkfronternas flankskydd till vänster i stället för att fungera som ett klart alternativ till folkfronten. (Se avsnittet om Chile, som är ett aktuellt exempel.)

[5] I det här sammanhanget kan det vara lärorikt att studera hur Komintern såg på block med delar av bourgeoisin. I Frankrike 1922 hade det bildats ett ”vänsterblock” bestående av reformister och borgerliga partier. Komintern gav stränga direktiv om att denna valkombination måste bekämpas. Låt oss citera några avsnitt om detta från Kominterns exekutiv:

”26. Reformisterna-avvikarna är ‘vänsterblockets’ agentur inom arbetarklassen. Deras framgångar kommer att bli större, ju mindre arbetarklassen som helhet fångas av idén av och praktiken av enhetsfronten mot bourgeoisin. Arbetarskikt som förvirrats av kriget och revolutionens dröjsmål, kan våga sig på att stödja

Kristdemokraterna godkände Allende som president därför att de hade förtroende för att Allende skulle avhålla sig från att initiera någon avgörande utmaning mot det kapitalistiska systemet. Och det var uttryckligen också Allendes egen inställning. UP:s och Allendes målsättning var inte alls att ”utveckla arbetarkampen” utan att reformera kapitalismen och kapsla in arbetarkampen. Det var också därför som Allende försökte samarbeta med den inhemska bourgeoisin och slutligen också tog med representanter för den borgerliga armén i sin regering, något som fick katastrofala konsekvenser.

Under dessa förutsättningar var det revolutionärernas *huvuduppgift* att försöka bryta arbetarnas förtroende för UP och gynna arbetarnas självorganisering och beväpning inför den oundvikliga kommande konfrontationen.

Det faktum att UP kunde väljas var bara detta *ett* uttryck för en djupgående radikalisering och det var också detta som gjorde att bourgeoisin erbjöd reformisterna att ta hand om regeringen. Den hoppades på detta sätt att Allende skulle lyckas med att lugna ner arbetarklassen och förhindra att radikaliseringen gick alltför långt innan bourgeoisin var beredd att ta till hårdare metoder.

De reformer som Allende-regimen tvingades till att genomföra under trycket från massorna i början av sin regeringstid var givetvis positiva och ökade massornas vilja att gå vidare. Reformerna var en ”biprodukt av den revolutionära klasskampen” (Lenin), inte Allendes goda vilja. Enda möjligheten att gå vidare var att bryta med UP, som fungerade bromsande i kampen. Därför måste revolutionärerna vägra ta ansvar för UP-regimen och arbeta för att avslöja den och ange ett politiskt alternativ.

Vid varje tillfälle måste revolutionärerna ”gynna massornas självorganisering och kamp för sina egna behov. I Chile var det revolutionärernas uppgift att propagera och agitera för en arbetar- och bonderegering grundad på de framväxande klassorganen. Dessa klassorgan stod i motsättning till borgarklassen – kort sagt, de och endast de utgjorde grunden för *ett politiskt* alternativ till UP!

Så och *endast så* hade det chilenska ”experimentet” kunnat sluta i en proletär revolution och inte i ett blodigt nederlag.

Detta betyder inte att revolutionärerna inte skulle ha stött UP:s progressiva åtgärder (nationaliseringar osv). Det betyder inte heller att revolutionärerna inte skulle ha försvarat Allende mot reaktionära kuppförsök. (Jfr Kornilovupproret i Ryssland.) Men varje *politiskt* stöd till UP var felaktigt. Revolutionärerna borde i stället öppet ha propagerat för bildandet av

---

‘vänsterblocket i tron att de därigenom inte riskerar någonting eller att de inte ser någon annan väg för närvarande.

27. En av de mest tillförlitliga metoderna för att inom arbetarklassen bekämpa stämningar för och idéerna om ‘vänsterblocket’, d v s ett block mellan arbetarna och en viss del av bourgeoisin mot en annan del av boureoisin, är att ihärdigt och beslutsamt främja idén om ett block mellan alla delar av arbetarklassen mot hela bourgeoisin.

32. Den ovannämnda politiken förutsätter naturligtvis fullständigt organisatoriskt oberoende, ideologisk klarhet och revolutionär fasthet hos det kommunistiska partiet självt.

Det skulle således t ex vara omöjligt att med fullkomlig framgång föra en politik med syfte att göra idén om ‘vänsterblocket’ förhatlig bland arbetarklassen, om det i våra partiled finns anhängare till detta ‘vänsterblock’ som är fräcka nog att försvara detta bourgeoisins uppgjorda program. En ovillkorlig och skoningslös uteslutning till vanheder för dem som talar för ‘vänsterblocket’ är en självklarhet för kommunistpartiet. Detta kommer att befria vår politik från alla tvetydiga och oklara element; detta kommer att dra till sig uppmärksamheten från de avancerade arbetarna om frågan om ‘vänsterblockets’ akuta karaktär och kommer att visa att Kommunistpartiet inte leker med frågor som äventyrar proletariatets revolutionära aktionsenhet mot bourgeoisin.” (*Den proletära enhetsfronten* s 31-33)

självständiga klassorgan: arbetarråd, bondekommittéer osv, och agiterat för att all makt skulle gripas av dessa.

Under hela den period i den chilenska klasskampen som öppnades av Allenderegimens tillkomst var det nödvändigt för revolutionärerna att på alla sätt visa arbetarklassen på nödvändigheten av att bryta alla band med bourgeoisin och visa på en *revolutionär* lösning av kapitalismens kris. Som vi sagt ovan betydde detta politisk kamp *mot* UP och *för* en organisering av arbetarklassen och de fattiga bönderna oberoende av bourgeoisin.

Taktiken vid valen i Chile (främst marsvalet -73) måste ses i förhållande till denna politiska kamp. Efter oktoberkrisen -72 samarbetade det chilenska Kommunistpartiet och Allendes Socialistparti *öppet med* delar av bourgeoisin i form av de militärer som drogs in i regeringen. Tidigare hade UP fått ett *stöd* av de dominerande delarna av Kristdemokraterna, däremot satt inte representanter för de dominerande borgerliga partierna i regeringen. Militärens inmarsch i regeringen var ett mycket påtagligt och konkret bevis för arbetarmassorna om UP-regeringens oförmåga att bryta med bourgeoisin. Marsvalen till parlamentet var därför ett utomordentlig användbart och viktigt tillfälle för revolutionärerna att inför massorna avslöja denna regim samt visa på ett politiskt alternativ. Att i det läget rösta på Allende", som FK rekommenderar i efterhand, var förkastligt. Hade exempelvis MIR ställt upp egna kandidater, som förvandlat valkampanjen till en klasstribun för behovet av en arbetarregering byggd på klassens självorganisering och självförsvar, hade detta kunnat få en stor betydelse. I valet hade det varit inopportunt, men de lärdomar som då hade såtts kunde å andra sidan ha blivit avgörande i den kommande klasskonfrontationen.[6]

2. Frankrike

Kommunist skriver att FK inte skulle "likt trotskisterna stött Wilson i England eller den franska 'folkfronten' förra året". (s 38) Därmed demonstrerar Kommunist att man varken förstått vad frågan gäller eller undersökt hur Fjärde Internationalens sektioner agerade.

Låt oss ta det från början.

Frankrike hade under en lång rad av år regerats av gaullistpartiet, som särskilt under de senaste åren fört en konfrontationspolitik gentemot den franska arbetarklassen. Klasskampen skärptes. I detta läge bildade det franska socialistpartiet och kommunistpartiet en "vänsterunion" med ett förhållandevis radikalt program, som de gick till val med. I denna situation spändes förväntningarna hos det franska proletariatet, som fortfarande till sin absoluta majoritet trodde på de traditionella arbetarpartierna. Detta visar i sin tur att den franska arbetarklassen fortfarande domineras av parlamentariska illusioner.

---

[6] FK:s vacklan återspeglas också i deras beskrivning av El Teniente-strejken. "De (trotskisterna) vägrade Allende stöd (och stödde tom rent reaktionära aktioner mot honom, t ex den av tjänstemän dominerade och av kristdemokraterna understödda strejken vid koppargruvan El Teniente.)" (s 38)

Hur blåögd får man egentligen bli? Har FK aldrig reflekterat över varför borgarpressen t e x särskilt i början ganska friskt stödde den stora gruvstrejken i de svenska malmfälten 69-70 eller varför Expressen "stödde" Hamnarbetarförbundet i vår? Vad kan det bero på?

El Teniente-strejken började med att 13000 gruvarbetare gick i strejk för att försvara den glidande löneskala de redan hade tillkämpat sig, men som regeringen nu ville avlägsna med argument om nationens ekonomi etc. Regeringen försökte till en början bagatellisera strejkens omfattning genom att påstå att "majoriteten av arbetarna gått tillbaka till arbetet" osv och att det enbart var "tjänstemän" som fortsatte den.

Men strejken fortsatte. Då började UP beteckna strejken som reaktionär och t o m "fascistisk". Är det så underligt att reaktionen i detta läge såg sin chans att **utnyttja** strejken och att de då började stödja den?

En fråga till FK: Vem bar skulden till att strejken blev ett vapen i reaktionens händer? Arbetarna eller Unidad Popular-regeringen?

Vad gjorde då våra kamrater? Jo, givetvis ställde man upp i valet med egna kandidater (tillsammans med en annan ”trotskistisk” organisation, Lutte Ouvrière). I sin valkampanj försökte man avslöja ”vänsterunionens” illusionsmakeri. Man fick tillsammans två procent av rösterna. Detta i den första valomgången.

I den andra valomgången fördelas enligt den franska valordningen enbart de mandat som inte uppnått majoritet i första valomgången. Det går så till att endast de två kandidater som fått högsta röstetalet i första valomgången äger rätt att ställa upp. Konkret betydde det att endast kandidater från gaullisterna och ”vänsterunionen” fanns med i andra valomgången.

Våra kamrater hade alltså endast två alternativ: Valbojkott eller rösta på ”vänsterunionen”. Man valde det senare. Varför? Berodde det på att man plötsligt stödde ”vänsterunionens” politik? Nej, givetvis inte!

Frågan om man ska bojkotta eller inte beror på Vänsterunionens klasskaraktär och på vilken effekt det ena eller andra får på klasskampen. Kommer en seger för Vänsterunionen att ge öppningar för klasskampen eller inte? Vilket alternativ är det bästa för att vi revolutionärer bäst ska nå ut till arbetarna med vår propaganda? Vilket alternativ är det bästa för att skapa gynnsamma förutsättningar för att avslöja och bekämpa Vänsterunionen och arbetarnas parlamentariska illusioner?? Osv, osv.

Det är sådana frågor som måste besvaras innan det kan avgöras hur man konkret bör agera i ett valförfarande. Det kan aldrig avgöras genom en abstrakt hållning att det är felaktigt att ”stödja” reformister i val. Enligt våra franska kamrater hade det varit *fördelaktigt* för klasskampen om Vänsterunionen kommit till makten. Arbetarklassen skulle ha haft stora förväntningar på ”sin” regering som då de inte infriades, snabbare och effektivare än hur många stolta revolutionära proklamationer som helst skulle ha demonstrerat för arbetarklassens majoritet vad Vänsterunionen var värd. En sådan situation – med den franska arbetarklassen i rörelse – skulle ha varit *fördelaktigare* för revolutionärerna och arbetarklassen än en gaullistisk regim.

Detta är den *ena* sidan av saken. Den andra gäller Vänsterunionens karaktär. Varför är det principiellt möjligt att lägga sin röst på (OBS *inte stödja*!) reformistiska arbetarpartier men inte folkfrontskonstellationer? Det hänger samman med att de socialdemokratiska och kommunistiska partierna till historiskt ursprung och klassbas är arbetarpartier. De organiserar stora delar av arbetarklassen, men inte bourgeoisin. Det innebär att partierna av arbetarna också uppfattas som ”arbetarpartier” i motsats till de öppet borgerliga partierna. En röst på sådana partier utgör därför en ”klassröst” i motsats till en röst på t ex gaullistpartiet. Detta gör det möjligt att ”dra upp klasslinjer” i valen, dvs en för arbetarnas massa förståelig ”klass mot klass”-linje. Genom att i vissa lägen uppmana till en röst på sådana ”arbetarpartier” kan man alltså peka på nödvändigheten av arbetarklassens enhet mot bourgeoisin.

En uppmaning till röstning på icke-revolutionära arbetarpartier har alltså två syften: att försöka visa på nödvändigheten av att bryta med bourgeoisin (dra upp klasslinjer) och att försöka skapa gynnsamma förutsättningar för att avslöja dessa arbetarpartier inför arbetarmassorna. Detta är en klassisk leninistisk taktik. (Se Lenins ”Radikalismen...” och not l och not 4).

Taktiken kan givetvis inte användas när som helst. I princip bör revolutionärer alltid ställa upp själva i val för att i denna politiserade situation föra ut hela sin politik och för att få en gradmätare på sitt politiska inflytande. Valbojkott är i princip bara aktuellt i lägen då ”valet är en taskig fälla”, d v s då valet har en uppenbar funktion att avbryta en revolutionär process. (T ex i juni -68 i Frankrike.) Uppmaning till röstning på andra ”arbetarpartier” är aktuellt i lägen då den egna organisationen inte har möjlighet att ställa upp själv och då en sådan röstning kan få en positiv funktion i klasskampen.

Här har vi förklaringen till att det är felaktigt att rösta på t ex den svenska socialdemokratin. Denna har suttit och förvaltat den svenska imperialismen i över 40 år. En röst på socialdemokratin skulle därför inte få några som helst positiva effekter på klasskampen. Tvärtom skulle det endast uppfattas som ett stöd till den *förda* politiken oberoende av vilka reservationer vi skulle göra. En sådan röst skulle enbart fungera uppbromsande på klasskampen.

Vpk då? *Kommunist* skriver att vi ”rimligen” borde ”stött Vänsterpartiet i valet 73”. För att komma fram till denna slutsats har *Kommunist* dragit parallellen med Kominterns ”arbetarregeringar” (en falsk parallell – se ovan) och påstår att vi ”godtyckligt stoppat in” Vänsterpartiet på socialdemokratins plats i den proletära enhetsfronten. (FK försöker styrka sin tes att vi skulle anse att Kominterns resolutioner ”är allmänt giltiga” med undantaget att Vpk ersätter Kominterns socialdemokrati.)

Vi ska göra FK besvikna. Då vi diskuterar möjligheten av olika ageranden i valsammanhang, utgår vi inte alls från Kominterns teser utan från den leninistiska metoden.

Vad gäller eventuell röstning på Vpk, så måste den bestämmas utifrån klasskampens läge och de strömningar som finns i arbetarklassen. Vi avhänder oss inte alls möjligheten av att rösta på Vpk (inte heller socialdemokratin för den delen), om förhållandena är sådana att det skulle spela en positiv roll i klasskampen.

När skulle vi i så fall kunna uppmana till röstning på Vpk? Jo, för det första om vi av olika anledningar inte skulle kunna ställa upp själva och för det andra om en röst på Vpk skulle gynna klasskampen. Ett sådant läge skulle uppstå om t ex en radikalisering i arbetarklassen åtföljdes av en allt snabbare ström av radikaliserade arbetare till Vpk. I en sådan situation skulle en valbojkott orsaka att man ställde sig utanför radikaliseringsprocessen. I en sådan situation skulle vi kunna uppmana till röstning på Vpk, samtidigt som vi naturligtvis går till hårt angrepp mot Vpk:s politik.

Det var också så våra kamrater i Frankrike agerade i andra valomgången. Samtidigt som man uppmanade till röstning på Vänsterunionen gick man ut i en stor kampanj för att avslöja dess politik och för att försöka visa att Vänsterunionen inte skulle kunna lösa arbetarklassens problem. På detta sätt ställde man sig inte (som FK:s broderorganisation Revolution! som bojkottade[7]) vid sidan av radikaliseringsprocessen, utan kastade sig in i den för att påverka och förändra den. Man agiterade och propagerade mot parlamentariska illusioner och påvisade att endast arbetarklassens egen revolutionära kamp skulle kunna leda fram till socialismen.

Röstningen på Vänsterunionen motiverade man ungefär så här:

> ”Ni har fortfarande illusioner om Vänsterunionen. Den kommer inte att lösa era problem. Men vi ska inte förhindra er från att *själva* – av egen erfarenhet – övertyga er om det. Vi ska inte stå i vägen för detta. Ni får våra röster. Ingen ska efteråt kunna säga att det var vårt fel om Vänsterunionen inte vinner valet och därmed inte kan ”genomföra sitt program”. Men lägg våra ord på minnet: Vänsterunionen kommer inte att ge er socialismen. Den måste ni tillkämpa er med egen kamp.”

Vi anser att FCR:s agerande var riktigt. I den situation av tilltagande radikalisering som i första hand kapitaliserades av Vänsterunionen skulle en valbojkott på ett felaktigt sätt avskärmat FCR från arbetarklassen. (Hur är det FK? Ska man vara sekteristisk gentemot

---

[7] I årets presidentval (1974) gjorde Revolution! dock helt om och röstade på Vänsterunionens kandidat Mitterrand. Nu plötsligt ”gynnade det klasskampen” om Vänsterunionen vann valet. Hur detta går ihop, det förklarar inte Revolution! Det var snarare mer tvivelaktigt att rösta på Mitterand i årets val än på vänsterunionen förra året eftersom Mitterrands valprogram i år låg åtskilliga grader till höger om vänsterunionens 1973.

arbetarklassen?) Vi är också övertygade om att FCR med denna taktik också på bästa sätt lagt grunden till att effektivt kunna avslöja Vänsterunionen.

3. Storbritannien

Här kan vi vara kortfattade eftersom principerna för valagerande i stort sett har behandlats i föregående avsnitt.

Vår brittiska sektion IMG ställde upp med egna kandidater i en del av valdistrikten. I de övriga distrikten uppmanade man till röstning på de övriga vänstergrupperna (Revolutionary Workers Party och två maoistiska grupper) och först i tredje hand, där inga ”revolutionära kandidater” ställde upp uppmanade man till röstning på Labour.

Enhetstaktiken – en abstrakt dogm?

Kommunist säger att vi ser Kominterns teser om den proletära enhetsfronten som ”generellt riktiga”. Detta är egentligen så dumt att det är onödigt att argumentera mot det. Vi skulle ha ansett det betydligt mer intressant om *Kommunist* försökt sig på en *konkret* polemik mot det vi skrivit i ämnet i stället för att tillskriva oss uppfattningar som endast existerar i FK:s föreställningsvärld. Man bör lägga märke till att *Kommunist* i sin kritik av vår ”enhetsfronttaktik” inte har försökt underbygga sina resonemang med *ett enda citat* från någon av våra publikationer. Därför är också *Kommunists* kritik fullständigt i det blå. Svammel är rätta ordet!

Vi har därför ingen anledning att här i detalj utreda frågan om hur vi ser på enhetsfronttaktikens användning i dag, dess strategiska betydelse osv. Dessa frågor diskuteras i t ex ”Söndrade vi stå, enade vi falla” (r-broschyren) och så länge FK inte försökt tillbakavisa oss i *sak* har vi ingen anledning att gå i svaromål.

När vi använder oss av enhetsfronttaktiken försöker vi tillämpa den *metod som* ligger till grund för Kominterns enhetsfronttaktik och inte teserna som sådana. Och *metoden* är generell. Enhetstaktiken som *metod* är lika gammal som marxismen. Det enda som är speciellt med Kominterns teser från 1922 är att det är första gången som enhetsfronttaktiken behandlas på ett *systematiskt* sätt. All enhetsfronttaktiken som metod (inte som abstrakt dogm) fortfarande är användbar skulle vi kunna ge otaliga exempel på. Låt oss bara erinra om att den i Frankrike både visat sig kunna gynna uppkomsten av breda och kraftfulla mobiliseringar och bli ett effektivt vapen i kampen mot speciellt franska kommunistpartiet. (Kampen mot Debré-lagen, förbudet mot Ligue Communiste, Chilerörelsen, kampen mot fascismen, solidaritetsarbetet för viktiga arbetarstrider osv.) En värdering av dessa erfarenheter från FK skulle vara önskvärd.

Men låt oss granska FK:s egen syn på enhetsfronttaktiken som den framställs i *Kommunist.*

Förbundet Kommunist och enhetstaktiken

Vi har ovan redan påpekat att FK bygger sin ”enhetsfronttaktik” på ett felaktigt offensiv/defensiv-resonemang och att detta har parats med en allmänt oklar hållning till borgerliga partier och rörelser. I det här avsnittet ska vi ge exempel på hur FK:s centrism också satt sina spår i den ”konkreta” delen av FK-artikeln, d v s då man diskuterar enhetsfronttaktikens tillämpning.

Enhetsfronttaktiken är en metod för att dra in maximalt antal individer i aktioner riktade mot olika yttringar av kapitalismen och *för* olika mer eller mindre långtgående mål. För att kunna dra med de reformistiska arbetarna i kampen, förhandlade Lenin och Komintern på sin tid med allsköns arbetarförrädare, bl a ledningen för den tyska socialdemokratin, Rosa Luxemburgs och Karl Liebknechts mördare. Man lät således inte politiken bestämmas utifrån moraliska värderingar. Tvärtom avvisade man *uttryckligen* ”moraliserande” i politiken.

Målsättningen med enhetsfronttaktiken var inte att ”sluta upp bakom reformisternas politik” utan att bryta igenom socialdemokratins försvarsmur och komma i kontakt med de av socialdemokratin influerade arbetarmassorna för att dra med dem i olika aktioner. Komintern var övertygat om att kommunisterna i kraft av sin riktiga politik hade allt att vinna på ett sådant agerande medan socialdemokratin hade allt att förlora (under förutsättning att kommunisterna upprätthöll sin politiska självständighet).

Vi menar att detta är giltigt i *princip* även i dag och kommer att vara giltigt så länge som arbetarklassen är politiskt uppsplittrad. Därför får man inte uppställa *moraliska* värderingar mot enhetsfronttaktiken. Men det gör FK! Hör bara:

> ”Första maj är inte något avskilt från vår övriga praktik. En enhet första maj måste bygga på en enhet i klasskampen. Därför är det självklart att vi aldrig kan ha enhet på Vpk:s politik. l maj måste avspegla vår offensiva kamp för en ny, kämpande arbetarrörelse. Vänsterpartiet är ett av hindren för denna kamp. Hur skulle det gå att skapa en manifestation för den självständiga arbetarkampen och arbetarmakten med vänsterpartisten Rantatalo som sprang benen av sig för att bryta strejken i Malmfälten efter det lokala avtalet? Eller med de vänsterpartister i Hamnarbetarförbundets ledning som var drivande för att övertidsblockaden i mars skulle hävas, för att få komma till förhandlingsbordet trots att arbetsköparna inte hade givit ett enda bud?” (s 37)

Sättet att resonera är inte leninistiskt utan liknar Kominterns under dess sekteristiska ”tredje period” 1928-34. Den period då socialdemokratin betecknades som ”socialfascistisk”. Då kunde man inte ”ena sig” med ”socialfascisterna” som förrådde kampen, utan enbart med enskilda socialdemokrater och ev lokala avdelningar. Allt detta under parollen ”enhetsfront underifrån”.

”Vi avvisar enhet med arbetarbyråkratin i Vpk”, säger FK. Med detta har organisationen avslöjat att den inte förstått ett smack av syftet med enhetsfronttaktiken. Om det vore så att vi bara genom att appellera direkt till de Vpk-sympatiserande arbetarna kunde få dem att ställa upp bakom våra fanor och banderoller, då skulle det inte vara något problem. Då vore överhuvudtaget inte enhetsfronttaktiken aktuell längre. Ty det betyder att arbetarna i praktiken redan brutit med Vpk. Enhetsfronttaktiken är användbar *innan* detta stadium nåtts och är ett av medlen för att komma dit. FK avvisar genom sina moralkakor denna taktik.

FK brukar tala om att man inte får vara ”sekteristisk gentemot arbetarna”. Detta är riktigt Men om man är sekteristisk gentemot de organisationer som arbetarna betraktar som sina, då är man också sekteristisk gentemot dessa arbetare. Och att avvisa enhetsfronttaktikens användning gentemot Vpk är just inte något annat än ett uttryck för en sådan felaktig sekterism. (Obs. vi förespråkar inte politiska eftergifter gentemot Vpk och andra organisationer.)

Om man menar allvar med försöken att vinna bredare skikt av Vpk-are för en kommunistisk politik, då är det felaktigt att redan från början ställa Vpk-byråkratin åt sidan, att försöka gå förti denna. För att nå Vpk:s baskader på ett effektivt sätt räcker det inte med att appellera direkt till basen utan man måste också utnyttja möjligheterna att gå omvägen via ledningen. Det är en av enhetsfronttaktikens grundläggande sanningar.

FK talar om ”enhet i klasskampen” som en nödvändig grund för första maj-agerande. Men en l maj-demonstration blir inte en ”enhet i Klasskampen” bara därför att man organisatoriskt avskiljer sig från ”Vpk-byråkratin” och genom att ställa upp paroller om ”självständig arbetarkamp”. Det enda man demonstrerar är en ytterligt naiv uppfattning av vad ”enhet i klasskampen” är för något och särskilt *hur man uppnår en sådan.* Det enda resultatet av en sådan politik är att den försvårar ansträngningarna att vinna Vpk:s bas för en klasskampspolitik. De arbetare som fortfarande sympatiserar med Vpk kommer bara att gå tillsammans med Vpk-byråkratin i stället och utan att konfronteras med revolutionärer och en revolutionär politik. Dessutom kommer arbetare som har svårt att ta ställning mellan de olika tågen att bara

stanna hemma eller stå och titta på. Gynnar detta ”skapandet av en revolutionär, kämpande arbetarrörelse”?

Kommunist vill inte ha enhet ”på Vpk:s politik”. Varken första maj eller någon annan dag. Vpk:s politik är klassamarbete, parlamentarisk kretinism och inget annat. Det är inte heller detta enhetstaktiken gäller, varken Första maj eller någon annan dag. FK:s argument är av samma ”kvalitet” som r:s före den senaste ”vändningen” då r försökte avvisa enhetsfront-taktiken i *princip.*

En aktionsenhet är något helt annat än en enhet kring ett visst partis politik. Vi trodde att detta var elementärt. En enhetsdemonstration eller någon annan form av aktionsenhet är en enhet i handling i en viss fråga (eller flera frågor) vid en viss tidpunkt. Att demonstrera tillsammans med Vpk med bibehållen självständighet (t ex med egen kolonn) innebär inte alls att man ”enat sig på Vpk:s politik”.

Låt oss t ex se på årets Första majdemonstration i Stockholm. Där inbjöd Vpk till en demonstration på en plattform kring paroller mot kapitalismen, klassamarbetet, imperialismen och för socialismen. Är detta det verkliga innehållet i Vpk:s politik, då tycker vi att Vpk:s politik inte är så pjåkig. I *praktiken* står ju inte Vpk för dessa paroller ens. Ska vi då avvisa enhet med Vpk i en sådan demonstration genom att säga att parollerna är felaktiga? Nej, givetvis inte. I stället säger vi ”utmärkt, låt oss demonstrera tillsammans för dessa saker” och sedan kommer vi – genom att ge dessa paroller ett *konkret innehåll och genom att avslöja Vpk i praktiken* – att visa vad Vpk står för.

Varje enhetsinitiativ, t ex en Första majdemonstration, måste ses i relation till klasskampen. Detta säger också *Kommunist*. Men i praktiken propagerar FK för en linje som innebär att t ex Första maj åtskiljs från den dagliga praktiken. Ty ett av syftena med att initiera enhetsdemonstrationer är att underlätta upprättandet av aktionsenheter i andra sammanhang (på arbetsplatser, i solidaritetsarbete etc.)

Låt oss t ex förutsätta att vi Första maj demonstrerat tillsammans med Vpk kring en viss acceptabel minimiplattform. Under denna förutsättning är det lättare att argumentera med Vpk:arna på arbetsplatserna. I princip kan man resonera på följande sätt: ”Första maj demonstrerade vi tillsammans mot kapitalismen och klassamarbetet...osv, osv. Vi borde inte nöja oss med detta. Vi borde göra något på den här arbetsplatsen också. Här finns ju mycket som vi borde göra något åt. Osv, osv.”

Vpk:arna har givetvis svårare att neka samarbete under dessa förutsättningar än om vi tidigare har intagit en sekteristisk ståndpunkt och vägrat aktionsenheter. På detta sätt underlättas vårt arbete att få till stånd rörelser. Dessutom ökar våra möjligheter att vinna Vpk:are för vår politik liksom att avslöja Vpk:s.

Så bör man använda enhetstaktiken.

Men FK resonerar inte på detta sätt. Att demonstrera tillsammans med Vpk Första maj innebär ju att ”ha enhet på Vpk:s politik”, säger man och det vill FK givetvis inte veta av. Därför ställer FK upp en hel räcka med paroller som man försöker tvinga på alla andra och hoppas därmed att Vpk och ”småborgarvänstern” ska vägra att ställa upp bakom dessa paroller. På detta sätt tror man att man ”avskiljt sig” på ett effektivt sätt. I verkligheten har man dock bara hjälpt byråkraterna i Vpk att behålla kontrollen över sina medlemmar och sympatisörer. Både Vpk-byråkraterna och FK är nöjda och belåtna, de förra därför att de slipper konfronteras med revolutionärerna. *Resultatet* blir att kampen för att undanröja hindret Vpk försvåras.

FK kan tänka sig enhet med *lokala* Vpk-avdelningar säger man. Men ”den kan endast byggas genom att vi *tvingar* över de lokala Vpk:arna på en revolutionär politik” (s 37. Varför inte kräva att dessa Vpk-are går in i FK först???)

Detta är återigen ett argument som skulle ha kunnat hämtas från Kominterns tredje period. ”Enhetsfront underifrån” kallade man det då. Denna politik var felaktig då och den är det fortfarande. Tror FK att det är möjligt att skapa enhet inom arbetarklassen på klasskampens grund på detta sätt? Tror FK att denna metod överhuvudtaget är ett effektivt medel att vinna Vpk:are för en revolutionär politik?

Om FK tror det, då ger vi inte mycket för FK:s uppfattning av vad ”enhet i klasskampen”, ”revolutionär politik” osv egentligen innebär. Att ställa upp bakom FK:s arbetarmaktsparoller första maj förpliktigat nämligen inte till mycket mer än att ställa upp bakom Vpk:s huvud-paroller (se ovan). Däremot är det ett utomordentligt exempel på sekterism.[8]

Dessutom är *Kommunists* sätt att resonera *idealistiskt.* Det är genom att tvinga in Vpk-ledningen (på lokal och central nivå) i gemensamma aktioner på något så när acceptabla plattformar (d v s i både objektiv och för Vpk:s del subjektiv mening) som vi verkligen kan skapa förutsättningar för att vinna Vpk:s bas för en revolutionär politik. Genom att visa på nödvändigheten av bred kampenhet kring arbetarklassens objektiva behov och genom att ta praktiska initiativ i denna riktning kan vi övertyga Vpk:s bas (och andra arbetare) om vår politiks förträfflighet och Vpk:s ruttenhet.

FK och den proletära demokratin

Enhetstaktiken bygger på principen om *enhet i handling* med bibehållen politisk och organisatorisk självständighet för de deltagande politiska strömningarna.

Detta är inte någon obetydlig fråga, utan den har strategisk betydelse. Syftet är att skapa en förståelse för och en praktisk erfarenhet av proletär demokrati, något som inte minst är av oerhörd vikt under den proletära diktaturen, dvs under uppbygget av socialismen.

Det är bl a av denna anledning som vi bekämpar den maoistiska principen om maximiplatt-formar, som förbjuder deltagande politiska strömningar att gå utöver vad som står i platt-formen. Mot detta ställer vi enhetsplattformar av ”minimikaraktär”, dvs plattformar som utgör den grund på vilken enheten vilar, men tillåter de deltagande politiska strömningarna att upprätthålla sin självständighet och gå utöver plattformen (men givetvis inte *bryta* mot plattformen). Detta brukar vi beteckna tendensfrihet.

FK brukar vanligen erkänna tendensfriheten, men då vi läser Kommunists artikel undrar vi om FK egentligen förstått *varför* tendensfriheten är så betydelsefull.[9]

---

[8] FK:s arbetarkommittéer organiseras också efter modellen ”enhetsfront underifrån”. På arbetsplatserna arbetar FK huvudsakligen genom dessa, medan organisationen FK oftast inte alls framträder, I stället möter vi ”Röda Elverksgruppen”, ”Volvo-gruppen” osv.

RMF:are är inte speciellt välkomna i dessa grupper. Helst ser FK att vi står utanför om vi inte accepterar FK:s syn på dessa gruppers inriktning.

I samband med den av FK organiserade ”Arbetarkonferensen” visade det sig tydligt. Samtliga RMF:are som anmält sig till denna, och som FK kunde identifiera, blev tillsända brev, där de avkrävdes ”självkritik” på RMF:s kritik av FK:s taktik på arbetsplatserna och speciellt synen på ”arbetarkommittéerna”. Att det inte stod ett enda ord om att man måste acceptera huvuddragen i FK:s ”arbetsplatspolitik” i den offentliga inbjudan till konferensen glömdes hastigt och lustigt, då FK upptäckte att man troligen skulle fä en revolutionär opposition på konferensen. Så därför beslöt man att utestänga RMF:arna.

[9] Denna misstanke förstärks när man drar sig till minnes FK:s nonchalanta inställning till kampen för proletär demokrati i arbetarstaterna (speciellt Kina). Se föregående nummer av FI. [Se artikeln ”Förbundet Kommunists övergångssamhälle: Arbetarmakten får vänta” ovan]

Å ena sidan säger man sig vara emot maximiplattformar och för tendensfrihet.
Å andra sidan är man i praktiken inte speciellt angelägen att slåss för detta.

Detta kan vi bäst demonstrera genom att ta upp FK:s syn på solidaritetsarbetet.

1. Solidaritet med kampen i Italien

Kommunist understryker vikten av att solidarisera sig med arbetarkampen och att demonstrera för frigivande av alla politiska fångar. Om det senare skriver man:

”Massiv mobilisering kring detta krav är av stor betydelse. Därför kan det vara nödvändigt med maximiplattformar, d v s att avstå från tendensfrihet. En sådan maximiplattform måste givetvis ge utrymme för att föra fram den proletära internationalismens nödvändighet.” (s 37)

Detta är rena rama gallimatiasen. För det första inställer sig genast frågan varför det plötsligt i *denna fråga* kan vara ”nödvändigt” att avstå från tendensfriheten, då det inte gäller Chile, Indokina osv. För det andra varför kräver *Kommunist samtidigt* rätten att föra fram ”den proletära internationalismens nödvändighet”? Står inte kravet på ”massiv mobilisering” (som sägs kräva maximiplattform) i *motsättning* till kravet på att den proletära internationalismen ska få föras fram? Just detta brukar ju vara något som ”småborgarvänstern” vill utestänga från sina demonstrationer. (Se t ex DFFG:s Vietnam-demonstrationer.) Nej, *Kommunists* resonemang är ohållbart. Även i detta sammanhang bör vi slåss för tendensfrihet. Det skulle t ex vara möjligt att i en sådan demonstration bygga enheten kring t ex frigivande av de politiska fångarna samtidigt som tendensfriheten garanterar rätten att föra fram t ex den proletära internationalismen. Så bör en massiv solidaritetsrörelse byggas upp.

2. Solidaritetsarbetet för Indokinas folk

FK vägrar delta i ”borgerligt-demokratiska humanitetsdemonstrationer typ DFFG:s”. Detta motiveras med två argument:

För det första därför att DFFG ”vägrar tendensfrihet” och ”går mot alla försök att föra in den proletära internationalismen” (jfr ovan). För det andra därför att DFFG ”söker enhet med socialdemokratin”.

Sedan skriver *Kommunist*: ”Det sista är i sig tillräckligt för att omöjliggöra enhet, solidaritets-demonstrationer får aldrig bygga på enhet med SAP...” (s 37)

Lägg märke till att *Kommunist* gör en demagogisk fint. Att DFFG *söker enhet* med SAP är inte samma sak som att DFFG:s demonstrationer *bygger på* enhet med SAP. Att DFFG söker enhet med SAP (på SAP:s villkor) borde ju i stället för att vara ett argument *mot* att befatta sig med DFFG:s demonstrationer, vara ett argument för att söka enhet med DFFG for att vrida organisationen *från* SAP. *Kommunist* tänker emellertid inte så långt. I stället moraliserar man över DFFG:s opportunism.

På samma sätt är argumentet att FK inte kan demonstrera tillsammans med DFFG därför att organisationen vägrar tendensfrihet felaktigt. Om *Kommunist* resonerat logiskt, borde man istället skrivit att det är nödvändigt att ta upp kampen för att tvinga DFFG att acceptera tendensfrihet.

Kommunists argument visar sig således enbart vara defaitistiska och innebära en kapitulation inför de politiska uppgifter som den revolutionära rörelsen står inför. I stället för att gå i närkamp med DFFG för en riktig politik, uppmanar *Kommunist* till en sekteristisk passivitet.

Men inte nog med det. Några rader längre ner skriver man att om kampen i Indokina skärps, kan ”enhet med småborgarvänstern” tänkas, men ”endast om SAP hålls utanför och rätten att föra fram den proletära internationalismen tryggas”.

Lägg märke till att man här ställer samma krav på demonstrationens utformning som ovan (när det gäller socialdemokratin och den proletära internationalismen). I sådana lägen ska man alltså ta upp kampen för det man tidigare inte ansåg det värt besväret att försöka ens. Snacka om kortsynt politik. Hur inbillar sig FK att man då kampen i Indokina skärps, plötsligt ska kunna tvinga DFFG till att acceptera en riktig enhetsfrontssyn? Just detta, att FK under nuvarande förhållanden frivilligt avstår från att slåss för en riktig inriktning på aktionsenheter försvårar skapandet av sådana i framtiden då även DFFG skulle vara villiga att acceptera dem. Resultatet av FK:s inställning blir troligen att DFFG i en sådan situation blir ännu ivrigare att söka enhet med socialdemokratin. Detta underlättas av att DFFG inte nu utsätts för påtryckningar från ”vänster”. FK:s moraliserande inställning till DFFG underlättar för DFFG:s ledning att ostört driva sin flirt med socialdemokratin.

En riktig linje gentemot DFFG måste vara *principfast.* Man måste *ständigt* framhålla nödvändigheten av att inte underordna sig socialdemokratin och *ständigt* slåss för tendensfriheten i demonstrationer och andra aktionsenheter. Detta både i propaganda och om så styrkeförhållandena tillåter i praktisk handling. Därför är RMF alltid i princip berett att delta i Indokinademonstrationer tillsammans med DFFG och andra organisationer om minimiplattformen är acceptabel och med bibehållen politisk självständighet (tendensfrihet).[10]

Avslutning

”Enhetstaktik är inget mystiskt” skriver *Kommunist* i början av sin artikel. Vi instämmer! Men inte får man det intrycket då man läser *Kommunist*.

För att reda ut frågeställningarna har vi tvingats skriva en förhållandevis lång artikel. Ändå har vi inte behandlat *alla* aspekter av enhetsfronttaktiken utan har försökt koncentrera oss på de frågor av mer principiell natur, som aktualiseras av *Kommunist*.

Vi hoppas som vanligt att FK ska ta sig samman och försöka sig på en *seriös* polemik. Det är inte utan att man börjar misstänka att FK är fullständigt oförmöget till detta. Hittills har FK:s ”teoretiska kamp” mot oss till 99 procent bestått i en allmänt grinig hållning och en överlägsen attityd, som är ovärdig kommunister. Någon *konkret* polemik mot några av våra ”provokationer” mot FK har vi i skrivande stund inte sett röken av. Men den som väntar på något gott väntar aldrig för länge – säger ordspråket.

30.5 74 MF

[10] *Kommunist* kritiserar också RMF:s Göteborgsavdelning för att den deltog i en IB-demonstration förra året ”helt på småborgarnas villkor” och ”skrev t o m under deras flygblad med krav på fempartiutredning”. För en gångs skull har *Kommunist* rätt! Det var ett opportunistiskt agerande. Det är väl också den enda kritik som är välbefogad i *Kommunists* artikel. Men vi anser ändå att det är bättre att riskera sådana opportunistiska felsteg, än att ställa sig vid sidan av och enbart kommentera ”småborgarvänsterns” aktioner, som FK gör i 99 fall av 100.

Ur *Fjärde Internationalen* 4-1974

Recension: *Kina – klasskampen går vidare*

Upprättandet av Folkrepubliken Kina 1949 var den dittills viktigaste revolutionära framgången sedan Oktoberrevolutionen. Kommunisternas seger i inbördeskriget inledde en betydelsefull fas i klasskampen i Asien. Den kinesiska revolutionen blev en mäktig stimulans för anti-imperialistiska rörelser i stora delar av Asien. Det politiska, ekonomiska och militära läget i världen genomgick en klar förändring till nackdel för imperialismen.

Den kinesiska revolutionens betydelse kan emellertid inte bara hänföras till dess direkta och indirekta effekter i världsmåttstock. De sociala och ekonomiska framstegen i själva Kina har också varit övertygande. Även på detta plan har den kinesiska revolutionen inneburit en framgång för de revolutionära styrkorna i världen och den har på ett otvetydigt sätt påvisat planekonomins och massmobiliseringens enorma fördelar som hävstänger för ekonomisk utveckling, oberoende från imperialismen.

Under Folkrepublikens 25 första år har ett effektivt nationellt enande kunnat genomföras – en uppgift som många förutvarande regimer inte gått i land med. En imponerande industriell utveckling har påbörjats och ekonomin lyder under en central plan. De kollektiva bruknings-formerna har effektiviserat jordbruket och man har lyckats få bukt med de naturkatastrofer, som tidigare med jämna mellanrum brukade lamslå den kinesiska landsbygden. Inflationen, som rasar i många länder speciellt i den s k tredje världen – har kineserna också eliminerat.

Även de sociala framstegen har varit storartade. Svält, fattigdom och sjukdomar har bekämpats effektivt. De stora klyftorna i levnadsstandard har minskats. Utbildningen har blivit allmän och för arbetare och bönder har en rad sociala reformer genomförts. Andra exempel på framstegen är kvinnans frigörelse, som nått höjder som för 25 år sedan skulle varit otänkbara.

Ingen kan dölja att Kina, trots detta, är ett fattigt och efterblivet samhälle. Kinas utveckling har heller inte kommit till stånd utan att stora misstag begåtts. Ändå är Kinas situation ljus jämfört med Indiens. Man kan säga, att dessa båda länder startade från en likartad utgångspunkt för 25 år sedan.

De resultat som uppnåtts sedan dess, talar sitt tydliga språk. Vi kan här inskränka oss till att konstatera, att på varje punkt av ovan uppräknade framsteg för den kinesiska arbetarstaten, ståtar Indien med en i det närmaste rakt motsatt utveckling.

Upprättandet av en kinesisk arbetarstat har alltså varit av stor betydelse. Som revolutionära marxister intar vi en kritisk hållning till många sidor av Folkrepubliken Kina, men vi anser det likväl helt nödvändigt att efter förmåga försvara dess landvinningar mot alla angrepp. Vi anser också att varje saklig och grundläggande analys av Kina måste framhålla de förhållanden som utgör den kinesiska arbetarstatens progressiva sidor och revolutionens verkliga landvinningar.

Detta tycks emellertid inte ha varit fallet för författarna till en bok vi nyligen fått i våra händer, *Kina – klasskampen går vidare*, utgiven av Förbundet Kommunist.

Trots att det antyds i en undertitel i boken att den behandlar revolutionens landvinningar och begränsningar, finner man förvånande nog att författarna uppenbarligen inte ägnat en tanke åt det som utgör den kinesiska revolutionens verkligt avgörande landvinningar. Istället hämtar författarna näring till sin förteckning över framstegen ur förhållanden, som antingen står i strid med verkligheten, eller också är utslag av spekulationer, önsketänkande och fromma förhoppningar.

Låt oss omedelbart framhålla, att vi inte funnit mycket av värde i FKs ansträngningar att analysera Kina. Visst finns det avsnitt i boken, som ger en acceptabel bild av vad som hänt, men som helhet kan man ändå säga att som är riktigt är inte originellt och det som är originellt är inte riktigt.

Bakom en fasad av förment kritik av olika drag i Kinas historia eller nuvarande politik hamnar författarna ändå till sist i Mao Tse-tungs famn. Författarna saknar inte insikter i vissa grundläggande aspekter av den kinesiska revolutionen. Däremot verkar man sakna förmåga att systematisera dessa till vad en riktig politik i förhållande till den kinesiska revolutionen borde vara. Därför tvingas vi nog också säga, att den kritik man bitvis presterar väger lätt och ytterst fungerar som en metod att ur skuldra grundläggande brister i det kinesiska samhället. Egentligen en mer hycklande och felaktig hållning till Kina än vad de rent maoistiska grupperna uppvisar.

För ungefär ett år sedan samlades Förbundet Kommunist till sin första kongress. I samband med denna tog man också fram verkliga brösttoner för den egna analysen av övergångssamhällena. Nu skulle det komma något som överträffade både trotskismen och maoismens futtigheter! Efter dessa haranger var det inte underligt, att vårt intresse steg och att vi blev angelägna om att få ta del av denna nyskapelse. När vi så hörde talas om FK:s Kinabok förväntade vi oss givetvis en djup källa att ösa ur. Dessvärre blev vi tvungna att lägga ifrån oss boken (genomläst), utan att vårt lystmäte på den nya teorin tillfredsställts. Men vårt tålamod är stort och att FK inte lyckats presentera någon ny teori – fri från ”traditionernas förlamande grepp” – vid detta tillfälle får kanske främst ses som ett rent missöde?

Ty, något nyskapande kan vi knappast påstå att det ligger bakom FK:s syn på Kina. Snarare är det ett avkok på analyser som presenterats av de flesta andra vänstergrupper långt tidigare. Man kan t ex skönja delar i analysen, som överensstämmer med vissa kontinentala vänstergruppers Kinasyn. D v s man ligger snuddande nära tankegångar som förts fram av dem som gör gällande att Kina är ”statskapitalistisk”.

Detta gäller t ex frågan om Kina genomgått en socialistisk revolution. I andra avseenden överensstämmer FK:s syn till stora delar med den gängse maoistiska. Det gäller bl a uppfattningen om ”nydemokratin” och allianser med den nationella bourgeoisin. Men även i den bedömningen av kulturrevolutionen finns likheter.

Är Kina fortfarande en nydemokrati

Trots att boken inleds med ett definitionsavsnitt irriteras man över att centrala begrepp aldrig analyseras. Författarna är t ex mycket suddiga på frågan om vad en socialistisk revolution är. Flera förslag florerar. Än är övergången till socialism lika med proletariatets diktatur och krossandet av den gamla statsapparaten. Än flyter det hela ut i vaga begrepp om att socialistisk revolution är lika med arbetarråd, kamp mot arbetsdelning och undanträngande av borgerlig ideologi. Detta dunkel orsakas av att man inte klarlagt skillnaden mellan socialistisk revolution och socialismens förverkligande. Vid den förra upprättar arbetarklassen sin makt, proletariatets diktatur, vilket är en av förutsättningarna för socialismens genomförande, som i sin tur betyder klassernas avskaffande.

Vissa av FKs resonemang för till orimliga slutsatser. På sid 50 säger man att revolutionen 1949 inte var socialistisk, ty ”inga arbetarmaktorgan upprättades”. I stället var den kinesiska revolutionen ”nydemokratisk”, d v s ett slags borgerlig revolution med samarbete mellan arbetare, bönder, småföretagare och den nationella borgarklassen.

Eftersom FK tydligen kräver upprättandet av arbetarråd för att gå med på att en revolution är socialistisk borde det leda till slutsatsen att Kina fortfarande befinner sig i ett nydemokratiskt

stadium. Ty, såvitt oss är bekant har inga arbetarmaktorgan ännu upprättats! Såvitt vi känner till har inte arbetsdelningen upphävts och inte heller den borgerliga ideologin utraderats (tvärtom tycks ju borgarklasens agenter finna särskilt god jordmån mitt inne i det kommunistiska partiet!). Och i FK:s bok finns heller inga uppgifter, som skulle ge vid handen att FK hyser någon kvalitativt annorlunda uppfattning än vår i dessa frågor. Likväl skriver man på samma sida, något längre ner att revolutionen utvecklats till en socialistisk. Läsaren besparas emellertid upplysningar om hur detta gått till, vilken gestalt denna makt tagit sig och när övergången egentligen skedde. FK:s definition av ”socialistisk revolution” innebär också att inte heller någon annan typ av stat kan ha genomfört den. Att detta borde få konsekvenser för t ex analyserna av den ryska revolutionens utveckling är lätt att räkna ut.

Fjärde Internationalen karaktäriserar Kina som en *arbetarstat*, därför att industrin är nationaliserad, jordbruket kollektiviserat, ekonomin är planerad, staten har monopol på utrikeshandeln och borgarklassens ekonomiska och politiska makt är bruten. Den grundläggande sociala revolutionen är således genomförd. En annan sak är att detta skett under byråkratiska former och att Kina idag saknar verkliga instrument för arbetarmassornas direkta maktutövning.

I Fjärde Internationalens resolutioner om den kinesiska revolutionen från 1952, karaktäriserades regimen som ”en arbetar- och bonderegering”. D v s enligt den gängse leninistiska definitionen, en regering som vidtagit vissa anti-kapitalistiska åtgärder, utan att för den skull bryta fullständigt med borgarklassens makt inom ekonomi och politik. Med andra ord var det fråga om en specifik dubbelmaktsituation. Denna regim kunde givetvis bara utgöra en övergångsfas, en bro, till den socialistiska revolutionen och proletariatets diktatur. Den sociala dynamiken i Kina och den internationella situationen (särskilt Korea-kriget) tvingade också KKP att mycket snabbt inleda en social omvälvning och genomföra de åtgärder som fråntog borgarna resterna av deras makt.

Arbetarmakten får vänta och vänta ...

En av FKs centrala teser i boken gäller frågan om arbetsdelningen och ”det nödvändiga partiförmyndarskapet”. Som bekant har FK ursäktat bristerna i Kinas politik med att partibyråkratin är nödvändig i ett så efterblivet land och att kampen mot byråkratin framför allt innebär en kamp mot arbetsdelningen.[1] Eftersom vi tidigare behandlat denna fråga utförligt i Fjärde Internationalen 1-2/74 avstår vi här från att upprepa våra argument. Några saker förtjänar dock att påpekas.

FKs syn på revolutionen är höljd i dunkel. Bl.a. definierar man upprättandet av den proletära diktaturen som att ”partiet sätter sig i kontroll av statsmakten” (s 14). Enligt vår uppfattning avslöjar detta en felaktig syn på partiets uppgifter. De ligger inte i att för egen del bemäktiga sig kontrollen av statsmakten. Partiets uppgift är att leda massorna före, under och efter revolutionen. Den proletära diktaturen skall däremot utövas av de arbetande massorna genom deras egna instrument, t ex arbetarråd, där partiet inte skall ha några privilegier gentemot någon annan arbetar: organisation. FKs uppfattning innebär inget annat än en legalisering och ett rättfärdigande av den nyfödda statens byråkratisering.

---

[1] FKs teori om att avsaknaden av proletär demokrati och att byråkratins maktmonopol är nödvändigt i länder av Kinas typ är egentligen uttryck för en pessimistisk syn på revolutionen i de efterblivna länderna. Härvidlag har FK:s teori vissa likheter med rådssocialisternas. Men rådssocialisterna brukar dock ta konsekvenserna av sin teori, något som FK inte vågar. Slutresultatet har för FKs del blivit en sällsam blandning av rådssocialism och maoism, där man öppet försvarar existensen av byråkratin och avsaknaden av proletär demokrati och t o m framställer det som kontrarevolutionärt att försöka ändra detta förhållande. Mao-stalinisternas (r och SKP) version av Kina är egentligen mera konsistent: de tror nämligen fullt och fast att allt ligger väl till i Kina, att det existerar proletär demokrati, osv.

Ingenstans klargör bokens författare heller hur partiförmyndarskapet ska kunna avvecklas till förmån för massornas deltagande. Man letar förgäves, bland alla stickspår som leder in till kampen mot arbetsdelningen, efter några rader som klargör det centrala för en politisk förändring av Kina. D v s att kommunistpartiets nuvarande maktmonopol avlägsnas och ersättes med en stat som baserar sig på arbetarnas egna organisationer och deras egen aktivitet.

I stället verkar FK sätta hela sin lit till att partiet ska åstadkomma vissa förändringar – ja, att man redan är på god väg, i den mån man skulle våga för ryssarnas skull. Att Kulturrevolutionen inte mynnade ut i några grundläggande förändringar av det kinesiska samhället tycks därvid inte bekomma FK det minsta. Man verkar likväl sätta sitt hopp till KKP:s ”vänsterfalang”. Men detta bygger helt på önsketänkande och självbedrägeri. Det är sant att det inom KKP finns en s k vänster. Det har det alltid funnits, liksom det alltid funnit en högerfalang. Frågan är vilken politik dessa olika grupperingar står för! Ingenstans har FK påvisat några dokument där denna ”vänster” – Yao Wen-yuan, Wang Hungwen, Chiang Ching och alla andra som så oförtjänt fått en nimbus av mindre byråkratiskt benägna – presenterat ens en tillstymmelse till program för upprättande av någon proletär demokrati i Kina. Tvärtom, alla tillgängliga fakta tyder på att de varit och är tillskyndare till politiken att hindra arbetarnas självständiga organisering (Wang Hung-wen var t ex ”prominent” strejkbrytare under Shanghajkommunen 1967).

Den enda verkliga vänster som förekommit i Kina, t ex i Shanghajkommunen och olika rebellorganisationer under kulturrevolutionens senare skede, tar FK bestämt avstånd från och i nästan samma tonfall som Pekingbyråkratin. Vi har aldrig hävdat att dessa rörelser var fulländade exempel på proletär demokrati, mogna att omedelbart ta makten. Tillgängliga fakta tyder tvärtom på att de i många stycken var omogna. Men det avgörande är att de utgjorde fäet till en självständig organisering av arbetarklassen. De bar inom sig tankegångar som ligger helt i linje med den revolutionära marxismen och därför förtjänar de också vårt, om än kritiska, stöd.

Den permanenta revolutionen

Vad vi känner till, är det första gången som FK bekänner färg rörande den koloniala revolutionen. Dessvärre resulterar försöket i platt fall. De nydanande skriverierna visar sig bestå i ett nedslående försök att putsa upp den gamla stalinistiska stadieteorin. Visserligen rör man upp en mängd damm, men till syvende och sist hamnar man i stadieteorins fålla. Revolutionen måste först genomgå ett borgerligt-demokratisk stadium, Kina var inte moget för socialism, allianser med den nationella bourgeoisin är helt oundgängliga osv.[2] ”Den etappvis oavbrutna revolutionens nydemokratiska stadium” påstås ha ett avgörande karaktärsdrag: att arbetare och bönder får total kontroll över statsapparaten. Naturligtvis förmenar vi ingen rätten att

[2] Det är riktigt att delar av borgerligheten i Kina antingen ställde sig positiva till kampen mot Kuomintang i slutet av inbördeskriget och att vissa t o m aktivt stödde den, men då får man inte glömma vilka speciella omständigheter som rådde i Kina vid den tiden. Här måste man ta med i beräkningen den kinesiska revolutionens utdragna förlopp, Kuomintangs väldokumenterade oförmåga att reda upp landets problem, KKPs uttalade deklarationer att upprätta ”demokrati” och inte expropriera den nationella borgerligheten, osv. Sist men inte minst: det faktum att den kinesiska arbetarklassen alltsedan 30-talets början inte var aktivt indragen i kampen. Och det är här som kärnan i den permanenta revolutionens teori kommer in. Ide fall där arbetarklassen mobiliseras måste den – för att dess kraft maximalt skall lomma till nytta – mobiliseras på klasskampens grund och därmed blir allianser med bredare skikt av den nationella bourgeoisin omöjlig att åstadkomma. Alternativen blir då två: antingen att satsa på att få med delar av den nationella bourgeoisin, vilket innebär ansträngningar att hålla tillbaka arbetarklassen (detta är den stalinistiska folkfrontsmodellen) – eller att satsa på arbetarklassen, vilket innebär kamp mot bourgeoisin. sin bok har författarna valt den första modellen och sällat sig till arbetarklassens förledare. Vi hoppas att det finns folk kvar i FK som har litet vett i skallen och tar kamp mot denna kontrarevolutionära teori.

kalla en stol för ett bord, men man bör vara medveten om att vissa problem kan uppstå. Vi nöjer oss med en stilla undran: Var kommer småföretagarnas och den nationella bourgeoisins makt och intressen (som enligt FK och andra stadieteoretiker motiverar ett särskilt demokratiskt stadium) till konkret uttryck i ett samhälle, ”där arbetare och bönder har total kontroll över statsapparaten”?

Bokens kritik av trotskismens teori om den permanenta revolutionen är också helt identisk med stalinismens. D v s det är en kritik som inte utgår från vad Trotskij och Fjärde Internationalen faktiskt skrivit och sagt, utan från egna förvrängningar av teorin. För oss är det egentligen ointressant att polemisera mot anklagelser som blott slår stora hål i luften.[3]

Ingen trotskist har hävdat, att revolutionen går ut på att omedelbart ”upprätta socialism”, att bönderna är helt ointressanta, att den nationella frågan skulle vara ovidkommande, att alla tankar på bundsförvanter till arbetarklassen kan viftas bort osv. Den sortens rundpallar trodde vi SKP och KFMLr hade ensamrätt till och det är för bedrövligt att behöva ta upp tid i polemiken mellan FK och RMF för de mest triviala frågorna.

En enbart ytlig kännedom om den permanenta revolutionens teori borde nämligen ha klarlagt, att den inte har någonting att göra med att ”hoppa över” t ex de demokratiska frågorna. Vad vi i stället hävdar, och alltid har hävdat, är att dessa frågor endast kan lösas genom upprättandet av proletariatets diktatur. Denna ståndpunkt har bekräftats av samtliga revolutioner i detta århundrade.

Minsta försök att sätta sig in i Trotskijs skrifter om den kinesiska revolutionen borde också ha gjort klart, att han inte ignorerade bonderörelsen. Det finns förvisso punkter i hans resonemang, som mot bakgrund av vad som faktiskt skedde är diskutabla. Inför FK:s erbarmliga försök till angrepp är det dock ingen risk att hans ställningstaganden skulle behöva ifrågasättas. Ingen som läst t ex *Problems of Chinese Revolution* kan dra slutsatsen att Trotskij missat bonderörelsens betydelse i Kina.[4]

Vanlig innantilläsning av Fjärde Internationalens resolution om den tredje kinesiska revolutionen från 1952 borde också ha varit nog för att få den vakne läsaren att inse, att man inte kan anklaga Internationalen för att bortse från böndernas intressen eller för att vilja avhända sig alla möjligheter att utnyttja småbourgeoisin och den nationella bourgeoisin. Har författ-

---

[3] FKs kritik av den permanenta revolutionens teori är närmast löjeväckande. Man undrar om författarna till boken egentligen läst t ex Trotskijs bok om den permanenta revolutionen. Redan i förordet (svenska uppl. s. 19 ff) summerar Trotskij de anklagelser som riktats mot denna teori från stalinistiskt håll.

Dessutom lyckas FK:s Kinaboksförfattare förfalska Lenins ståndpunkter före 1917 om revolutionens karaktär. På sid 156 skriver man: ”Finns det verkligen ingen fasindelning som kan undvika ren kapitalism, som kan skapa allianser som strategiskt leder till socialism utan att gå igenom det kapitalistiska stadiet? Både bolsjevikerna och KKP svarade JA på denna fråga, de förra genom att långt före 1917 föra fram ’arbetarnas och böndernas demokratiska diktatur’ och KKP genom sin ’oavbrutna revolution’”.

Före 1917, då Lenin förde fram parollen om ”arbetarnas och böndernas demokratiska diktatur”, tänkte sig Lenin inte alls att bryta kapitalismens utveckling. Tvärtom ansåg han att ”kapitalismens bredaste och snabbaste utveckling var till gagn för arbetarklassen” och att det var en sådan utveckling som den ryska revolutionen skulle möjliggöra. (Se *Valda verk*: ”Två taktiska linjer ...” och förra numret av *Fjärde Internationalen*)

[4] Att författarnas avsikt med Kina-boken mera har varit att skapa ett utrymme för FKs existens än att ge en ärlig och riktig beskrivning av den kinesiska revolutionens utveckling visas i t ex avsnittet om den kinesiska revolutionen 1926 – 27 (sid 29 -33). I detta avsnitt för man fram en kritik mot KKP och Komintern som i långa stycken är hämtad från den samtida trotskistiska kritiken, men man nämner inte ens i litteraturförteckningen Trotskijs bok *Problems of the Chinese Revolution*, som behandlar just detta. Inte med ett ord nämns heller den ryska Vänsteroppositionens kamp mot Stalins och Kominterns Kina-politik. Det passar tydligen inte in i syftet med FK-boken! Det enda tillfälle Trotskij nämns i avsnittet är då man diskuterar orsakerna till varför Kominterns politik var felaktig. Och i detta sammanhang slänger man in en parentes om att Trotskij 1926 skulle haft en felaktig uppfattning om Kuomintangs klasskaraktär, en anklagelse som för det första är ytterst tvivelaktig och för det andra är helt ovidkommande i sammanhanget. Detta visar bara författarnas oärliga metoder.

tarna slumrat vid läsningen av följande: ”Denna kritik bör som regel föras fram på ett konstruktivt sätt (d v s de kinesiska trotskisternas kritik av KKP; vår anm) och med en klar förståelse för landets ekonomiska realiteter. 1 vilket fall måste proletariatets diktatur i Kina följas av en NEP-period, avsevärt bredare mera utdragen än i Ryssland, utan fullständigt undertryckande av den privata egendomen inom småstäderna och byindustrin, handeln, hantverkarna, etc. Tempot i den industriella ackumulationen per capita kommer att vara relativt långsam under en lång övergångsperiod, och särskilt beroende av utvecklingsgraden av produktivkrafterna på landsbygden och av det utländska stödet”.

— o O o —

Vi betvivlar att FK:s skrift om den kinesiska revolutionens ”landvinningar och begränsningar” kommer att avsätta några mer bestående spår i den nödvändiga diskussionen om den kinesiska revolutionen. Vi har ändå funnit anledning att ge ett visst utrymme för kritik av boken, därför att den såväl illustrerar FK:s och alla centristers oförmåga att etablera någon självständig hållning.

Denna anmälan har ändå bara kunnat behandla ett fåtal av alla de luckor, som öppnar sig i FK:s resonemang om Kina. Vi har t ex utelämnat analyser av påståendena om att Liu Shao-chi ville återupprätta kapitalismen, den billiga attacken mot Trotskijs karaktäristik av Kuomintang, försöken att framställa Mao Tse-tungs politik som helt konsistent ända sedan 20-talet[5] och en mängd andra ytliga och apologetiska påståenden, som egentligen inte borde få förekomma opåtalat.[6]

Ten Hoff

---

[5] I det här sammanhanget kan det vara nyttigt att ett slag dröja vid ett problem som är fullständigt frånvarande i FK:s Kina-bok. Det är KKP:s och Maos förhållningssätt till Chiang Kai-shek och Kuomintang under anti-japanska befrielsekampen. FK-boken framställer det som om KKP inte uppgav ”det minsta av sin självständighet” i den ”anti-japanska enhetsfronten”. Detta är trams. Låt oss bara ta ett exempel, som visar hur Mao såg på denna. len intervju given till en korrespondent för ”Nya Kinas Dagblad” den 1 september 1939 och som utgavs på svenska av SKP 1941 i samlingsverket *Komintern i kamp mot kriget* läser vi (sid 156): ”Folket i hela vårt land måste beslutsamt fortsätta frihetskriget under parollen: 'Allt för understöd åt Chiang Kai-shek, för nationalregeringens stödjande', det måste kämpa mot kapitulationen, bevara och befästa enheten, bekämpa splittringen och beslutsamt fullfölja kampen för framåtskridande och mot tillbakagång, för mobilisering av alla krafter till motangreppets förberedelse.”

Samma intervju återfinns också i *Valda Verk*, band 2, sid 252 ff. Det behöver väl inte påpekas att det ovan citerade avsnittet är borttaget i denna officiella version. F.ö. är det avslöjande hur blåögt FKs Kina-boksförfattare citerat ur de officiella, kanoniserade upplagorna av Maos verk. Flera av de av FK citerade avsnitten har ändrats sedan de ursprungligen skrevs och kan därför inte heller utgöra tillförlitliga källor till vad som verkligen skrevs och sades vid de uppgivna tidpunkterna. Vill FK ha fler exempel på sådana förändringar av Maos skrifter kan man t ex ta och läsa Stuart Schrams antologi *The Political Thought of Mao Tse Tung* (Pelican). I denna bok finns också fler exempel på Maos hållning till Kuomintang [Guomindang] – exempel som visar att den officiella maoistiska ståndpunkten är en myt.

[6] Låt oss bara ta ytterligare ett exempel på Kina-bokens polemikmetoder. På sid 168 läser vi: ”I Palestina har man (= trotskisterna) hävdat, att Al Fatah inte skulle kunna spela någon progressiv roll i befrielsekampen. Av den anledningen har samtliga revolutionära organisationer uteslutit och avsagt sig allt samröre med trotskisterna.” Som källa till detta påstående uppger man en artikel i den mao-stalinistiskt dominerade *Palestinsk Front* nr 9/1971. Påståendet är en ren lögn. Fjärde Internationalen har aldrig förfäktat någon sådan ståndpunkt. Däremot – och det är möjligen därifrån *Palestinsk Front* fått sina uppgifter – finns det en ”trotskistisk” sekt i Frankrike som brukar kallas ”lambertister”, och som har haft ståndpunkter liknande denna. Men om FK tycker att det räcker med att en organisation kallar sig trotskistisk för att man skall kunna tillskriva Fjärde Internationalen dess åsikter, då ligger FK väldigt illa till. Men oroa er inte. Sådana metoder överlåter vi år er och mao-stalinisterna.

Sedan är det en helt annan sak att vi givetvis har åsikter om och försöker värdera de olika palestinska organisationernas politik. Men på den punkten skiljer vi oss inte från FK, som räknar PFLP som sin ”broderorganisation”.

Litteratur

För den som vill studera den kinesiska revolutionens förlopp, det kinesiska kommunistpartiets historia osv, tar vi nedan upp några böcker, som vi rekommenderar till studium. Listan är inte fullständig, men vi hoppas att den kan utgöra en inkörsport till vidare studier och framför allt en källa till en grundligare kunskap om den kinesiska revolutionen.

1. Harrison: *The Long March to Power* (Praeger). Denna bok är nog den bästa sammanfattade genomgången av det kinesiska kommunistpartiets historia, som finns tillgänglig. Speciellt gäller detta avsnitten som behandlar perioden fram till maktövertagandet 1949.

2. Shurmann, Shell: *China Readings 2-4*. (Pelican) innehåller dokument och analyser från många olika håll. Utmärkt som ”uppslagsverk”.

3. Isaacs: *The Tragedy of the Chinese Revolution* (Stanford) [1938 års upplaga: Tragedy of the Chinese Revolution]

4. Trotsky: *Problems of the Chinese Revolution* (Ann Arbor) [De flesta texterna finns nu översatta till svenska, se Trotskij om Kina]

De två sistnämnda böckerna behandlar revolutionen 1927-28.

För den som vill studera Maos tänkande på ett mer seriöst sätt än vad som är möjligt genom att studera de officiella utgåvorna från Peking, rekommenderas följande två böcker:

Schram (ed.) *The Political Thought of Mao Tse Tung* (Pelican)

Schram (ed.) *Mao Tse Tung Unrehearshed* (Pelican) [Finns i svensk översättning: *Mao Tse-tung, Politiska skrifter*, Stockholm 1974]

Den som vill följa med i den moderna Kinaforskningen (både från borgerliga och socialistiska utgångspunkter) rekommenderas kvartalstidskriften *The CHINA Quarterly*. Faktamässigt är denna tidskrift ovärderlig om man vill följa med i vad som händer i Kina idag.

Ur *Fjärde Internationalen* 5/74

Polemiken mot FK – Redaktionell kommentar

En del läsare har undrat varför vi ägnat så stort utrymme i de senaste numren av Fjärde Internationalen åt en polemik mot Förbundet Kommunist.

En snabb blick över den politiska vänsterscenen ger vid handen att den organisation som politiskt befinner sig ”närmast” oss är FK.

Det har också i det politiska arbetet visat sig att ett samarbete i konkreta frågor varit möjligt, liksom det åtminstone på vissa orter varit möjligt att föra en kamratlig diskussion med FK-are. För kamrater som närmat sig den revolutionära rörelsen har skillnaderna mellan våra båda organisationer ibland tett sig diffus eller outgrundlig.

Syftet med vår polemik i detta läge har varit att försöka reda ut dessa skillnader, att klargöra de dunkla punkterna. Men denna uppgift har rest stora problem för oss, eftersom vi haft mycket lite konkret att ta å så att säga. De politiska dokument som FK verkligen stått för har varit få, och dessutom av ganska kort varaktighet.

Man har försökt bygga upp en bild av en ”icke-dogmatisk” organisation som ger ganska högaktningsfullt fan i allt vad klassiker heter och istället söker sin inspiration hos de ”ledande” revolutionära vänsterorganisationerna i världen idag. På denna grund har man raljerat med vår påstådda ”klassiker-dyrkan” och närmare bestämt med vår strävan att återupprätta Leo Trotskij som en av den revolutionära arbetarrörelsens historiska förgrundsgestalter. Vår anslutning till Fjärde Internationalen ideologiskt och politiskt har även det varit ett tacksamt ämne för spefåglarna i FK. Vidare vårt arbete för att sprida kännedom om den revolutionära marxismens principiella hållning till en mängd frågor, t.ex enhetsfrontstaktiken som de utvecklades under Kominterns tidiga period, och vår egen strävan att tillämpa dessa principer.

Med tanke på detta kan det knappast förvåna någon att ett grundtema i vår kritik har varit Förbundet Kommunists principlösa vacklan eller centrism. Ena dagen är det arbetarkommittéer för hela slanten, nästa dag får dessa kommittéer sjunka in i glömskans behagliga töcken .

I KOMMUNIST nr 15 angreps RMF:s ståndpunkter i enhetsfrontstaktiken. Redan i numret därpå var FK tvingade att revidera sina ståndpunkter (bl.a. vad gäller val till borgerliga parlament) Men inte nog med det. En tid efter det att KOMMUNIST nr 16 publicerats (och vi publicerat en kritik av FK:s syn på enhetsfrontstaktiken i FI nr 3 3-74) var det dags för ännu en revidering av linjen. Efter beslut i FK:s ledning likviderades de taktiska riktlinjerna för enhetsarbetet i Sverige.

De ledande taktiska ”principerna” i nr 15 bestod i ett avvisande av ”varje enhet med arbetarbyråkratin i VPK” och deltagande i ”borgerligt-demokratiska humanitetsdemonstrationer typ DFFG:s” (För en kritik – se Fjärde Internationalen nr 3-74) På båda dessa punkter har FK nu brutit med den gamla linjen. I KOMMUNIST nr 17 summeras FK:s agerande på följande sätt:

> ”Den senaste tiden har visat att det faktiskt finns vissa möjligheter till enhet, nu senast i Chileveckan och Vietnamveckan. Detta hälsar vi med tillfredsställelse.”

Det som tidigare var i princip omöjligt hälsas ett par månader senare med tillfredsställelse. Även vi noterar med tillfredsställelse att FK i praktiken lämnat de värsta vänsterbarnsligheterna, men vi tycker nog att man också borde ha gjort en ordentlig och renhårig självkritik på sina tidigare ståndpunktstaganden och principer.

Det är typiskt för FK s utveckling att de hittills vägrat besvara den kritik vi riktat mot dem. För att slippa undan detta hänvisas till ”prioriteringar”. Så t.ex. har vi utlovats ett svar på vår artikel (i FI 2-74) om FK:s syn på övergången till socialismen. Men detta svar fick nu inte plats i KOMMUNIST p g a att man måste prioritera ”arbetet med andra artiklar”.

I stället för att ta tag i de frågeställningar som existerar konstruerar KOMMUNIST nr 17 sida upp och sida ner med osakliga angrepp mot RMF och vägrar totalt ta hänsyn till vad vi verkligen skrivit och sagt.

I artikeln om ”supermaktsteorin” påstår man helt grundlöst att RMF ”drar alla arabregimer över en kam” och man för också fram den vanliga stalinistiska lögnen att ”alla trotskister” är ”oförstående för att småbourgeoisin kan spela en progressiv roll i i den koloniala och nykoloniala frigörelsen”.

Ett ganska bra exempel på FK:s polemikmetod är beskrivningen av vår syn på El Teniente-strejken i Chile (före kuppen). I *Fjärde Internationalen* nr 3-74 tog vi upp just den frågan och ställde en del ganska konkreta frågor till FK. I KOMMUNIST 17 (sid 9) angriper man vår syn på denna strejk utan ett citat, utan någon som helst konkret polemik och utan att besvara de frågor vi ställt:

> ”Trotskisterna i Chile understödde strejken vid El Teniente-gruvan som var direkt riktad mot Allende-regeringen. Strejken bidrog på intet sätt till att stärka arbetarnas positioner, utan syftade till att störta Allende till förmån för reaktionen. Att strejken var CIA-understödd och leddes av en uttalad fascistagent har vid flera tillfällen klarlagts. Senast i en öst-tysk film(!) som sändes på svensk TV. När arbetarna upptäckte vad som låg bakom det hela avbröt de strejken. Men trotskisterna fortsätter att försvara den” (sid 9)

Följande rader publicerades av oss ca tre månader innan KOMMUNIST 17 gick i press:

> ”Hur blåögd får man egentligen bli? Har FK aldrig reflekterat över varför borgarpressen, åtminstone i början, ganska friskt stödde den stora gruvstrejken i de svenska malmfälten 69-70 eller varför Expressen ”stödde” Hamnarbetarförbundet i vår? Vad kan det bero på?
>
> El Teniente-strejken började med att 13 000 gruvarbetare gick i strejk för att försvara den glidande löneskala de redan hade tillkämpat sig, men som nu regeringen nu ville avlägsna med argument om nationens ekonomi etc. Regeringen försökte till en början bagatellisera strejkens omfattning genom att påstå att ”majoriteten av arbetarna gått tillbaka till arbetet” och att det enbart var ”tjänstemän” som fortsatte den.
>
> Men strejken fortsatte. Då började Unidad-Popular-regeringen beteckna strejken som reaktionär och t.o.m. fascistisk. Är det så underligt att reaktionen i detta läge såg sin chans att utnyttja strejken och att de då började stödja den? En fråga till FK: Vem bar skulden till att strejken blev ett vapen i reaktionens händer? Arbetarna eller Unidad Popular-regeringen?” (*Fjärde Internationalen* 3-74 s 31)

Men på dessa frågor fick vi alltså inget svar. Vi kan inte beteckna dessa polemik-metoder som något annat än dålig ideologisk skuggboxning. Eller för att citera kamrat Otto Mannheimers utmärkta artikel i *Fjärde Internationalen* nr 6-1972: ”Det är i kampen för att upprätta en egen, från trotskismen skild, ’anti-stalinistisk’ identitet, som FK tvingas tillgripa liknande metoden”.

Men vi är envisa. I detta nummer publicerar vi en artikel som tar upp FK:s syn på det anti-imperialistiska arbetet och deras analys av utvecklingen i Chile.

Red.

Förbundet Kommunist, MIR, och Chile

I senaste numret av *Kommunist* organ för Förbundet Kommunist (FK) finns tre viktiga artiklar:*

- **En ledare om FK:s internationella uppgifter.**
- **Ett uttalande från FK:s centralkommitté om det internationella arbetet och den svenska solidaritetsrörelsen.**
- **En artikel från arbetsutskottet om kampen i Chile och solidaritetsarbetet.**
- **Här ska vi i huvudsak granska den tredje artikeln: De bägge första förtjänar dock några inledande kommentarer.**

I centralkommitténs uttalande finns en självkritisk granskning av FK:s tidigare anti-imperialistiska solidaritetsarbete. Denna rör dels gjorda prioriteringar:

> En falsk förklaring att vi utförde detta arbete (solidaritetsarbetet, vår anmärkning) utifrån vårt arbetsplatsarbete, uppkom. Detta påstående har saknat täckning. Det hade varit riktigt att föra ett anti-imperialistiskt arbete utifrån arbetsplatserna. Felet var att vi inte gjorde det i verkligheten.

Dels FK:s oförmåga att sätta upp något annat än allmänna paroller – och sitt eget organisationsnamn på plakat – som alternativ till framförallt DFFG:s politik.

> Vårt viktigaste fel var att vi i stället för att ställa upp konkreta motförslag, som utifrån en riktig syn ställde upp paroller, arbetssätt och organisationsförslag som kunde mobilisera för bestämda mål, så försökte vi ersätta politiken med analysen och vi bildade svansar efter DFFG:s demonstrationer med maximalistiska paroller.

Vi håller naturligtvis med om kritiken. Det har vi gjort i tre år.

Tyvärr försöker Kommunist förklara de tidigare bristerna med framförallt ”objektiva” orsaker. I ledaren drivs exempelvis tesen att ”allt tydligare har vid sidan av den fortsatt ytterst intensiva kampen i Indokina de andra kampfronterna mot imperialismen framträtt”. Denna tes motiveras sedan genom att ett par aktuella världshändelser radas upp efter varandra. Men denna genomgång är för det första slarvig och ytlig. Den portugisiska kolonialarmén sägs ha utrymt Moçambique, vilket minst sagt är en överdrift.

En riktning inom den spanska bourgeoisien förklaras vara ute efter en samförståndslösning med spanska kommunistpartiet. Vi frågar oss vilken riktning? Vad vi vet så finns en sådan riktning bara i kommunistpartiets drömda portugisiska schema, inte som levande social kraft i dagens Spanien. Vidare sägs Kinas halvhjärtade stöd till revolutionära befrielserörelser utgöra en förändring. Vi frågar oss naturligtvis: när gav Kina ett helhjärtat stöd till revolutionära befrielserörelser?

Men genomgången är nu inte bara slarvig – vilket är mänskligt – den duger inte heller till att visa vad FK är ute efter. Uppsvinget för sociala och nationella befrielserörelser härrör sig inte från vare sig 1973 eller -74 utan från 1968. Tetoffensivens år. Det ”objektiva” behovet av solidaritet i olika former är inte ett ”nytt” behov, vare sig i förhållande till Indokina eller i förhållande till andra fronter mot imperialismen.[1]

Genom att betona det ”nya” försöker ledaren modifiera självkritiken: Visserligen undervärderade vi tidigare det ”konkreta solidaritetsarbetet” (finns det något abstrakt solidaritetsarbete?), men å andra sidan var det inte så viktigt just då.....

---

* Syftar på *Kommunist* nr 17 (1974)

[1] Se vidare *Fjärde Internationalen* nr 2 – Världsrevolutionens nya uppsving.

Ungefär så upplever vi ledarens andemening. Ett liknande tassande finns också i centralkommitténs uttalande:

> I det dominerande anti-imperialistiska arbetet, Vietnamarbetet, har den politiska dominansen helt legat i KFML–SKPs händer, vilket inneburit att högeropportunismen här haft sitt starkaste fäste. Denna kraftiga dominans lade objektiva begränsningar för våra möjligheter att utarbeta (!) en riktig, konkret ingripande och proletärt internationalistisk linje i solidaritetsarbetet.

Varför tala i tungor? När förhindrade dåliga styrkeförhållanden en kommunistisk organisation från att utarbeta en linje i solidaritetsarbetet? Begränsningarna var naturligtvis subjektiva: Sekterismen i det anti-imperialistiska arbetet har sina rötter i en bristande förståelse från FK:s sida för hur bredare skikt tillägnar sig en högre medvetenhet, dvs bristande insikt i leninismen.

FK:s dåvarande (och nuvarande!) sekterism i det fackliga arbetet härrör från samma brist. Ty vad är arbetarkommittén med dess fraseologi om inte sekterism. När kommer självkritiken att se ut så här:

> Vårt viktigaste fel var att vi i stället för att ställa upp konkreta motförslag (till SAP och VPK), som utifrån en riktig syn ställde upp paroller, arbetssätt och organisationsförslag som kunde mobilisera för bestämda mål, så försökte vi ersätta politiken med analysen och vi bildade ”ideologiska” arbetarkommittéer med maximalistiska paroller som en svans till fackföreningarna.

Det skulle gå för långt att i detalj utveckla denna parallell. Här nöjer vi oss med att antyda den. Vi får säkert anledning att återkomma i en senare artikel.

Är Indokina inte lika viktigt längre?

Så tillbaka till centralkommitténs uttalande. Ty dessvärre syftar inte analysen (om de nya kampfronterna) i ledaren bara till att modifiera självkritiken. Den utgör också grundvalen för FK:s nuvarande prioriteringar.

> En annan utgångspunkt är att ingen kampfront dominerar bilden på samma sätt som Indokina gjort tidigare. I stället har motsättningarna skärpts i flera områden. De viktigaste är Indokina. Mellanöstern, Latinamerika och Södra Afrika …
>
> .... Vår bedömning är att vi inte kan tillföra mycket i stödarbetet till Indokina. Dels täcks detta upp av andra och dels har vi ett dåligt utgångsläge för satsningar.

Här tar FK miste. För det första är det bara i borgarpressen och *Arbetarkamp* som Indokina inte längre dominerar bilden. Indokina utgör tillsammans med Europa världsrevolutionens brännpunkter. Klasskriget i Indokina har nått en omfattning som inte är jämförbart med något annat av världsrevolutionens slagfält. Ett nederlag i Indokina skulle få förödande konsekvenser för världsproletariatet, mer förödande än exempelvis ett nederlag i södra Afrika. En seger skulle å andra sidan få omvänd betydelse. På sätt och vis intar Indokina den plats som var Spaniens på trettiotalet.

Därför är den hafsiga analysen om ”de nya kampfronterna” livsfarlig. Det duger inte att säga att ”andra” täcker upp stödarbetet för Indokina. För vilka är de ”andra”? SKP? VPK?

Däremot går det att säga att det egna utgångsläget är dåligt för satsningar. Men en sådan insikt måste dra med sig vissa givna slutsatser. Vi håller i och för sig med om att det är svårt att utmana SKP på detta kampavsnitt – vi har försökt år efter år – på grund av DFFG:s historiska tradition och trovärdighet. Det kan också vara befogat att taktiskt sätta in större resurser i exempelvis chilearbetet. Men inte med de argument som förs till torgs i Kommunist. De kan nämligen bli ödesdigra i morgon. Om vi inte inser Indokinas exempellösa betydelse för världsrevolutionen kan detta få till följd att vi kommer sent ur startgroparna vid en häftig

förändring i kampen. Vår solidaritet kan bli senfärdig och uttunnad. SKP:s hegemoni kan bevaras, vilket är negativt, både för klasskampen i Indokina och i Sverige.

Vi uppmanar därför kamraterna i FK att slänga sina rationaliseringar överbord. Är väl den barlasten borta finns det större möjligheter att hissa seglen och sätta fart när nästa storm blåser upp över Indokina,

Vi är också tveksamma inför FK:s förslag till plattform för solidariteten med Indokina:

> Vi är för att aktivisterna enas runt en plattform som går emot brännpunkts- och bit-för-bit-teorierna, går emot ”supermaktsteorin” samt pekar ut USA-imperialismen som huvudfiende.

Hur i all världen ser en sådan plattform ut? Skulle vi inte vara konkreta?

Varför omvärdera nu?

Denna inledande kommentar måste till sist besvara en viktig fråga: Varför korrigerar FK sin anti-imperialistiska linje? Varför satsningen på chilearbetet? Vi har avvisat den förmenta ”objektiva” förklaringen. Sanningen torde ligga i att omprövningen kommer som ett resultat av en ökad press utifrån. Kamraterna i FK har ögon att se med och de är känsliga för vad som rör sig i vänstern. Och vad de har sett har förskräckt dem! RMF har gynnats, både av ”supermaktsdebatten” och den breda chilerörelsen. Kommunist säger exempelvis gycklande att ”för trotskisterna har hela denna debatt varit mums för måns”. Naturligtvis tycker inte FK om att den elake Måns blir fetare. Kamraterna har sett vårt inflytande växa inom viktiga grupper av militanter och forcerat fram vissa viktiga slutsatser: självkritik, nya prioriteringar och ändrad politik…

Riktigheten i denna tolkning demonstreras tydligast av Kommunists artikel om ”kampen i Chile och Fjärde Internationalen”. Artikeln utgörs i huvudsak av ett verbalt överfall på trotskismen.

Och det är ju bra! Vi uppskattar att FK ger sig in i samma terräng som oss och tar upp striden om politiskt inflytande med nyslipade vapen. Vi är beredda att tillsammans kämpa mot borgare, stalinister, socialdemokrater och maoister. Vi är också beredda att kämpa mot er.[2]

Tyvärr är de första slag som Kommunist utdelar mot oss mycket orena. Många hamnar t o m under bältet. Dessvärre kan man vinna poäng även för orena slag – om ingen ser att de är ojuste – så vi väljer att parera också dem.

Chile – fem felaktiga utgångspunkter

Kommunist har en del utgångspunkter för sin polemik som måste avvisas direkt.

För det första tror arbetsutskottet att nederlaget den 11 september mekaniskt leder till att fler chilenare än förr förmår avslöja reformismen:

> Samtidigt har detta år varit en period av kritisk eftertanke i ljuset från erfarenheterna från Chile. Speciellt har den ”fredliga vägen till socialismen” för allt fler visat sin illusoriska karaktär. När motståndet i dag byggs upp är det allt fler som söker sig en annan väg, en revolutionär väg till socialismen.

Vi menar att motsatsen gäller. Visserligen stämmer säkert Kommunists tes för ett litet skikt av arbetare och studenter. Men diktaturen förstör stora delar av arbetarnas klassmedvetande. Många av de politiskt bästa arbetarna har stupat, andra har fängslats eller flytt ut ur landet. Under diktaturens järnhäl splittras arbetarna ifrån varandra. Många arbetare vågar inte lita på

---

[2] Om RMF:s linje i Chile-rörelsen, se *Internationalen* nr 25-74

vare sig arbetskamrater, grannar eller nära släktingar. Massarbetslösheten och svälten motverkar också solidariteten.

I denna situation kommer minnet av den borgerliga demokratin under Allende att te sig ljus. Demokratiska krav (inte demokratisk kamp som FK talar om) får ett stort gensvar bland massorna. Slutsatsen av detta blir att kommunisterna måste betona de demokratiska kraven, i den nuvarande perioden. Gör vi inte det så kommer reformismen att monopolisera denna kamp och därmed vidga sitt inflytande.[3]

Vårt påpekande kan kanske uppfattas som bagatellartat. Men vi tror att det är mycket viktigt. Den syn som FK förespråkar kan leda till en undervärdering av nederlaget den 11 september. Den kan inspirera till en vänsteristisk strategi och taktik som är fjärmad från massrörelsen (väpnad propaganda som taktik, utdraget folkkrig som strategi).

För det andra sägs *sluminnevånarna* höra till arbetarklassen. Denna uppfattning kan vi inte dela. Inget talar för att sluminnevånarna ska räknas till arbetarklassen. Att räkna människorna i slummen som arbetare drar oundvikligen med sig felaktiga prioriteringar. Vi återkommer till denna fråga i samband med analysen av MIR.

För det tredje sägs att: ”I Chile är det i stort möjligt att direkt påbörja skapandet av socialistiska produktionsförhållanden efter ett revolutionärt maktövertagande”. Då till skillnad från Ryssland och Kina där det först ”krävdes en period av uppgörelse med feodalism och småproduktion”. Detta påstående är revisionism och tjänar enbart till att försvara den egna försonligheten mot Kinas parasitära byråkrati. Skapandet av socialistiska produktionsförhållanden påbörjas direkt efter varje proletärt maktövertagande. Även om detta påbörjande (såväl som slutförandet) tar sig olika former i olika länder. Såvitt vi kan förstå, så får denna ”nydemokratiska teori” inte några konsekvenser för FK:s inställning till kampen i Chile. Möjligtvis antyder den att FK bortser från småbourgeoisins stora tyngd i det chilenska samhället.

För det fjärde underskattar FK juntans massbas:

> Idag har den borgerligt demokratiska statsformen bytts ut mot en militärdiktatur med fascistiska drag. Dock utan fascismens traditionella massbas.

Vad som skiljde militärkuppen i Chile från den ”traditionella militärkuppen” var bl a det faktum att juntan hade ett brett stöd från borgerliga och småborgerliga sektorer i det chilenska samhället. Juntan hade en massbas, som användes som stödtrupper mot arbetarklassen. Denna massbas var dock inte organiserad i ett fascistiskt parti, vilket tillsammans med bourgeoisins svaghet (Chile är ett land förtryckt av i imperialismen) får till följd att den sociala basen för diktaturen slits ner i ett snabbt tempo. De borgerliga och småborgerliga yrkesorganisationerna har dock delvis tagit på sig ett fascistiskt partis ideologiska funktion. Vi ska inte heller överskatta juntans isolering. Stora delar av småborgerligheten var bokstavligt talat skrämd till döds av klasskonfrontationerna före den 11 september. Dessa grupper är kanske inte beredda att kasta sig om halsen på Pinochet i dag, men i valet mellan juntan och hotet från arbetarklassen väljer de fortfarande tveklöst att förlita sig på knektarna.

För det femte sägs att

> Unidad Popular (UP)–regeringen hade som utgångspunkt för sitt program och sin politik tron att man med hjälp av den borgerliga statsapparaten skulle kunna bygga upp ett socialistiskt samhälle ...
>
> ... till skillnad från UP i Chile har det socialdemokratiska partiet i Sverige inte ens några socialistiska ambitioner och därför drabbar knappast det reformistiska nederlaget denna organisations politiska grundval.

---

[3] Se *Mullvaden* nr 3-74. ”C-H Hermansson spottar i motvind”

Ett diffust resonemang, som mer sysslar med reformisters moraliska halt än politik. UP-regeringen må ha haft vilken tro som helst, men dess program och dess politik uttryckte en strävan efter klassamarbete. Att sedan klassamarbetet tar sig skiftade former från land till land, beroende på dess grad av ekonomisk utveckling, den sociala och politiska situationen m fl faktorer är en annan sak. Vad vi ändå kategoriskt måste slå fast, är dessa regeringars borgerliga karaktär. För att kunna utforma en korrekt strategi och taktik i Chile var det livsnödvändigt att skilja mellan UP-regeringen och massornas kamp.

MIR och Castrismen

Därmed är vi också framme vid diskussionen om MIR. Ty i sin artikel föser FK:s arbetsutskott hela tiden MIR framför sig. Vi kan bara beklaga att MIR får utgöra sköld för FK. MIR:s egna analyser är betydligt spänstigare och fruktbarare än FK:s blågula kopior. Detta innebär inte att vi politiskt är överens med MIR. Tvärtom är det mycket som skiljer denna organisation från Fjärde Internationalen.

FK trycker hårt på att vi bara har en ”vag” kritik av MIR. Att vi avstått från att slå mot MIR i större utsträckning sägs vara opportunism. Tyvärr tvingas vi än en gång säga att FK tar miste. De skäl som gjort att vi endast fört fram en ”vag” kritik av MIR är följande: Vår utgångspunkt är att huvudelden inte ska riktas mot MIR i diskussionen om erfarenheterna från Chile. Huvudelden ska riktas mot USA-imperialismen, den chilenska bourgeoisin och UP-regeringens reformism. Vi har också saknat en mer precis kunskap om MIR. Fortfarande saknar vi en hel del information, men vi vet mer än tidigare. Till sist måste en omfattande kritik av MIR föregås av en självkritisk värdering av den chilenska trotskismen. Här är vi inte klara, men låt oss antyda att problemen gäller PSR:s (den chilenska sektionens) spontanistiska syn på partibygget, kamraternas långvariga och ofta resultatlösa arbete inom Socialistpartiets vänsterflyglar, samt en bristande organisatorisk förmåga. Däremot är det inte aktuellt med en självkritisk granskning av Chilenska Kommunistiska Förbundet (LCC – Liga Comunista Chilena), som idag utgör den huvudsakliga trotskistiska kraften inne i Chile. LCC har förklarat sig i politisk lojalitet med Fjärde Internationalen, men arbetar som egen organisation oberoende av PSR. LCC:s särexistens hänger bl a samman med förbundets ursprung (en sammanslagning av två andra organisationer), kuppen den 11 september, samt kritiska ståndpunkter från LCC:s sida i förhållande till PSR.

FK:s påhopp tvingar oss trots allt att i förtid presentera vår kritik av MIR. Tyvärr blir det mer en skiss än en systematisk kritik. Likväl tror vi att den kan vara värdefull, inte bara för kamraterna i FK, utan också för de kamrater från MIR, som nu tvingas arbeta i Sverige.

Vi tror att det är fruktbart att se MIR som en produkt av framförallt två fenomen. Dels den kubanska revolutionen, dels den chilenska massrörelsen. Den kubanska revolutionens ideologi genomsyrade organisationen redan vid bildandet 1965 i universitetsstaden Concepción. Efter OLAS-konferensen 1967 anammades foco-teorins strategi. MIR organiserade gerillaförband osv. 1969 övergavs tanken på landsbygdsgerilla, däremot inte tanken på gerillahärdar. Nu skulle gerillan organiseras i städerna.

Det verkar nödvändigt att karaktärisera denna period som militaristisk. En politisk strategi ersattes med militära och tekniska operationer. En följd av detta var att MIR uppmanade sina anhängare att inte rösta vid presidentvalet 1970. Valet sågs som betydelselöst för klasskampen. Vi vet inte, men vi utgår från att kamraterna i MIR gjort självkritik för detta. Oavsett vilket blir följande meningar från Kommunists artikel obegripliga mot bakgrund av MIR:s bojkottlinje:

> Vi anser att MIR:s politiska linje att ge ett kritiskt stöd till UP var helt riktigt. Vi anser liksom MIR att UP-regeringen och segern i valet 1970 var en seger för massornas kamp och bidrog till att skapa en stödjepunkt (!) för den fortsatta kampen.

MIR:s kritiska stöd till UP-regeringen var fortfarande frånvarande 1970. En riktig linje hade varit att uppmana till röstning på Allende kombinerat med en politisk kampanj mot Socialistpartiets och Kommunistpartiets klassamarbetsprogram. Att uppmana till röstning på Allende (som en representant för ett arbetarparti) får inte förväxlas med ett kritiskt stöd till UP-regeringen. En kommunist kan aldrig ge någon form av politiskt stöd till en borgerlig regering!

MIR:s förhållande till Allenderegeringen.

Den massrörelse som bl a inspirerats av Allendes segerval –70, tvingade dock MIR att överge flera av sina tidigare ståndpunkter. Ungefär nio månader efter presidentvalet gav MIR upp sin gerilla linje och påbörjade en smärtteam och empirisk vändning mot massarbetet. Denna vändning hann dock aldrig fullföljas. Den tidigare sekterismen i förhållande till reformisterna övergavs också, men kom tyvärr att ersättas av en osäker högeropportunism.

Oförmågan att precisera UP-regeringens karaktär tog sig ofta uttryck i att MIR såg regeringen och ”folkmakten” som parallella, inte som antagonistiska. I sin deklaration från juli -73 slår MIR fast att ”folkmakten” skulle Vara ”självständig i förhållande till regeringen, men inte nödvändigtvis i motsättning till den nuvarande”. Denna deklaration kom alltså efter Soupers kuppförsök den 29 juni. Ett kuppförsök som möttes av massorna i en ny våg av fabriksockupationer samt en ökad vitalitet i främst industribältena (cordones industriales). Industribältena var en motsägelsefull organisationsform som på sätt och vis svarade mot två behov: dels tillgodosåg den CUT:s (chilenska LO) behov av en horisontell organisering; dels utgjorde den en embryonal form av arbetarråd.) UP-regeringen som alltså FK menar var en stödjepunkt för kampen, svarade massorna genom att dra in militärer i kabinettet, godkänna militärernas vapenbeslag ute på fabrikerna osv. I detta läge skulle UP-regeringen mer än någonsin konfronterats med en systematisk propaganda för en arbetarregering grundad på industribältena och kommunråden (den senare organisationsformen bildades ursprungligen av regeringen i syfte att bidra till agrarreformens genomförande. Efterhand tog de på sig andra uppgifter, bl a på initiativ av MIR, och kan sägas ha utgjort embryonala stadsråd. Graden av aktivitet och demokrati varierade i dessa råd. 1972 existerade det 186 fungerande kommunråd. Men 110 av dessa fungerade som de gjort från början, dvs som organisationskarteller. 35 hade omformats till egentliga råd med en ledning vald av basen. 45 kommunråd uppvisade en blandform).

Parollen om en arbetarregering (som var central i agitationen från oktoberkrisen -72) skulle kombinerats med krav på det borgerliga parlamentets upplösande samt kallandet av en Folkförsamling stödd på industribältena och kommunråden.

I FK:s chilebroschyr ”Chile klasskamp och strategi 1970 – 73” påstås följande i förordet:[*]

> I detta sammanhanget är det intressant att se hur vissa grupper, och det gäller framförallt trotskisterna i RMF försöker förklara nederlaget i Chile. Deras förklaring lyder att i en situation då de objektiva och subjektiva faktorerna för en revolution förelåg, så var det bara ett revolutionärt kommunistiskt parti samt beväpningen som fattades. MIR har ständigt påpekat att ett revolutionärt parti växer fram inom massorna och med uppgiften att stärka självständigheten och organiseringen. Det är i denna rörelse som partiet kan mogna ihop med klassen till en revolutionär kraft. Därför arbetade MIR hela tiden med att stärka den självständiga organiseringen och formulerandet från basen av ett revolutionärt program – ”Folkets Program” – som kunde vara ett alternativ. Men man

[*] Skriften finns i sin helhet på marxistarkivet: Chile: klasskamp och strategi 1970-73

> hade inte en tillräcklig styrka och förankring att utgöra ett alternativ till reformismen. Detta faktum går inte att förklara bort med några idealistiska tankegångar. Detta faktum härrör just ur den faktiska politiska situationen i Chile där proletariatets självständighet, formering och medvetenhet inte var tillräckligt utvecklad. Eller: Reformisterna hade hela tiden det avgörande inflytandet och var de enda som kunde erbjuda ett helhetsalternativ, hur felaktigt det än var. Att det inte fanns ett revolutionärt parti och att reformisterna hade styrkan har just sin grund i den bristande självständigheten inom klassen. Därför var också den enda möjliga vägen för MIR att koncentrerat arbeta på att formera och självständiggöra klassen. Att arbeta med olika typer av självständig organisering, utveckla ett revolutionärt program och stärka avantgardet. RMF ställer mot detta allmänt prat om parti, program och beväpning utan att konkret visa vad det innebär i en konkret klasskampssituation. Vad är det för organisation och program RMF tänker sig utveckla utan att förankra hela politiken i klassen. En paketlösning som kan läggas fram i varje läge eller…

Jo, bästa FK. Det var faktiskt möjligt att erbjuda ett helhetsalternativ. Inte i form av en ”paketlösning”, men i form av kampen för en arbetarregering. Programmet mognar inte fram av sig självt ur massrörelsen. Däremot nådde massrörelsen en sådan bredd och ett sådant djup att parollerna om arbetarregeringen och folkförsamlingen blev helt centrala. Att i den objektiva situation som gällde i Chile sommaren -73 avstå från dessa paroller och ersätta dem med underkastelse inför UP-regeringen, var ett svårt politiskt misstag. Att utveckla dessa paroller, det skulle ha bidragit till att utveckla klassens självständighet. Att säga att ”folkmakten” inte nödvändigtvis var antagonistisk till UP-regeringen, det motverkade klassens självständighet.

Att i det läget se UP-regeringen som en stödjepunkt skulle varit ett ändå större misstag.

Folkmakten i Chile

Så till frågan om ”folkmakten”. Vi är överens med Kommunist och MIR om att kommunråden var ”folkmaktens naturliga centrum”. Men inte kommunråden som de existerade i Chile. För att de skulle ta form som livsdugliga maktorgan krävdes arbetarmakt, krävdes en centralisering av industribältena (cordones industriales), samt att de reformistiska ledarna drevs ut från dessa. Det var industribältena, och endast de, som representerade arbetarmakten. Därför var det också en tvingande nödvändighet för revolutionärerna i att hårt prioritera arbetet i industribältena. Utan dessa som ryggrad, var kommunrådens betydelse i den kommande konfrontationen mycket ringa. Tyvärr insåg inte MIR detta:

> Den andra avvikelsen består i att i praktiken begränsa och inskränka utvecklingen av folkmakten till industribältena, vilka är nödvändiga men otillräckliga därför att man använder en organisationsform som klassen redan har...
>
> Vi driver utvecklandet av industribältena och deras demokratiska struktur därför att de ska bli CUT:s territoriella basorgan med uppgiften att samordna fackföreningarnas kamp på geografisk-, kommunal- och lokalnivå. (Miguel Enriques i *Chile Hoy* nr 59, 27/7 – 2/8 -73)

Kamrat Enriques menade alltså att industribältena skulle ses som en facklig organisering (CUT:s territoriella basorgan). Därmed tog han också miste och sa att de representerade en redan existerande organisationsform. Men industribältena var nu frön till något mycket mer än en sedvanlig facklig struktur. De var frön till arbetarråd. Och sådana organisationsformer hade sannerligen inte den chilenska arbetarklassen. Den började få det. Men inte mer.

Ett flöde av citat från intervjuer och deklarationer etc. från MIR såväl som beskrivningar från chilenska kamrater visar att MIR aldrig helt förstod industribältenas centrala plats. MIR prioriterade arbetet i kommunråden och då framför allt genom sitt arbete i slumområdena. Vi såg inledningsvis att FK såg sluminnevånarna som arbetare, vi vet inte om MIR hade samma uppfattning. Om så var fallet tror vi att det måste förklaras som en rationalisering av de

existerande styrkeförhållandena. MIR hade ett starkt fäste och ett viktigt arbete i slum-områdena, men var förhållandevis svaga inom arbetarklassen.

Vi sa tidigare att MIR inte gjort upp med sekterismen från den renodlat castristiska perioden. Ett exempel på detta var inställningen till beväpningen. Ända fram till kuppdagarna höll MIR sina egna beväpnade och militärt tränade medlemmar ”kasernerade”. De arbetade inte bland massorna. De fanns inte i tid ute i industribältena och organiserade militära förberedelser. Inte heller fanns parollen om arbetarmilisen, eller i konkret form, industribältenas och kommun-rådens massbeväpning, närvarande i agitationen. Under kuppdagarna deltog många med-lemmar från MIR vid strider framför allt vid industribältet Cerrillos samt i en del jordbruks-områden runt Santiago. Men då spontant, utan centralisering från den egna ledningen.

Sekterismen slog igenom också på andra områden. Relationerna till FTR (Arbetarnas revolutionära front, en bredare organisering under MIR:s politiska ledning med ett program som på ett diffust sätt blandar ideologiska skrivningar med klasskampskrav) var i många fall byråkratiska. Ett exempel: FTR:s representant i CUT, Alejandro Alarcón, som var vald enligt arbetardemokratiska metoder, manövrerades bort av MIR:s ledning med hjälp av byråkratiska metoder då han allierat sig politiskt med vår sektion. Hans protester mot detta ledde till att han fråntogs sina medlemsrättigheter vilket bland annat förhindrade honom att utlysa ett möte med FTR:s bas...

GK (Göte Kildén)

Ur *Fjärde Internationalen* 1/76

Allt är förlorat – utom äran?
Ett svar till Förbundet Kommunist

”En ärelös historia” – så betitlar Stig Andersson sin polemik mot Kommunistiska Arbetarförbundets linje i Portugalfrågan i *Kommunist* nr 22[1]. Vi tyckte det var en konstig titel – ”ärelös” är ett begrepp som snarare hör hemma i historiska romaners värld av dueller och intriger än i kommunisters utvärdering av andra organisationers politiska linje. Men sedan vi läst Stig Anderssons alster, och den analys av utvecklingen i Portugal sedan 25 april 1974 som ”FN” gjort i samma nummer, förstod vi bättre.

För i Portugal har Förbundet Kommunist hela tiden jagat efter skuggor. Gång på gång har FK hittat revolutionära ledarskap – MFA, FUR – som visat sig sakna substans och verklighet så snart klasskampens kraftiga strålkastare riktats mot dem.

Det är en snårig härva som tvinnats ihop på 17 sidor i *Kommunist*. Egentligen skulle vi behöva lägga fram en lika lång alternativ analys för att bemöta den. Men här har vi varken tid eller utrymme för det. Därför har vi valt att i huvudsak diskutera officersrörelsen MFA. Detta av flera skäl:

För det första var MFA en nära nog unik företeelse som ställde alla seriösa marxister inför en rad nya teoretiska och politiska problem. Såvitt vi vet har det i de imperialistiska länderna endast förekommit en rörelse som uppvisat åtminstone vissa av MFA:s särdrag, nämligen ASO inom de delar av den officiella grekiska armén som under andra världskriget förlagts till Nordafrika.

För det andra har denna unika företeelse trots allt behandlats styvmoderligt i den svenska debatten om revolutionen i Portugal.

För det tredje har vår debatt med FK varit någorlunda uttömmande när det gäller de andra frågor som Stig Andersson berör. Som *Kommunist* själv säger har vi skrivit spaltmeter om Portugal. När det gäller inställningen till partierna, den ”revolutionära vänstern” samt solidaritetsarbetet nöjer vi oss därför med en del korta kommentarer. Vi menar att dessutom att utgången av konfrontationerna den 25 november i grunden vederlagt FK:s analyser och politiska slutsatser.

Inställningen till MFA

25 april 1974 trädde MFA, de väpnade styrkornas rörelse, fram som den kraft som gett Caetano-diktaturen nådastöten. I dag finns det i praktiken inte längre. Dess historia blev alltså inte lång, men desto mer anmärkningsvärd. För med MFA skedde för första gången det i sanning ovanliga att en officersgrupp i ett imperialistland kom att agera på ett sådant sätt att många grupper och personer invaggades i illusionen att här, här har vi den proletära revolutionens förtrupp....

MFA uppstod som en opposition mot regimen bland krigströtta grupper av lägre officerare, ofta värnpliktiga officerare med bakgrund i radikaliserade studentmiljöer. Det var från dem initiativet till att störta diktaturen kom och inte från den officersjunta inom den högre militära hierarkin kring general Spinola som en längre tid närt samma tankar, som insåg att Caetano-regimen måste dö för att den portugisiska kapitalismen skulle leva.

---

[1] Denna artikel finns på marxistarkivet, se Kommunist nr 22: En ärelös historia

Det var två omständigheter som gav MFA möjlighet att spela den speciella roll det kom att spela. Å ena sidan det faktum att borgarklassen var otillräckligt förberedd för att utöva makten, splittrad eller snarare politiskt oorganiserad. Å andra sidan massrörelsens oväntade bredd, militans och initiativförmåga. Dessa faktorer hänger naturligtvis samman: Det var borgarklassens oförbereddhet som gjorde att den inte kunde kontra massrörelsen på ett tidigt stadium; och massrörelsen stimulerades av det svaga motstånd den mötte.

28 september 1974 spelade borgarklassen ut sitt bästa kort – och förlorade. Det var sedan massrörelsen där tvingat borgarklassen att lägga en möjlig lösning på den politiska krisen till handlingarna, som borgarklassen tvingades satsa på ett mer osäkert kort och ge sitt förtroende till MFA. För det var det den gjorde: MFA styrde från senhösten 1974 till sommaren 1975 med bourgeoisins vilja, inte mot den.

Visserligen var det inte med glädje borgarklassen satsade på MFA. MFA var heterogent och lite oberäkneligt. MFA hade vissa motsättningar till den traditionella hierarkin kring Spinola. MFA var inte helt oberoende av trycket från massrörelsen, speciellt som MFA försökte utnyttja massrörelsen för att modifiera styrkeförhållandena inom armén till sin egen fördel.

Men i ett trängt läge när inga andra utvägar fanns tvingades den portugisiska borgarklassen lämna över, eller låna ut, nycklarna till den portugisiska kapitalismens visthusbodar till MFA. Inte minst kunde vi se detta efter det misslyckade kuppförsöket 11 mars, som tillfogade det mödosamma arbetet med att bygga upp ett politiskt ledarskap för bourgeoisin ett svårt bakslag. Borgerliga partier som PPD och CDS fick sin demokratiska trovärdighet sjufalt ifrågasatta, deras partihögkvarter plundrades av massorna, deras Bonaparte Spinola tvingades fly till Brasilien. I det läget, och ställda inför de väldiga massmobiliseringarna efter 11 mars, såg sig borgarna ingen, annan utväg än att hänga kaptensrörelsen i rockskörten och hoppas på det bästa. PPD:s och CDS protester mot ”institutionaliseringen” av MFA tystnade som genom ett trollslag. I Belempalatset defilerade alla partier snällt förbi revolutionsrådet för att skriva på en pakt som skulle ge MFA all makt oavsett utgången av valet till konstituerande församlingen.

Vi vill inte påstå att allt detta skulle ha gått kamraterna i Förbundet Kommunist förbi. ”FN” framhåller också att det var i skärningen mellan bourgeoisins politiska och organisatoriska svaghet och massornas tryck som MFA kunde få, något som liknade ett självständigt manöverutrymme.

Men FN har missat en väsentlig aspekt av detta: Nämligen att borgarklassen faktiskt just gav sitt förtroende åt MFA, om än motvilligt, och att detta var lika viktigt för MFA:s existens, agerande och sammanhållning som kaptensrörelsens förhållande till massrörelsen. Det är inte svårt att visa detta.

I julikrisen 1975 undandrog borgarklassen definitivt MFA sitt förtroende. Symboliskt markerades detta genom PPD:s avgång ur regeringen. Efter detta är historien om MFA egentligen bara historien om en utdragen dödskamp, markerad av öppen splittring, utspel, deklarationer och häftiga konvulsioner.

Kommunistiska Arbetarförbundets inställning till kaptensrörelsen var klar från början. Vi har hela tiden betonat det absolut nödvändiga i arbetarklassens politiska och organisatoriska självständighet gentemot alla delar av borgarklassen och dess stat – till och med gentemot de delar av officerskåren som draperade sig i vänsterfraser till den milda grad att flera av dem till sist inte själva hittade ut ur draperierna. För oss blev försvaret av denna självständighet inte mindre väsentligt när det började stå klart att den revolutionära utvecklingen avsatt så djupa spår inom MFA att vissa individer eller grupper inom kaptensrörelsen skulle kunna tänkas sluta upp på arbetarklassens sida i en avgörande konfrontation. Inte för att vi ansåg denna

utveckling oviktig. Uppenbarligen gör det en viss skillnad för arbetarklassens mojligheter till väpnat motstånd mot reaktionen om en del officerare är beredda att dela ut kulsprutor till arbetarna i stället för att rikta dem mot dem. Men vi menade att den enda vägen även när det gällde att maximalt utnyttja motsättningarna inom MFA till arbetarklassens fördel gick över att stärka arbetarklassens organisering och befästa dess självständighet.

Vi förutsåg också en splittring inom MFA. Efter 11 mars, efter Rationaliseringen av bankerna och sedan MFA tagit ett fastare grepp än någonsin om regeringstyglarna, skrev vi i *Internationalen* (10/75);

> ”Den väg MFA nu har slagit in på kommer att tvinga fram ännu fler konkreta ställningstaganden – med eller mot borgarklassen. Den mest radikala officersgruppen kommer att isoleras alltmer. I längden kommer inte den nya centraliserade organiseringen av MFA att förslå till att täta de gapande sprickorna i den skinande fasaden av ‘enhet inom de väpnade styrkorna’.”

Förbundet Kommunists inställning till MFA har också så länge *Arbetarkamp* följt utvecklingen i Portugal och så länge MFA levde och hade hälsan präglats av en viss konsekvens – en konsekvent opportunism. ”En revolution i Portugal måste ske med stöd från delar av armén och de styrande officerarna”, kunde vi läsa i *Arbetarkamp* nr 2/75. Den tilltro till delar av MFA och deras förmåga att åtminstone för en period ersätta arbetarklassens självständiga organisering som uttrycks i detta citat gavs under våren och sommaren 1975 allt klarare uttryck i *Arbetarkamp*. Kulmen nåddes i samband med den öppna splittringen inom MFA, då Förbundet Kommunists organ bedömde ”de nio” i gruppen kring Melo Antunes som till stor del ”möjliga att vinna för ett revolutionärt alternativ”, och förespråkade en kompromiss inom MFA i följande ordalag:

> ”Splittring bland massorna och risken för inbördeskrig måste avvärjas för att uppbygget av rådsorgan skall kunna ställas i centrum. För detta krävs i dag en uppgörelse mellan stora grupper inom MFA.” (*Arbetarkamp* nr 11/75)

Nu gick det som det gick med MFA. Kaptensrörelsen kollapsade. Ingen kan i dag se MFA som ”revolutionens motor”, och det är svårt att försvara tesen att revolutionens utvecklingsmöjligheter skulle ha varit mindre om arbetarklassen på ett tidigare stadium hade kunnat erövra en större självständighet i förhållande till MFA.

Utvecklingen har bekräftat riktigheten i våra analyser.

Men skam den som ger sig. *Kommunist* vidhåller att den tidigare analysen var riktig, att det var riktigt att verka för att MFA:s ställning stärktes och att verka för en kompromiss inom MFA under krisen i augusti:

> ”MFA och dess speciella plats möjliggjorde för Folkmakten att utvecklas och gav tid och utrymme för ett revolutionärt avantgarde att växa fram. Det var därför helt riktigt att motarbeta högerns offensiv som inriktades på att splittra MFA. Varje revolutionär förstod att MFA förr eller senare måste splittras under tycket av klasskampen. Men så länge MFA blockerade högern och öppnade för vänstern fanns det all anledning att försvara enheten. Det var högern som hade initiativet i att splittra MFA och en seger för detta skulle under de då rådande förhållandena också innebära en stärkt position för högern att bygga upp sin statsapparat... Det behövdes tid, och denna tid fick man om MFA stärktes.”

Bakom denna förvirring och dessa felslut ligger två mer djupgående svagheter i Förbundet Kommunists analys av den portugisiska revolutionen. Det ena gäller MFA:s plats i den revolutionära processen, där det faktum att det var en kupp från en | grupp officerare som gav signalen till den portugisiska revolutionen fått många att se MFA som den drivande kraften i den portugisiska revolutionen, ”revolutionens motor”, en kraft som kunnat forma och sätta sin egen prägel på den revolutionära utvecklingen. Men det är ett bedrägligt sken, för det som inleddes som en militärkupp utan större ambitioner än att ersätta Caetanodiktaturen med en

mer modem och ”demokratisk” form av kapitalism växte till en genuin proletär revolution där samhällets grundläggande Masskrafter ställdes mot varandra, och där MFA kom i kläm och formades av utvecklingen, av konfrontationen mellan klasserna, mer än att forma dem. Om en sådan kupp som den som MFA genomförde 25 april 1974 hade kommit i en annan situation, innan förutsättningarna för en revolutionär kris hade mognat fram, skulle utvecklingen ha blivit en annan och kaptensrörelsen inte ha följt samma dramatiska bana. Därför måste varje analys som placerade MFA i centrum och såg det som den axel kring vilken kampen kretsade oundvikligen brista i förståelse för den verkliga dynamiken i den portugisiska revolutionens och MFA:s utveckling.

Och det var detta Förbundet Kommunist gjorde. Som det heter i *Kommunist*: ”Avgörande för både arbetarklassen och bourgeoisin var hur MFA påverkades.”

Den andra grundläggande svagheten i *Kommunist*s analys är kanske allvarligare. Det gäller innebörden av den upplösning av den borgerliga statsapparaten som i Portugal inleddes under vintern-våren 75 och som blev allt mer utpräglad under sommaren och fram till 25 november. Det var en upplösningsprocess som gick mycket långt, kanske längre än den gjort i någon jämförbar situation. Men det var samtidigt en motsägelsefull process, och det var nödvändigt att förstå detta för att kunna föregripa utvecklingen och för att utforma en politisk linje som gjorde att den borgerliga statsapparatens svårigheter skulle kunna utnyttjas maximalt till arbetarklassens fördel.

Förbundet Kommunist har helt missat upplösningsprocessens motsägelsefulla karaktär. I stället står förbundets portugalexperter själva för motsägelserna när de försöker analysera utvecklingen:

Å ena sidan drivs en tes som tycks innebära att upplösningen av den borgerliga statsapparaten var liktydig med att denna statsapparat upphört att existera, eller kanske snarare att den mist sin borgerliga klasskaraktär. Det sägs att det var nödvändigt för bourgeoisin att ”börja bygga upp en ny stat”, att ”en borgerlig stat måste upprättas”. Så sägs det vidare att i stället för denna borgerliga stat som inte fanns ”kom MFA att inta en mycket speciell roll som ‘ställföreträdande stat’”. Och vilken klasskaraktär hade då denna ställföreträdande stat? Jo, ”MFA:s sammansatthet tog sig uttryck i att såväl bourgeoisin som arbetarklassen kunde rymmas under samma ‘stat’”. En stat alltså, som samtidigt försvarade två motsatta klassintressen. (Citationstecknen kring ordet ”stat” gör det ju inte precis klarare. Det fanns alltså ingen stat i Portugal, men väl en ”stat”. Och vilken är skillnaden och vad är, exakt, en ”stat”?) Men inte nog med att den ”stat” som ersatt den statsapparat som inte riktigt fanns samtidigt kunde försvara motsatta klassintressen. Det förefaller helt klart att det enligt FK:s analys framför allt var arbetarklassens intressen som denna stat eller ”stat” försvarade. Bara ett par citat:

> ”Massorna kunde ‘rycka loss’ viktiga delar av statsapparaten och använda dem som stödjepunkter för sin kamp och organisering.”

Åter har vi dessa garderande och förvirrande citattecken, men vi kan bortse från dem för här har de uppenbarligen ingen meningsfull innebörd. Det står alltså att massorna kunde göra delar av (den borgerliga?) statsapparaten – som visserligen inte fanns utan ersatts av en ställföreträdande ”stat” – till redskap för sin egen kamp.

Och det blir ännu tydligare: ”...arbetarklassen hade större stöd av stats- och våldsapparaten än bourgeoisin” står det explicit. Dessutom hade ”landets högsta beslutande organ” inriktat sig på att ”lägga grunden till en ny stat”.

Om massorna har lyckats göra den existerande statsapparatens huvuddelar till ett stöd för sin egen kamp och landets högsta organ dessutom inriktat sig på att bygga den proletära statsmakten – vad den nu i så fall över huvud taget skall behövas för – så är det naturligtvis fullt

konsekvent att ta mycket lätt på frågan om arbetarklassens politiska och organisatoriska självständighet. Det är då fullt konsekvent att inrikta sig på att stödja MFA och se MFA som ett substitut för arbetarklassens politiska ledarskap till den grad att man kan säga att först efter det att vänstern inom MFA lidit nederlag i augusti ”ställdes revolutionärerna *plötsligt* (!! vår kursiv) inför den omedelbara uppgiften att skapa en nationell ledning för kampen”. Som om inte en sådan hade behövts hela tiden!

Vägen mot arbetarmakt låg alltså öppen.... eller gjorde den inte det? Uppenbarligen inte, efter vad som hände 25 november. Men hur var det möjligt för bourgeoisin att återta kontrollen över den upplösta statsapparat – av vilken arbetarklassen hade större stöd än bourgeoisin – utan ens en avgörande konfrontation? Förbundet Kommunists analys ger faktiskt ingen större vägledning här.

En bit av förklaringen ger dock *Kommunist*: ”.... i själva militärapparaten dominerade fortfarande reaktionärer”; ”fascistiska och reaktionära krafter” hade ”inom militärapparaten en tillräckligt stark ställning för att kunna hävda sin lösning”. Inom militärapparaten dominerade fascister och reaktionärer ... men massorna hade större stöd av stats- och våldsapparaten än bourgeoisin? Det finns en motsägelse här som är en verklig sådan, inte en formallogisk. Men i *Kommunist*s analys blir det enda som framträder den formella motsägelsen mellan två förhållanden som inte går ihop. I själva verket rör det sig alltså om att se just den motsägelsefulla karaktären hos den borgerliga statsapparatens upplösning, hur den på en gång kunde finnas och inte finnas.

”Upplösning” är faktiskt ett mycket bra ord i sammanhanget. För precis som ett salt som upplösts i vatten finns kvar fastän det skenbart tycks ha försvunnit, finns kvar och kan kristalliseras i fast form på nytt bara de rätta förutsättningarna kommer till – så fanns den borgerliga statsapparaten kvar och kunde kristalliseras till ett användbart redskap för bourgeoisin, samtidigt som den skenbart var helt oskadliggjord och soldaterna alltid, alltid på folkets sida. Officerskåren fanns kvar, ”till 80 procent reaktionär”, som *Kommunist* framhåller. Den fanns kvar, och medan den upplöstes i den revolutionära yrans flodvåg, och massorna trodde att de hade ”ryckt loss” delar av statsapparaten, arbetade dessa reaktionära officerare för att på nytt konsolidera sin ställning. De samlades på regementena i norr och drog sig från de röda militärområdena i söder, de organiserade sig och smed planer, de försökte få de soldater som utmärkte sig i kampen utslängda från kasernerna.

Våldsapparaten var upplöst, men fanns kvar ändå. Och ju längre åt vänster delar av MFA:s ledning gick, ju mer förvandlades de till en isolerad grupp individer i uniform i förhållande till resten av officerskåren, och ju mer blev den makt MFA utövade genom sin kontroll över militärapparaten något som kunde glida dessa radikala officerare genom fingrarna. Illusionerna om MFA som ”revolutionens motor” nådde sin höjdpunkt i och med antagandet av ”vägledningsdokumentet” om ”folkmakten” i juli. Men, som kamraterna i Förbundet Kommunist säkert vet, antogs detta dokument av MFA:s församling med den knappaste av majoriteter, där en majoritet av de närvarande avstod från att rösta. Det antogs ett par veckor efter ett annat dokument som förespråkade en ekonomisk åtstramningspolitik som skulle gå ut över arbetarklassen. ”Vänsterns seger” inom MFA var alltså något mycket bräckligt och instabilt. Vägledningsdokumentet blev för mycket för borgarklassen – eller rättare sagt dokumentet i den speciella situation som rådde, vi kommer till det – och den tog sin hand från MFA. Och i och med det förvandlades ”landets högsta styrande organ” till något tiotal radikala officerare som inte hade något att stödja sig på. Just när armévänstern såg ut att vara som starkast rycktes grunden bort, under dess fötter.

Av detta måste man dra politiska slutsatser. En borgerlig statsapparat må vara aldrig så upplöst, upplösning är ändå inte detsamma som förintelse, och förrän den borgerliga stats-

apparaten förintats i grunden har inga bestående segrar vunnits. Grunden till statsapparatens upplösning är politisk – statsbyråkratin, officershierarkin, domstolarna överväldigas, trycks ned, spelas över i ett massuppsving av revolutionär kamp, men ämbetsmännen, officerarna och domarna finns kvar, och om inte arbetarklassen klart och entydigt lär sig inse behovet att krossa den borgerliga statsapparaten och ersätta den med sin egen kommer borgarklassen alltid att kunna återskapa sin stat. Och det är för detta det är absolut nödvändigt att alltid i alla lägen försvara arbetarklassens politiska och organisatoriska självständighet, för det är bara på den grundvalen som arbetarklassen kan skapa organ för sin egen statsmakt inklusive dess beväpning. Om inte vikten av arbetarklassens självständighet och nödvändigheten att krossa borgarklassens stat oavlåtligt inskärps kommer arbetarklassen att kunna invaggas i illusioner om att slaget redan är vunnet, att den har kunnat ”rycka loss” delar av borgarnas stat för eget bruk, att de själva har ”större stöd av stats- och våldsapparaten än bourgeoisin”. Och så kommer arbetarklassen att stå passiv medan högern inom MFA gör upp med vänstern, så kommer arbetarklassen att räkna med att det räcker att soldaterna står ”alltid, alltid på folkets sida” för att reaktionen skall vara oskadliggjord – och så kan det gå som det gick 25 november när borgarklassen kunde återta greppet om våldsapparaten utan minsta svårighet, trots att det ett par veckor tidigare hade verkat som om soldatkampen helt spolat undan reaktionens möjligheter att agera.....

Så att 25 november var i grunden resultatet av den tilltro till – armévänsterns – från soldater till officerare – förmåga att leda revolutionen och försvara dess erövringar som hela utvecklingen efter 25 april hade skapat hos de portugisiska massorna – och som ingen politisk strömning utom vår unga och svaga broderorganisation ställt sig uppgiften att bekämpa.

Det är nödvändigt att här på nytt ta upp inställningen till MFA:s ”vägledningsdokument”. Dels är det en fråga som visar rätt klart och konkret hur skiljelinjerna gick mellan vår inställning och FK:s, dels polemiserar Stig Andersson i *Kommunist*-artikeln mot oss på ett ovanligt dumt sätt just i denna fråga – med ett envetet upprepande av gamla lögner och gamla förvrängningar av våra ståndpunkter.

I Förbundet Kommunists tidning *Arbetarkamp* refererades det program som MFA antog 8 juli i positiva, entusiastiska och okritiska ordalag. Det bedömdes som ett steg framåt för den portugisiska revolutionen. Som Stig Andersson nu skriver i *Kommunist*, ”när MFA med sin auktoritet ställde sig bakom folkmaktsuppbygget, påskyndades en utveckling som skulle lägga grunden för en proletär statsapparat och snart göra etablerandet av en borgarmakt till en omöjlighet”.

Därför kan man utan att göra något större våld på sanningen säga att FK stödde vägledningsdokumentet.

Och KAF?

Enligt Stig Andersson såg vi på saken så här: ”KAF saknade denna förmåga att placera dokumentet i sitt historiska sammanhang och ägnade i stället sina krafter åt att förfasa sig över att dokumentet inte motsvarade idealbilden av den färdiga arbetarmakten.”

Först, om det här om vår oförmåga att placera dokumentet i dess historiska sammanhang. En lögn blir inte sannare av att upprepas. Den här speciella lögnen har vi redan tillbakavisat i *Internationalen*, så det är nästan genant att behöva göra det igen. Men i alla fall, i *Internationalen* 22/75 skrev vi om vägledningsdokumentet. Där stod det bl a så här: ”Från de borgerliga krafternas synpunkt var ändå vägledningsdokumentet oroväckande, kanske mest därför att det trots allt uppmuntrade till fortsatt bildande av kommittéer och råd i stället för att stävja denna utveckling”...

Vi var alltså inte precis blinda för att vägledningsdokumentet i det ”historiska sammanhanget” spelade en viss roll, och att borgarklassen inte gillade det. Men därifrån till att ge dokumentet ett politiskt stöd är steget långt. För oavsett det intryck vägledningsdokumentet kunde göra på borgarklassen i en situation där massorna själva börjat utveckla kommittéer och råd och där MFA:s oförmåga att hålla masskampen inom för borgarklassen godtagbara ramar hade börjat framstå mer och mer klart, så uttrycker vägledningsdokumentet ett bestämt politiskt projekt: Att kontrollera utvecklingen, att knyta upp de framväxande folkliga maktorganen och underställa dem MFA:s auktoritet. Hade detta gått att genomföra hade nog vägledningsdokumentet varit acceptabelt för borgarklassen.

Om man bara läser texten till vägledningsdokumentet lösryckt ur ”det historiska sammanhanget” kan man faktiskt få en helt annan bild än den av nejlikor, röda fanor och jublande soldater arm i arm med strejkande arbetare. För vad står det? Folkkommittéerna skulle godkännas av MFA. Representanter för de lokala myndigheterna, dvs för den borgerliga statsapparaten, skulle ingå i folkförsamlingarna på alla nivåer från och med den lokala. Militära delegater – utsedda uppifrån, inte valda – skulle ingå från och med den municipala nivån. Det militära revolutionsrådet skulle vara nationens högsta beslutande organ....

Tänk denna plan genomförd i en annan situation – en situation inte av revolutionärt uppsving utan med en knäckt och kuvad arbetarklass. I en sådan situation skulle vägledningsdokumentet inte lukta sovjetmakt. Då skulle det lukta korporatism. Det är bara ett tankeexperiment, men det räcker för att visa att vägledningsdokumentet inte i sig betydde något revolutionärt. Det var bara i samband med en utveckling som låg utanför MFA:s kontroll som det kunde tolkas så.

Och varför skulle man då stödja dokumentet? Varför inte i stället verka för att denna utveckling också i fortsättningen skulle ske utanför militärens kontroll och göra det ännu mer? Just därför att det, som vi visat, var absolut nödvändigt att försvara, agitera och propagera för och tålmodigt förklara den absoluta nödvändigheten av arbetarklassens självständighet så var det nödvändigt att politiskt förkasta vägledningsdokumentet.

Nu resonerar inte *Kommunist* i termer av politiska ställningstaganden. Vi ”förfasade” oss över att vägledningsdokumentet inte stämde med våra idealbilder, som sippa marxistiska skolmamseller då förstås. Nu brukar vi inte vare sig förfasa oss, beklaga oss eller gråta när det gäller politiska frågor. Vi brukar ta ställning.

Förbundet Kommunist brukar vara mindre noga på den punkten och är det också, det måste medges, när det gäller vägledningsdokumentet. Men genom att i *Arbetarkamp* nr 10/75 referera dokumentet med hjälp av en slapp journalistisk jargong, som förutom att referatet inte andas något annat än entusiasm inför MFA:s projekt, dessutom förfalskar dokumentet genom att medvetet smussla undan de avsnitt där det klarast talar om att militären ska kontrollera hela processen. (Denna förfalskning, som vi avslöjade redan i *Internationalen* 24/75 utan att det tycks bita på Stig Andersson, är betydligt allvarligare än den harmlösa och fullkomligt oavsiktliga felöversättning vi råkade få med när vi ordagrant återgav viktiga delar av vägledningsdokumentet.)

Nu så här efteråt, i aftonlampans sken och oss revolutionärer emellan, visar det sig naturligtvis att Förbundet Kommunist hela tiden har insett att MFA inte var något revolutionärt ledarskap och det ena med det andra. Ja, i själva verket har de saker vi försökt förklara varit ”löjligt självklara”: ”Att det fanns begränsningar i dokumentet, att det inte var en fullfjädrad marxistisk skiss till ett rådssystem. Precis som om någon hade förväntat sig detta! Precis som om någon hade trott att officersrörelsen var den marxist-leninistiska förtruppen!”, utbrister Stig Andersson troskyldigt i storögd häpnad över vilka dumma människor det finns.

Men inte var väl allt detta så självklart? Vi känner åtskilliga kamrater som trodde att MFA var den marxist-leninistiska förtruppen eller någonting ditåt. Inte togs de ur den villfarelsen när de läste *Arbetarkamp*, tvärtom.

Och vad som är viktigare: De portugisiska massorna trodde kanske inte att MFA var den ”marxist-leninistiska förtruppen”, för de resonerade knappast i sådana termer. Men de hyste tillit till MFA, en tillit som kunde ha stått dem dyrt. För dem var det verkligen inte ”löjligt självklart” att MFA måste ersättas av ett verkligt revolutionärt ledarskap. Och man frågar sig förvirrat:

Om nu FK och de portugisiska centristerna verkligen hela tiden har insett att MFA måste splittras och att det krävdes ett revolutionärt förtruppsparti, varför, varför, varför har de då undanhållit de portugisiska massorna denna insikt? Eller varför undanhöll de dem den till augustikrisen, då de som vi sett menar att ”revolutionärerna plötsligt ställdes inför den omedelbara uppgiften att skapa en nationell ledning för kampen”? (Före augusti hade tydligen MFA dugt, eller behövdes det kanske ingen nationell ledning då?)

Svaret är generande enkelt: Opportunism, organisk opportunism. Opportunism som gör organisationer som Förbundet Kommunist helt oförmögna att förutse något och att leda en utveckling. Och dessutom, en opportunism som den levande erfarenheten av klasskampen i Portugal ömkligen förpassat till skamvrån. För det visade sig att kamperfarenheterna fjärmat massorna från centrismens opportunistiska drömmar och närmar dem till vår dogmatiska ortodoxi. I början av september gick tusentals soldater ut i självständiga demonstrationer tillsammans med arbetarkommissionerna och soldatorganisationen SUV bildades. I SUV:s plattform finns en kristallklar kritik av underkastelsen inför MFA:

> ”Borgarklassen och kapitalisterna har ännu mäktigare vapen till sitt förfogande. Två av dem är särskilt hotande om vi inte kan bekämpa dem i tid. Det första är vår oenighet, vår oförmåga att genomföra vår självständiga offensiv på en verklig klassgrundval. Flera gånger har vi gjort denna eftergift åt klass fienden, särskilt genom att underordna vår kamp alliansen med MFA...”

Många soldater kom alltså fram till att de måste ta upp en självständig kamp och upphöra med att underordna sig MFA. För att nå fram till denna insikt hade de inte fått någon hjälp av centrister av FK:s kaliber.

Så här efteråt säger FK att MFA måste splittras, att ett revolutionärt ledarskap måste skapas osv. Men de säger det i efterhand. De sade det inte dagarna innan soldaterna gick ut i demonstrationer och bröt med MFA. Då hade de inte ens kommit på tanken.

Vår underkastelse under MFA kan bli en allvarlig fara ”om vi inte kan bekämpa den i tid” sade soldaterna. De förmådde själva göra upp med den underkastelsen, delvis, och innan den hade hunnit leda till en katastrof. De organisationer som inte hade försökt hjälpa dem i den processen, som kunde tala öppet om behovet av ett brott med MFA först sedan soldaterna själva hade genomfört det, de har verkligen demonstrerat sin oförmåga att bli det revolutionära ledarskap som behövs i Portugal.

Inställningen till partierna, särskilt Socialistpartiet

Inställningen till speciellt socialistpartiet... det är naturligtvis den proletära enhetsfronten det handlar om, inte för första gången. Vi börjar nästan resignera. Men eftersom frågan är viktig kan det vara värt att dra argumenten en gång till, även om de inte tycks bita på FK:s Portugal-experter. Vi tror nästan att utvecklingen i Portugal om ett tag kommer att övertyga dem bättre än våra argument har kunnat göra, men vi får väl se....

> ”KAF har helt enkelt slagit i den trotskistiska regelboken: PS är socialdemokratiskt och således ett arbetarparti. Med arbetarpartier ska proletära enhetsfronter ingås, ty detta har Trotskij sagt. Saken

> är klar! Än en gång har emellertid trotskisterna låtit sina ord skymma verkligheten. PS är nämligen inte i någon mening ett arbetarparti.”, förklarar *Kommunist*.

Det finns två argument här: a) ”Den proletära enhetsfronten” är ett dogmatiskt schema som KAF förespråkar bara därför att Trotskij har sagt så, och som inte har något att göra med den portugisiska klasskampens levande verklighet, b) PS är inget arbetarparti och därför har vi fel t o m utifrån våra egna sterila dogmer när vi förespråkar enhetsfrontsinitiativ gentemot detta parti.

Vad beträffar behovet av den proletära enhetsfronten hänvisar vi till en annan artikel i detta nummer, ”Portugal, socialdemokratin och den svenska revolutionen”, som tar upp en utförlig diskussion kring frågan om arbetarklassens enhet. Bara en randanmärkning: Stig Andersson tycks inte kunna ta sig ur föreställningen att enhetsinitiativ riktade till de reformistiska partierna i första hand är jippon avsedda att ”avslöja” dessa partiers ledare:

> ”Ja, det är t o m så att revolutionärernas vägran att erbjuda samarbete med Mario Soares var den viktigaste punkten i trotskisternas kritik av den revolutionära fronten FUR under hösten.”

skriver han. Men

> ”Hur är den arbetare funtad som.... plötsligt vaknar till insikt bara för att Mario Soares vägrar underteckna ett papper från FUR med begäran att han ska ingå i en ‘proletär enhetsfront’ och stödja folkmakten?”

Det är bara det att det inte handlar om att erbjuda samarbete med Mario Soares, utan om att erbjuda socialistsympatiserande arbetare en gemensam kamp kring konkreta krav utan att de först måste hålla med om att Soares är en kontrarevolutionär. Det är bara det att det inte först och främst handlar om att ”avslöja” ledarna, utan om att skapa enhet i handling inom klassen med eller utan de reformistiska ledarna.

FK anför fyra argument för att bevisa att socialistpartiet inte är något arbetarparti: Det bildades av exilpolitiker i Västtyskland. Det saknar organiserad förankring i Portugals arbetarklass. Under hösten förlorade det helt sitt arbetarstöd. Det för en arbetarfientlig politik.

Att PS bildades av exilpolitiker är visserligen suspekt, men inget särskilt vägande argument i sig. Att det för en arbetarfientlig politik är inget argument alls – vilket socialdemokratiskt parti för inte en arbetarfientlig politik?

Vad beträffar att PS från sommaren skulle ha förlorat det passiva stöd det fick från vissa arbetargrupper nöjer sig *Kommunist* med att utan bevis påstå detta. Därför skall vi unna oss lyxen att utan att anföra några bevis påstå att detta inte är sant, inte alls. PS har fortfarande ett betydande passivt och till och med aktivt stöd bland stora arbetargrupper, framför allt inom småindustrin i norr.

Återstår att PS skulle sakna organiserad förankring i Portugals arbetarklass. Det stämmer inte heller riktigt. Visserligen är det sant att PS i allmänhet inte har mycket av arbetarklassens organisationskader, den som bär upp den fackliga apparaten osv. Men PS finns som en organiserad tendens i fackföreningar, och det är mycket viktigt. Under början av 1975 fördes en häftig debatt kring ett lagförslag som i praktiken fick till konsekvens att KP:s kontroll över fackföreningsrörelsen befästes. PS gick ut hårt mot det lagförslaget – och gjorde det som en organisation med ambitionen att själva tillskansa sig ledningen för åtminstone en del av fackföreningsrörelsen.

Nu finns det i fackföreningarna. Det har vunnit fackliga val, mest i mellanskiktsfack-föreningar som de bankanställdas eller de handelsanställdas. Dessa fackföreningar är verkligen inte oviktiga. De bankanställda gick i spetsen 11 mars i kampen för bank-

nationaliseringarna. Det var vid en demonstration i samband med en strejk av handels-anställda som en arbetare nyligen sköts till döds av polisen i Lissabon....

Och socialistpartiet finns även i andra fackföreningar som en organiserad tendens även om det är som en minoritet. Våra kamrater i LCI har i vissa fackföreningar kunnat få till stånd ett organiserat samarbete med PS kring frågan om tendensfriheten i facket.

Det är därför PS trots allt är ett arbetarparti. Det är därför det skiljer sig från det borgerliga PPD trots att de båda organisationerna det sista halvåret fört ut i stort sett samma politik. Och det är därför PS i den nuvarande situationen i Portugal kommer att följa en utvecklingsbana som skiljer sig från PPD:s. Det är t ex därför som kommunistpartiets och socialistpartiets fackliga ledningar i norr kunde samarbeta för att arrangera ett möte i Porto 31 januari, där 27 fackföreningar i den norra regionen protesterade mot lönestoppet, prishöjningarna och arbetsministeriets inblandning i de fackliga organisationernas verksamhet....

Nu tror faktiskt inte heller kamraterna som skrivit i *Kommunist* riktigt på sin egen analys. Åtminstone inte att döma av alla motsägelser som finns i texten. Det står t ex att den portugisiska bourgeoisin ”....saknade förmåga att samlas kring ett politiskt projekt och skapa sig ett starkt massparti. I stället uppkom en rad borgerliga småpartier”. Men det största partiet då, PS? Var det trots allt inte ett borgerligt parti utan ett arbetarparti?

Eller när man skriver att ”PS hade ett politiskt behov av att avgränsa sig åt vänster”. Varför det, om partiet nu hade tappat alla sina arbetarväljare och framträdde som bourgeoisins öppna klassparti?

När det gäller det portugisiska kommunistpartiet tvekar inte Förbundet Kommunist – och de portugisiska centristerna – att karaktärisera det som ett arbetarparti. De har tom sett det som snudd på en revolutionär organisation – som en ”vacklande kraft”. ”PCP-ledningen kan pressas att välja revolutionens sida”, hette det i *Arbetarkamp*.

Därför visar de portugisiska centristorganisationernas agerande gentemot KP med föredömlig klarhet på deras oförmåga att bedriva en konsekvent enhetspolitik ens gentemot en organisation som de själva karaktäriserade som en arbetarorganisation.

De har i stället bedrivit en politik gentemot KP som har präglats av illusioner och av ultimatism. Den inställningen kommer rätt väl fram i FN:s referat av händelserna kring 25 augusti:

> ”Den 25 augusti bildades FUP – folkliga enhetsfronten – med alla viktiga vänsterorganisationer... och PCP tvingades med. Fronten försvarade kritiskt Gonçalves V:e regering och krävde omedelbar tillämpning av Copcondokumentet. Några dagar senare gör PCP ett försök att kompromissa och vänder sig till PS med förslag om gemensam kamp mot reaktionen (!) Naturligtvis avvisas det av PS. PCP slängs ut ur FUP på grund av sitt kompromissmakeri och FUR bildas.”

(Särskilt den sista meningen är magnifik, och har precis som titeln på Stig Anderssons artikel en atmosfär av ”De tre musketörerna”: – Naturligtvis gav vi den slyngeln det svar han förtjänade, sade d’Artagnan och stack värjan i skidan.)

Vad innebär då konkret bildandet av FUP? Det innebar att PCP-ledningen förmåddes att ”underteckna ett papper från FUR”, precis som Stig Andersson så träffande beskriver FK:s syn på hur proletära enhetsfronter bildas.

Och vad stod det på papperet? Ja, inte var det en rad konkreta svar på de portugisiska massornas djupast kända behov, som PCP åtog sig att organisera gemensam kamp kring. I ställe var det en deklaration om enighet på en rad mer övergripande politiska punkter, som av vänstern i FUP betecknades som revolutionära, men som i själva verket låg helt i linje med KP:s politiska linje, t ex genom att ge politiskt stöd åt V:e regeringen. Visserligen bara ”så

länge de nödvändiga villkoren för att skapa en revolutionär enhetsregering ännu inte är uppfyllda” men i den konkreta situationen var detta en helt meningslös reservation, eftersom den innebar att man då, just då stödde regeringen med ekonomisk åtstramningspolitik och allt.... När sedan kommunistpartiet helt konsekvent fullföljer sin tidigare politik också genom att komma med en opportunistisk invit till socialistpartiet, slängs det ut ur FUP av de. principfasta revolutionärerna, som deklarerar att KP har svikit den revolutionära enheten.

I praktiken innebär detta att man först låter PCP utropa sig självt till en revolutionär organisation inför massorna och avantgardet genom att skriva på en deklaration som inte förpliktigar till någon konkret handling. Efter att ha sett PCP-ledarnas signaturer på ett papper går vänsterorganisationerna i FUP i god för PCP:s revolutionära status.

När sedan PCP tar konsekvenserna av att det inte bundit sig för något annat än att fullfölja sin tidigare politik reagerar resten av organisationerna i FUP som en försmådd älskare: – Aldrig hade jag trott något sådant om dig! Du har svikit mig, ge dig i väg, jag vill aldrig se dig mer!

Och vem har blivit klokare på kuppen? Inte de arbetare med sympatier för vänstern, som först får veta att PCP är revolutionärt, sedan att det inte är det – utan att i praktiken någonting alls har hänt. Det enda dessa arbetare har fått sig till godo är en dos illusioner om kommunist-partiets förmåga att kanske ändå, eventuellt, sluta upp i en avgörande konfrontation.

Och de arbetare som stödde PCP fick naturligtvis ut ännu mindre av hela operationen. För dem betydde det ingenting att vänstern gav kommunistpartiet frejdebrev som ”revolutionärt” – det ansåg de redan att det var. Och inte avslöjades PCP-ledningen inför dessa arbetare genom att vänstern plötsligt deklarerade att KP inte var revolutionärt....

Det vänsterorganisationerna genom FUP sade till de KP-sympatiserande arbetarna var i själva verket detta: – Vi kräver att er ledning skall överge sin politik och sina metoder, och vi vet att det bara är ni i basen som kan tvinga er ledning att bryta med den nuvarande nederlags-politiken.

Alltså, till ledningen: För en revolutionär politik, annars vägrar vi att ha med er att göra! Det är detta som kallas ultimatism.

Och till basen: Kräv av er ledning att den för en revolutionär politik! Detta är också ultimatism. Dessutom förutsätter den att det problem som enhetstaktiken bl a är avsett att lösa redan är löst, nämligen att de som stödjer kommunistpartiet redan vill att KP inte skall föra en KP-politik utan i stället en icke närmare specificerad och konkretiserad ”revolutionär” politik.

Det är svårt att tänka sig ett mer sterilt och ofruktbart sätt att närma sig den proletära enhetens problem!

Det är rätt att göra uppror – men inte alltid!

Med hjälp av en smått vämjelig moralism försöker också Stig Andersson bunta ihop KAF med Soares när det gäller inställningen till fallskärmsjägarnas myteri i slutet av november. Vi sägs visserligen vara mer nyanserade än socialistpartiet, ”men gemensamt är fördömandet av ‘vänsterns kuppmakare’

Ett av Anderssons argument för detta är smått otroligt. *Internationalen* publicerade en bild från PRP-BR:s tidning Revolução där man namngett de olika delarna på en armépistol. Nu säger Andersson att ”bilden är förfalskad”. Varför? Jo, på grund av en oprecis bildtext. I *Internationalen*s bildtext står det nämligen att det rör sig om en bild ur PRP-BR:s ”upprors-manifest”. Men, säger Andersson ilsket, bilden är ju hämtad från Revolução sid 15 och inte från manifestet....

Ja, det var en oprecis bildtext. Där borde stått: Bild publicerad intill PRP-BR:s ”upprors-manifest”. Manifestet fanns nämligen kant i kant på sid 14.....

Stig Andersson kommer också med en krystad förklaring till bilden:

> ”I en period när hela vänstern (inklusive trotskisterna) verkade för arbetarklassens beväpning, är det ju inte något konstigt med att en vänstertidning försöker komplettera med lite praktiska tips i denna fråga.”

Lite praktiska tips? Revoluçãos plansch är fullständigt meningslös sedd ur militär och instruktiv synpunkt. Att tala om att en pistolkolv heter pistolkolv kanske kan roa läsarna av Lucky Luke, men inte kunde det stärka kampen för en arbetarmilis i Portugal.

Tvärtom! Det gav bara Neves och hans gelikar ideologisk ammunition. Revolução borde i stället ägnat detta spaltutrymme åt att bekämpa de militaristiska och kuppartade uppfattningar som fanns bland många radikala officerare och soldater. Tidningen borde understrukit att ett uppror var helt omöjligt i en situation då arbetarmassorna fortfarande dominerades ideologiskt av reformisterna i socialistpartiet och kommunistpartiet. Men Revolução gjorde inte det och kunde inte göra det eftersom redaktionen själv var barnmorska till militarismen. Vapen-planschen var bara ett uttryck för en barnslig vapenromantik.

Därför är det inte konstigt att FK kallar vår reproduktion av planschen för ”lögn och bedrägeri” samt fordrande uppmanar oss att komma med en ”rättelse” (avbön?).

Det är inte konstigt därför att FK:s ledning själv var offer för samma bamsligheter.

All denna upphetsning, alla dessa prästerliga ord och all denna polemik är ett uttryck för detta. FK:s ledning vill skyla över PRP-BR:s och sina egna klavertramp för att rädda sitt eget skinn.

FK:s ledning undviker sakfrågan för att slippa bli bortgjorda i sak.

Karl Ljungkvist – medlem i FK:s ledning och alltid ”nyss hemkommen från Portugal” – gick t ex ut med stora åthävor på ett portugalmöte i Umeå den 12 oktober 1975 och sa att:

– Upproret kan komma inom två veckor!

Detta helt vanvettiga uttalande var ett eko av PRP-BR:s vanvettiga bedömning av styrke-förhållandena i klasskampens Portugal. En bedömning som vi dokumenterat tidigare, men ändå tar om eftersom kamraterna i FK vägrat att kommentera den.

> ”I det nuvarande läget representerar ett nationellt uppror baserat på väpnad makt den enda vägen ut ur den revolutionära processens motsättningar i Portugal” (Deklaration från PRP-BR 10 november)
>
> ”Väpnat uppror är det enda sätt på vilket folkmakten kan fortsätta att avancera” (Francisco Marques, ledande medlem i PRP-BR på presskonferens citerat efter *Revolution* 14 november)
>
> Massornas organisering har redan uppnått en tillräcklig nivå för att överta makten” (Francisco Marques, citerat efter *Revolution* 14 november)
>
> ”För oss finns det i detta ögonblick ingen annan lösning än väpnat uppror” (Isabel de Cormo, ledande medlem i PRP-BR på presskonferens, citerat efter *A Capital*, 10 november)
>
> ”Det är nu tid för de revolutionära styrkorna och arbetarna att ställa problemet om uppror” (Deklaration från PRP-BR, citerat efter *Diario de Lisboa* den 30 september)

FK:s ledning har kringgått alla dessa uttalanden och vägrat att kommentera dem. I stället har man hänvisat till muntliga samtal som representanter för FK haft med PRP-BR.

Men PRP-BR ska naturligtvis inte bedömas efter vad man sagt till Kalle Ljungkvist utan efter vad man sagt till de portugisiska massorna.

Vår hårda kritik av bl a PRP-BR står sig. Också de som ville kämpa bidrog till bakslaget den 25 november.

Att inte inse det och att inte utveckla en politisk självkritik är förkastligt. Massorna lyssnar till ett parti som begått fel – om det bara erkänner det och försöker ändra sig. Massorna vänder däremot ryggen mot ett parti som begått fel och vägrar att erkänna det – då kan ju felen komma att upprepas....

När Soares talar om ”kuppmakare” och vräker ur sig en mängd andra skändligheter gör han det för att krossa Portugals unga och oerfarna avantgarde. När vi talar om militarism och ansvarslöshet gör vi det i syfte att bidra till att ett leninistiskt förtruppsparti kan utvecklas.

Skillnaden mellan oss och Soares rör mer än ”nyanser”. Skillnaden gäller revolution eller kontrarevolution.

Det är rätt att göra uppror – men det är inte alltid rätt! eller tror FK att det bara var nyanser som skiljde Lenin och Noske när de bägge två kritiserade de tyska revolutionärerna. Lenin ”hetsade” mot ultravänsterismens barnsjukdomar för att hjälpa kamraterna att slå in på en riktig kurs. Noske hetsade för att förinta dem.....

Tarvlighet på tarvlighet

När Stig Andersson når fram till frågan om solidaritetsarbetet blir han tarvlig:

– Vi tog initiativet till Portugalgrupperna och portugalfonden där över 30 000 kronor samlades in till FUR.

– Trotskisterna skrev mycket om bredare solidaritet – men rörde inte ett finger för att förverkliga den.

Det är sant att FK tog initiativet till att bilda Portugalgrupperna. Men det var ett dåligt initiativ. Dels blockerade det möjligheten att bygga upp breda Portugalkommittéer och vi fick en splittrad solidaritetsrörelse. Dels innebar gruppernas arbete ett stöd åt en gruppering i Portugal som hämmade uppbygget av massrörelsen och ett leninistiskt förtruppsparti.

I början av oktober sprang FK:arna runt upphetsade och febrila samt krävde i ultimativa ordalag att alla andra grupper och partier skulle gå med i dessa grupper:

– Nu eller aldrig, sa man. Antingen är ni för revolutionen eller emot. Välj sida. FUR är det enda alternativet, oavsett kritik. Endast FUR kan ta hand om pengar på ett vettigt sätt.

Vi vägrade att acceptera detta ultimatum. Vi valde sida och menade att FUR inte var ”det revolutionära alternativet”.

Vi menade också att Portugalgrupperna var sekteristiska. Bl a hade man hakat på en FK-analys till gruppernas politiska plattform.

I stället för att stödja FUR politiskt – som FK – stödde vi Fjärde Internationalens sektion, LCI. Vi gav – och ger – LCI ett omfattande materiellt stöd. För övrigt betydligt större än det som Portugalgrupperna skryter med likt fåniga småungar. Vi gav dessutom LCI ett politiskt stöd genom att tillsammans med resten av Fjärde Internationalen delta i den diskussion som utvecklades inom LCI och så småningom ledde fram till en politisk kursändring.

Som ett komplement till detta politiska stöd tog vi ett bredare initiativ uppbyggt kring en nationell mötesserie med en kamrat från SUV. Dessutom har förbundet genomfört otaliga möten och torgappeller för den portugisiska revolutionen osv, osv.

När Andersson säger att vi inte ”rörde ett finger” ljuger han.

Men låt oss göra ett bokslut idag. Nu erkänner även FK att FUR inte var ”det revolutionära alternativet”. Bl a LCI, LUAR och MDP blockerade FUR, heter det. Vi håller inte med om denna värdering. Men den är naturligtvis en bumerang för FK:arna. För därmed har de erkänt att vi hade rätt. FUR var inget revolutionärt alternativ.

De pengar som samlades in togs alltså inte om hand på ett vettigt sätt. De hjälpte i stället till att blockera utvecklingen.

Kunde man tro! Men pengarna kom inte ens fram. De har skickats först i dagarna! Och då till de delar som är ”kvar av FUR”. Dvs främst MES och PRP-BR.

Så var det med det. Ett smärre bedrägeri. Vi vet många som trodde på FK och gav pengar till FUR i hopp om att de skulle komma till omedelbar användning. Det var ju så FK argumenterade: Endast FUR kan ta hand om pengar! Och man behöver pengar nu, innan ambulanserna kommer! Vi vet också många som gav pengar i hopp om att LCI skulle få en bit av kakan. Men de drogs vid näsan.

Både vi och FK har alltså rört på fingrarna när det gäller Portugal. Men där FK lekte med avtryckaren och spelade falskt när det gällde penninginsamlingen, där utvecklade vi ett korrekt politiskt stöd till LCI i kombination med en icke-sekteristisk klassolidaritet.

Nina Källberg Göte Kildén

Mer om Portugal på marxistarkivet: Artiklar ur Fjärde internationalen om "den portugisiska revolutionen" på 70-talet, samt Portugal mellan rött och svart.